

§73

**Yttrande över KPMG:s
granskning av
Kommunens
lokal försörjning**

20BUN398

Granskning av lokalförsörjning

Rapport

Piteå kommun

KPMG AB

2021-02-15

Antal sidor 20

Antal bilagor 1

Piteå kommun
Granskning av lokalförsörjning

2021-02-15

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Fastighets- och servicenämndens organisation	5
3.2	Styrande- och stödjande dokument	6
3.3	Strategier, mål och mått för lokalförsörjning	8
3.4	Lokalförsörjning	9
3.5	Effektivitet i lokalnyttjande	14
4	Slutsats och rekommendationer	16
4.1	Rekommendationer	16
	Bilaga A - Svar på granskningsfrågor	18

1 Sammanfattning

Vi har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens lokalförsörjning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen har varit att ur ett övergripande perspektiv bedöma om kommunen har ett system för styrning och uppföljning som säkerställer att lokalutnyttjandet optimeras på ett kostnadseffektivt sätt. Vidare har syftet varit att bedöma om kommunen har en tillräckligt ändamålsenlig planering, samordning och framförhållning när det gäller att försörja de olika verksamheterna med lokaler.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att fastighets- och servicenämnden behöver stärka styrning, uppföljning, planering, samordning och framförhållning för att säkerställa att lokalutnyttjandet optimeras effektivt och hanteras på ett ändamålsenligt sätt. Förbättring kan bl. a. ske genom att ta fram en fastighetstrategi, en lokalförsörjningsplan samt en underhållsplan.

Effektiviteten i lokalutnyttjande kan förbättras. Bland annat genom att fastslå mål/mått och nyckeltal för exempelvis lokalbanken samt att fastighets- och servicenämnden tar ett helhetsansvar för samtliga förhyrningar av lokal/fastighet inom primärkommunen dvs. inklusive extern förhyrning.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi fastighets- och servicenämnden att:

- ta fram en fastighetsstrategi.
- ta fram en lokalförsörjningsplan.
- ta fram en underhållsplan.
- fastställa mål/mått för lokalbanken.
- se över möjligheterna att i primärkommunen ansvara för all inhyrning av lokaler/fastigheter.

Vidare rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden att:

- ta fram/revidera en långsiktig lokalförsörjningsplan.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens lokalförsörjning. Uppdraget ingår i revisionsplanen 2020.

Lokalförsörjning i kommunen syftar till att tillgodose berörda verksamheter med kostnadseffektiva och ändamålsenliga lokaler för att uppnå verksamhetens mål på såväl kort som lång sikt. Samordning, planering och framförhållning är av avgörande betydelse för verksamheterna att bedriva en kvalitativ verksamhet samt för kommunens ekonomiska hushållning.

Piteå kommuns revisorer utesluter inte risk för att det kan finnas brister i kommunens hantering av lokaler. Kommunrevisionen har utifrån sin riskbedömning bedömt att det är angeläget att göra en granskning inom området.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att ur ett övergripande perspektiv bedöma om kommunen har ett system för styrning och uppföljning som säkerställer att lokalutnyttjandet optimeras på ett kostnadseffektivt sätt. Vidare har syftet varit att bedöma om kommunen har en tillräckligt ändamålsenlig planering, samordning och framförhållning när det gäller att försörja de olika verksamheterna med lokaler.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Hur ser organisationen (inklusive personal och kompetens) ut för att hantera kommunens lokalhantering?
- Hur ser strategier, mål och mått ut för lokalförsörjningen? Hur följs dessa upp?
- Hur ser processen för att identifiera lokalbehov ut?
- Har nämnderna själva genomfört några analyser/utredningar som ligger till grund för framtida lokalbehov?
- Vilken framförhållning/planeringshorisont finns i lokalförsörjningen?
- Hur ser processen ut för upprättande av lokal- och investeringsplaner för anskaffning/anpassning/avveckling av lokaler?
- Hur utvärderas effektivitet i lokalutnyttjandet och lokalkostnader?
- Finns en helhetssyn i kommunen över det samlade behovet av lokaler?

Granskningen avgränsas till fastigheter/lokaler som ägs av kommunen, dvs. fastigheter/lokaler som ägs av bolag ingår inte i granskningen.

Granskningen avser fastighets- och servicenämnden. Även socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden ingår i granskningen i vissa delar.

Piteå kommun
Granskning av lokalförsörjning

2021-02-15

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Tillämpbara interna regelverk och policys

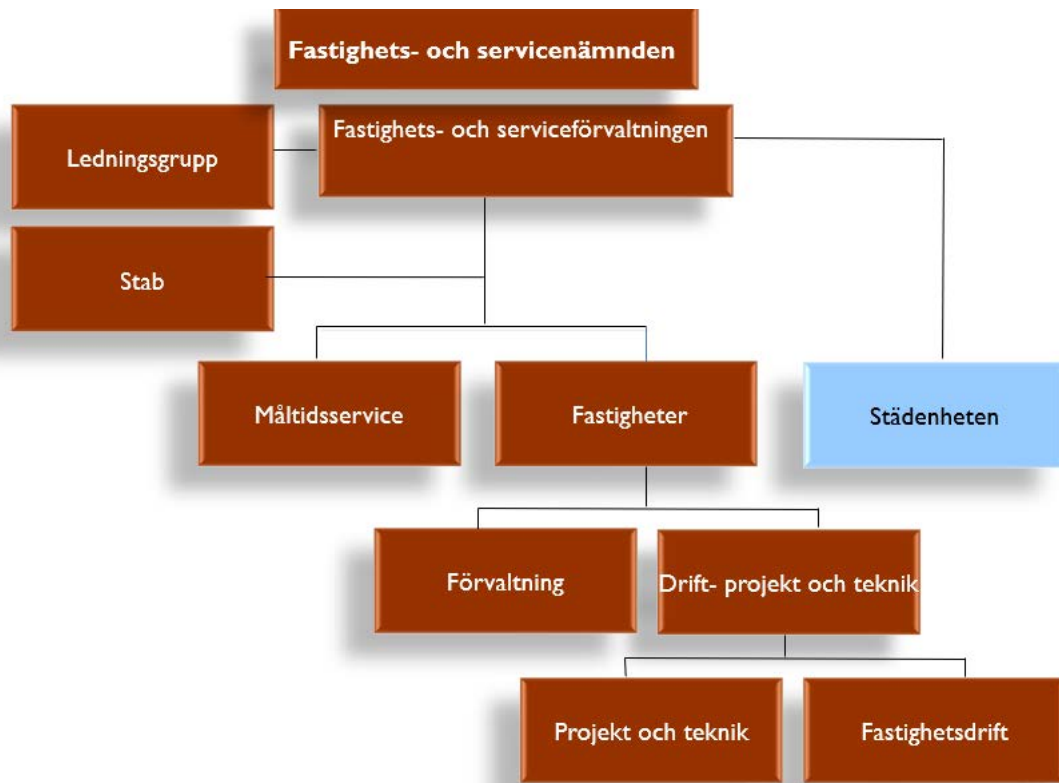
2.3 Metod

Granskningen kommer att genomföras genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med berörda funktioner.

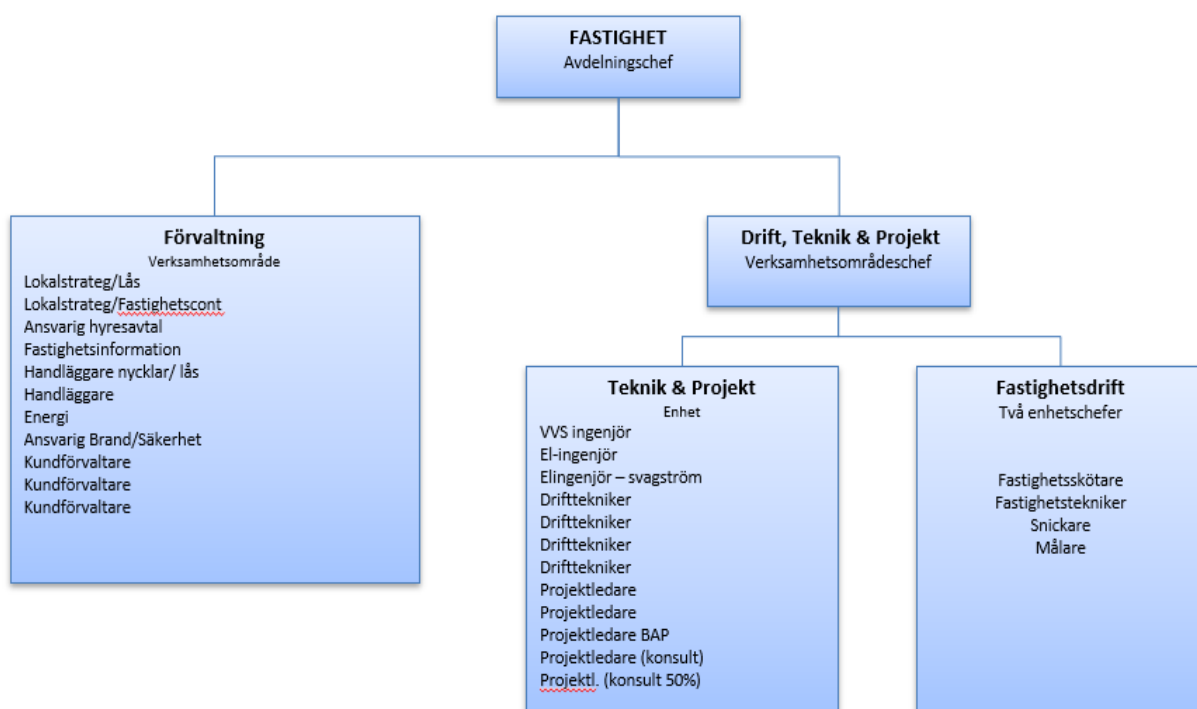
Rapporten är faktakontrollerad av fastighetschef, lokalstrateg på utbildningsförvaltningen samt fastighets- och lokalstrateg på socialförvaltningen.

3 Resultat av granskningen

3.1 Fastighets- och servicenämndens organisation

3.1.1 Avdelningen Fastighet

Drift, teknik och projekt är indelad i två områden, teknik och projekt samt fastighetsdrift. I området teknik och projekt arbetar 10 personer (10 årsarbetare, åa) samt två personer (1,5 åa) på konsultbasis. Inom området fastighetsdrift finns två enhetschefer samt ett antal fastighetsskötare, snickare och målare.

I området förvaltning arbetar 11 personer bland annat tre kundförvaltare, en som arbetar med skolans verksamhetsområde, en med förskolans verksamhetsområde och en som hanterar övriga verksamheter i kommunen.

3.2 Styrande- och stödjande dokument

Det finns fem styrande dokument och tre beslut som pekar mot granskningens syfte, *Reglemente för styrelse och nämnder, Boendeplanering Stöd och omsorg 2018 – 2022, Boendeplan Äldreomsorgen 2017–2023 i Piteå kommun, Modell för attraktiv förskola, Modell för attraktiv skola i Piteå kommun, Hyresvillkor för interna hyresgäster i kommunens lokaler* samt *Beslut avseende samordnad lokalförsörjningsresurs*.

Utöver dessa styrande dokument har vi inom ramen för denna granskning även tagit del av stödjande dokument och beslut i form av *Investeringsprocess byggnader, Rutin underlag volymändringar/prognos, Programhandling investering samt Slutrapport volymökning måltider*.

3.2.1 Styrande dokument

Av *Reglemente för styrelse och nämnder*¹ framgår att fastighets- och servicenämnden bland annat ansvarar för underhåll och förvaltning av Piteå kommun ägda bebyggda fastigheter där inte underhåll och förvaltning uppdragits åt annan nämnd. Fastighets- och servicenämnden ansvarar även för uthyrning av lokaler och lägenheter som tillhör kommunen.

Det finns två av kommunfullmäktige beslutade boendeplaner, *Boendeplanering Stöd och omsorg 2018 - 2022*² samt *Boendeplan Äldreomsorgen 2017–2023 i Piteå kommun*³ för delar av socialnämndens verksamhetsområde.

De styrande dokumenten *Modell för attraktiv förskola*⁴ samt *Modell för attraktiv skola i Piteå kommun*⁵ kan till viss del kopplas mot lokalförsörjning dock på en mer övergripande nivå.

*Beslut, Hyresvillkor för interna hyresgäster i kommunens lokaler*⁶. Dokumentet beskriver villkor och information som generellt gäller i ett internhyresförhållande. Vid förändringar på grund av verksamhetsförändringar skall respektive förvaltning samråda med lokalresursplaneraren inom FSF. Planeringen är ett verktyg för att säkerställa långsiktighet och effektivt lokalnyttjande i fastighetsbeståndet. Ytterligare skäl är att FSF då ser över om den befintliga tekniska installationen behöver moderniseras.

*Beslut avseende samordnad lokalförsörjningsresurs*⁷ av beslutet framgår att fastighets- och servicekontoret är ansvarig för lokalplaneringen i samarbete med förvaltningarna. Vidare framgår att kommunens fastighetsbestånd utgör en stor del av kommunens totala ekonomiska utrymme. En rationell drift och underhållsplanering är en viktig del av en effektiv fastighetsförvaltning. Ytterligare en viktig parameter, enligt beslutet, handlar om att ha en strategi och organisation för hur lokalförsörjning för bedrivande av verksamhet ska se ut. Sammantaget konstaterades att det finns behov av att ytterligare samordning inom fastighetsområdet.

*Beslut, Prioriteringsordning för underhållsplanering*⁸ där det framgår att med anledning av att resurser för underhåll av fastighetsbeståndet inte är i paritet med behovet och att en stor andel av beståndet har ett eftersatt underhåll måste prioriteringar göras löpande. Detta för att skapa en långsiktig och effektiv förvaltning av byggnader och markanläggningar. Fastighets- och servicenämnden har därför beslutat om prioriteringsordning för underhållsresurser och investeringsmedel.

¹ KF 2018-12-17 § 275, reviderad 2020-06-22 § 128

² KF 2018-04-17

³ KF 2016-12-05, justerad 2017-09-26

⁴ KF 2013-12-16, § 222

⁵ KF 2013-12-16, § 222

⁶ KFN 2017-11-23 § 6

⁷ KS, 2009-04-27 §70

⁸ FSN 2020-01-16 § 11

3.2.2 Stödjande dokument

Investeringsprocess byggnader,⁹ anvisning som är framtagen för att tydliggöra och kvalitetssäkra handläggningen av större investeringar i byggnader i Piteå kommun.

*Rutin underlag volymändringar/prognos*¹⁰ utbildningsförvaltningen och socialtjänsten ska till fastighets- och serviceförvaltningen årligen, i början av mars, lämna framtida prognostiserade volymändringar gällande lokalbehov.

Programhandling investering. Mall för hantering av lokalförändringar där bakgrund och nuläge ska beskrivas, behovet av förändringen/investeringen, vilka fastighetstekniska investeringsåtgärder som behövs, ekonomi, driftkostnadskonsekvens, konsekvenser för verksamheterna, interna hyreskostnader samt en sammanställning av argumenten varför åtgärden behövs.

Slutrapport volymökning måltider. Exempel på slutrapport och arbetet hur bemöta volymförändringar och dess behov. Arbetsgruppens målsättning/uppdrag har varit att presentera en rapport för kommande beslut om utveckling av måltidsverksamheten i syfte att möta volymförändringarna. Förslag på ny- till- eller ombyggnad av Piteå Kommuns befintliga produktionskök för att möta volymökningarna.

3.2.3 Bedömning – Styrande och stödjande dokument

Vi konstaterar att det finns ett fåtal styrande dokument som kan kopplas mot lokalförsörjning/effektiv fastighetsförvaltning.

Inom ramen för denna granskning har vi inte funnit någon uttalad strategi för lokalförsörjning i kommunen. Vår bedömning är att det saknas en beslutad strategi för en effektiv fastighetsförvaltning/lokal-försörjning i kommun vilket *Beslut avseende samordnad lokalförsörjningsresurs* från år 2009 stipulerat ska finnas, se även avsnitt 3.3.1.

3.3 Strategier, mål och mått för lokalförsörjning

Enligt kommunstyrelsens beslut 2009-04-27 § 70 är det fastighets- och servicekontoret som är ansvarig för lokalresursplaneringen i samarbete med berörda nämnder.

Av beslutet framgår: kommunens fastighetsbestånd utgör en stor del av kommunens totala ekonomiska utrymme. En rationell drift- och underhållsplanering är en viktig del av en effektiv fastighetsförvaltning. Ytterligare en viktig parameter handlar om att ha en strategi och organisation för hur lokalförsörjningen bedrivs och organiseras.

2008 fick fastighetskontoret i uppdrag att redovisa en långsiktig samordning av kommunens lokalresurser och hur dessa ska organiseras.

Det saknas en beslutad underhållsplan. Däremot uppgav företrädare för verksamheten att ett datasystem där data så som vilket skick fastigheten är i, vilka förändringar som behöver göras etc. för samtliga byggnader/lokaler är under uppbyggnad.

⁹ Kommunchef 2018-04-26

¹⁰ Fastighets- och serviceförvaltningen 2019-04-26

3.3.1 Bedömning – Strategier, mål och mått för lokalförsörjning

Sammanfattningsvis är vår bedömning att det saknas uttalade mål, strategier, mått och uppföljning för lokalförsörjning/ effektiv fastighetsförvaltning i Piteå kommun.

Dokument i form av en **fastighetsstrategi** som bl. a. tydliggör riktningen med kommunens fastigheter över en längre tidshorisont anser vi är ett viktigt strategiskt styrande dokument. Detta saknas dock idag.

Ett annat viktigt strategiskt dokument är en **lokalförsljningsplan**. Syftet med att ha en lokalförsljningsplan är att ge förutsättningar för att med god framförhållning kunna planera och strukturera kommunens behov av verksamhetslokaler/fastigheter. Underlaget kan även användas för att bedöma framtida investeringsbehov samt ge en samlad bild av kommunens lokalkostnader. Med utgångspunkt av ovanstående rekommenderar vi att dessa strategiskt styrande dokument, **fastighetsstrategi och lokalförsljningsplan**, tas fram och beslutas.

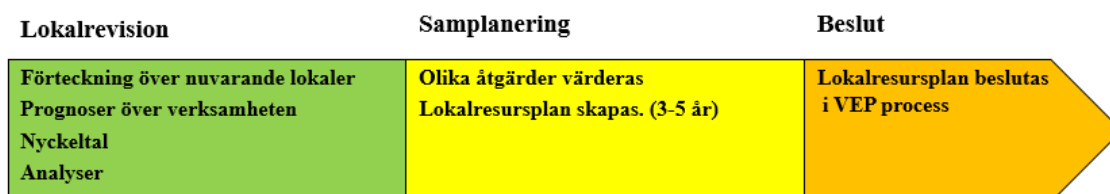
Vidare saknas en fastslagen **underhållsplan**. En underhållsplan beskriver en fastighets framtida behov av underhåll. Den visar vad som behöver göras med fastigheten, när det ska göras, samt hur mycket det kommer att kosta. Underhållsplanen är ett viktigt verktyg för den långsiktiga fastighetsförvaltningen. En underhållsplan omfattar ofta 10 – 30 år framåt i tiden. Generellt sett gäller att ju längre tid underhållsplanen överblickar, desto större kontroll får man över framtida underhållskostnader. De planerade underhållsbehoven som tas med i en underhållsplan är exempelvis fasadmålning, fönsterbyte, relining¹¹ av avloppsstammar eller stambyte och liknande åtgärder. I en underhållsplan ingår inte löpande reparationer eller oförutsedda händelser som till exempel vattenskador, inbrottsskador eller dylikt. Vid avsaknad av underhållsplaner riskeras, i ett större bestånd, att kunna planera för underhållstoppar och samordning av åtgärder för största rationalitet. Exempelvis kan planerat underhåll eventuellt vänta en aning med en underhållsåtgärd och/eller påbörja en annan åtgärd lite tidigare i syfte att göra dessa samtidigt och därmed vinna effektivitet och bättre lösningar genom ett helhetstänk. Med ett planerat underhåll sparas resurser då det undanröjer stora delar av felavhjälpanande underhåll av material och installationer som går sönder av ålder och slitage. För att ha kontroll över fastighetsbeståndet, vad som behöver åtgärdas, när i tiden åtgärden bör ske samt till vilken kostnad rekommenderar vi Piteå kommun ta fram en **underhållsplan** för samtliga fastigheter/lokaler i lokalbeståndet.

3.4 Lokalförsörjning

3.4.1 Lokalförsörjningsprocessen

Nedan beskrivs Piteå kommuns lokalförsörjningsprocess.

¹¹ Samlingsbegreppet för att förnya samt renovera rörledningar från insidan.

Respektive förvaltning: Driver arbetet inom sitt verksamhetsområde

Fastighets o servicekontoret: Leder och samordar arbetet

För att samla information om planerade lokalflyttningar, lokalbehov eller dyl. genomförs under året ett flertal möten med representanter från skolan, förskolan samt övrig verksamhet. Vid dessa träffar redogör exempelvis socialförvaltningen hur deras lokalbehov ser ut. Om socialförvaltningen är i behov av lokal går fastighetsavdelningen igenom vilka tomma lokaler som finns tillgängliga samt om någon passande lokal är uppsagd.

När behov om lokal, fastighet eller dyl. inkommer till fastighetsavdelningen undersöks först om lämplig lokal/fastighet finns i det egna beståndet om så ej finnes går det vidare till att titta på kommunkoncernens lokaler/fastigheter. Om det inte finns lämpligt objekt undersöks den externa marknaden och i sista hand projekteras på om- eller nybyggnation. Om det är bråttom med lokallösning kan även en mobillösning bli aktuell.

Efter beslut av tillvägagångssätt av lokal-/fastighetsanskaffning sätter den egna förvaltningen upp program exempelvis för investering, ombyggnation eller dyl. När programhandlingen är klar lämnas projektet över till fastighets- och service förvaltningen.

Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde

När konkret projekt beslutas samordnas kommunens samtliga funktioner som ska ingå i projektet. Barn- och utbildningsförvaltningen håller dock initialt i projektet och äskar medel för projektet. Projektet börjas oftast med att undersökas infrastrukturen i området, därefter beslutas hur byggnaden ska se ut för att till slut landa i en programhandling.

Det viktigast verktyget för att identifiera framtida lokalbehov är enligt verksamhetsföreträdare befolkning- och demografiprognosen. På central nivå finns en övergripande befolkningsprognos dock är denna inte nedbruten på områdesnivå. Förvaltningarna själva bryter därför ner befolkningsprognosen till att omfatta demografi och områden. För barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde baseras prognoserna på antal folkbokförda barn.

Inom barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde finns två policys fastslagna av kommunfullmäktige *Policy, Modell för attraktiv skola i Piteå kommun*¹² samt *Policy,*

¹² KF 2013-12-16, § 222

*Modell för attraktiv förskola i Piteå kommun*¹³ Av policyerna framgår bland annat att beroende på ytornas funktionalitet är riktvärdet för förskolan 8–12 m²/barn, för årskurs f-6, 8–13 m²/elev och för årskurs 7–9, 14–18 m²/elev.

Barn- och utbildningsnämnden har tilldelats investeringsmedel för 45 mnkr per år. Dessa medel används enligt uppgift till att tillgodose de strukturbehov som finns så som exempelvis anpassningar och ombyggnationer av lokaler/byggnader. Det finns i dagsläget ett behov av utökade lokalytor.

Socialnämndens verksamhetsområde

Det finns två av kommunfullmäktige beslutade boendeplaner för delar av socialnämndens verksamhetsområde, *Boendeplanering Stöd och omsorg 2018 - 2022*¹⁴ samt *Boendeplan Äldreomsorgen 2017–2023 i Piteå kommun*¹⁵

Av *Boendeplanering Stöd och omsorg 2018 - 2022* framgår bland annat att det behövs ett nytt LSS-boende samt två nya gruppboendestäder fram till 2022.

Boendeplan Äldreomsorgen 2017–2023 i Piteå kommun fastslår att det behövs 80 platser t.o.m. 2022/2023. Hälften av dessa platser föreslås ersätta befintliga lägenheter vid Munkberga, som avvecklas på grund av stora brister i vård- och arbetsmiljö och att tillskottet på nya platser blir då 40.

Dessa två planer ska enligt verksamhetsföreträdare revideras och sättas samman till en plan samt utökas till att omfatta socialnämndens hela verksamhetsområde dock har arbetat försenats med anledning av pågående pandemi.

Socialförvaltningen anställde en fastighetsstrateg för ca. 1,5 år sedan. Strategen har i uppdrag att se över förvaltningens lokalbestånd i syfte att effektivisera.

Processen att identifiera lokalbehov delas enligt verksamhetsföreträdare upp i två delar.

- Del 1. Utgår från de behov som finns enligt boendeplanerna.
- Del 2. När exempelvis avdelningschef identifierat behov av ny lokal, utökade lokaler eller ombyggnation diskuteras frågan initialt med fastighetsavdelningen. Representanter från verksamheten som är i behov av förändrade lokaler deltar vid detta möte. När projektet startar tillsätts en projektgrupp där representanter från socialförvaltningen och fastighets- och serviceförvaltningen ingår och deltar under projektets gång.

3.4.2 Planering och analys

Fastighets- och serviceförvaltningen

Avskrivningstiden för fastigheter är enligt verksamhetsföreträdare 33 år. Förvaltningen anser att de har god koll på investeringar- och underhåll.

¹³ KF 2013-12-16, § 222

¹⁴ 2018-04-17

¹⁵ 2016-12-05, justerad 2017-09-26

2021-02-15

Tillsammans med utbildningsförvaltningen har fastighetsavdelningen periodiska möten med ett levande dokument i form av minnesanteckningar som sparas. Vid dessa möten planeras pågående och kommande större och mindre projekt samt att uppföljning sker. Lokalbehovet planeras av utbildningsförvaltningens lokalstrateg som har kunskap om antalet barn per geografiskt område inom en 3–5 årsperiod framåt. Utfallet av denna plan tas upp gruppen vilket enligt verksamhetsföreträdare ger en övergripande bild på lokaler och eventuella ny-, ut- eller ombyggnationer.

Samma typ av möte genomförs enligt verksamhetsföreträdare för fastighetsavdelningen med socialförvaltningen dock med skillnaden att behovet är mer differentierat jämfört med skolan verksamhetsområde, och att de i större utsträckning hyr lokaler och boenden av externa hyresvärdar. Inom socialförvaltningen arbetas det med en ny boendeplan, vilket enligt verksamhetsföreträdare kommer ge en förbättrad prognos av behovet de närmaste åren. En omorganisation håller på att sätta sig, vilket medför att lokalbehov kan förändras.

Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde

Planeringshorisonten för lokaler inom barn- och utbildningsnämnden verksamhetsområden sträcker sig 10 år framåt i tiden. Dock framhölls att planen i början av tidsperioden innehöll fler lokaler/fastigheter jämfört med slutet av perioden, detta eftersom projekt behövt flyttas fram genom åren då investeringsmedel inte räckt till. Planen ändras ständigt bland annat utifrån att det tillkommit fler barn/elever, att mobila lokallösningar behövs sättas in samt att det finns begränsade resurser för investeringar. Det framhölls dock att det är av stor vikt att skolor och förskolors placeringar blir rätt då det finns begränsade resurser för investeringar.

Socialnämndens verksamhetsområde

För socialnämndens verksamhetsområde är framförhållningen i boendeplanerna mellan fyra och sex år. Förvaltningen äskar medel för eventuella byggnationer.

3.4.3 Underhåll

Ett fastslaget belopp så som kronor per kvadratmeter eller dyl. för planerat underhåll finns inte.

Enligt fastighetsavdelningens egna beräkningar har följande belopp kunnat avsättas för fastighetsunderhåll de senaste fem åren:

	2016	2017	2018	2019	2020
Kronor per m ²	85	81	85	87	57

Det finns nationellt vedertagna nyckeltal som används av såväl privata som offentliga fastighetsförvaltare. REPAB Fakta¹⁶ redovisar årligen statistik och beräknar riktvärden för årskostnader rörande kommunal fastighetsförvaltning. Det nyckeltal som de anger

¹⁶ REPAB Fakta innehåller övergripande nyckeltal för fastighetstyperna; vårdbyggnader, skolor, kontor, industrier, förskolor och bostäder.

som riktvärde för underhåll år 2018 var 160 kr/kvm. Detta är dock långt ifrån alla kommuner som kommer i närheten av dessa nivåer.

Piteå kommun använder sig enligt uppgift av REPAB Faktas nyckeltal vid nybyggnation.

3.4.3.1 **Prioritering av underhåll**

Resurser för underhåll av fastighetsbeståndet är enligt uppgift inte i paritet med behovet av underhåll och en stor andel av beståndet har ett eftersatt underhåll. Situationen innebär att prioriteringar måste göras löpande för att skapa en långsiktig och effektiv förvaltning av byggnader och markanläggningar. Följande prioriteringsordning har fastighets- och servicenämnden beslutat om gällande underhållsresurser och investeringsmedel:¹⁷

1. Åtgärder som gör att personsäkerhet upprätthålls.
2. Åtgärder för att uppfylla myndighetskrav avseende fastigheterna.
3. Felavhjälpande underhåll inklusive skador för att säkerställa funktion för verksamheten.
4. Åtgärder som sänker driftskostnader och därigenom skapar ekonomiskt utrymme för underhåll.
5. Planerade åtgärder för att förebygga skador och inomhusmiljöproblem.
6. Estetiska åtgärder.

3.4.4 **Lokal- och investeringsplaner**

För de tomställda lokalerna/fastigheterna är arbetsgången följande:

1. Finns internt intresse att förhyra lokalen/fastigheten?
2. Finns externt intresse lokalen/fastigheten?
3. Om både fråga 1 och 2 ovan besvaras med nej ses möjligheterna att avyttra lokalen/fastigheten över.
4. Om inte möjligt att avyttra ses möjligheter av riva fastigheten över, detta kräver dock ekonomisk finansiering.

Dock framhölls det vid intervju att det inte är möjligt att hyra ut, riva eller avveckla ett antal objekt av kommunens fastighetsbestånd av olika anledningar. Exempelvis ett vattentorn ur ett kultur- eller politiskt perspektiv.

3.4.5 **Extern förhyrning**

När någon av kommunens förvaltningar beslutat att hyra av extern aktör alternativt om kommunen inte själva kan tillhandahålla lokal/fastighet är det den egna förvaltningen

¹⁷ FSN 2020-01-16 § 11

som hanterar detta dock kan fastighetsavdelningen vara behjälplig bland annat genom att granska avtalet.

Barn- och utbildningsnämnden förhyr lokaler/fastigheter externt bland annat av Region Norrbotten. Socialförvaltningen förhyr lokaler/fastigheter externt av det kommunala bolaget Piteå Näringsfastigheter AB. Förhyrning görs även av privata aktörer bland annat för lokaler till hemtjänstgrupper.

3.4.6 Bedömning – Lokalförsörjning

Vi konstaterar att verksamheterna initierar lokalbehov antingen via de återkommande träffarna mellan förvaltningarna och fastighetsavdelningen eller på förekommen anledning när mer akut lokalbehov uppstår. Den egna förvaltningen tar fram program exempelvis för investering, ombyggnation eller dyl. När programhandlingen är klar lämnas projektet över till fastighets- och serviceförvaltningen.

Vidare konstaterar vi att barn- och utbildningsnämnden enligt *Modell för attraktiv förskola* och *Modell för attraktiv skola i Piteå kommun* har en planeringshorisont om 10 år samt att det finns riktvärde för förskolan och respektive årskurs. Dock är vår bedömning att de styrande dokumenten är av övergripande karaktär och inte fullt ut kan ses som en lokalförsörjningsplan. Vi rekommenderar därför barn- och utbildningsnämnden att ta fram en långsiktig lokalförsörjningsplan.

Socialnämnden har genom *Boendeplanering Stöd och omsorg 2018 – 2022* och *Boendeplan Äldreomsorgen 2017–2023 i Piteå kommun* planering som sträcker sig mellan fyra och sex år. Dock är dessa planer inte heltäckande för socialnämndens alla verksamheters lokalbehov. Vi rekommenderar därför socialnämnden ta fram en långsiktig lokalförsörjningsplan som sträcker sig över tid.

Vi anser att avskrivningstiden inte kan räknas som framförhållning/planeringshorisont bland annat utifrån att byggnaderna antas stå kvar även efter 33 år. Vi rekommenderar därför fastighets- och servicenämnden att definiera vilken planeringshorisont som föreligger avseende fastigheter och lokaler, detta skulle med fördel kunna ingå i en fastighetsstrategi, lokalförsörjnings- och underhållsplan.

3.5 Effektivitet i lokalnyttjande

Det finns en upprättad lokalbank. I primärkommunen finns ca. 280 000 m² tempererad nettoarea (varm nettoyta dvs. den golvyta som finns). Av dessa ca. 280 000 m² är idag¹⁸ sju objekt, 0,7 procent (1 857 m²), inte belagda/nyttjade. Dessa sju objekt är lediga för intern eller extern uthyrning och kan inte enligt uppgift avyttras eller rivas.

Utöver dessa 280 000 m² finns under kommunstyrelsens internhyra för ytterligare tre objekt på ca. 400 m² som inte är möjliga att hyra ut eller riva, exempelvis ett vattentorn.

Vid intervjuer framkom en delad bild där det å ena sidan upplevdes att det fanns en bra helhetsbild över kommunens samlade lokalbestånd framför allt utifrån att Piteå inte är så stort samt närheten till samtliga områden. Å andra sidan uppgavs det inte finnas en

¹⁸ 2020-12-03

2021-02-15

helhetssyn gällande det samlade lokalbehovet då det finns extern förhyrning som respektive nämnd själva ska ansvarar för. Det kan enligt verksamhetsföreträdare vara svårt att hålla ihop samtliga delar/helhetsbilden då lokaler/fastigheter ligger utspritt på de olika förvaltningarna. Många kommuner har en samordning på central nivå dvs. där samtliga kommunens lokaler, fastigheter och extern förhyrning hanteras.

3.5.1 Bedömning – Effektivitet i lokalnyttjande

Vi ser positivt på att det finns en lokalbank upprättad. Dock kan vi konstatera att det saknas fastställt mål/mått för lokalbanken exempelvis hur mycket lokalyta ska finnas i lokalbanken. Vid tillfället för granskningen var 0,7 procent av fastighetsbeståndet inte belagda. Att det är en liten andel av det totala lokalbeståndet som är outhyrt kan ses som både positivt och mindre positivt. Mindre positivt utifrån perspektivet att det blir svårt att tillhandahålla lokal/fastighet snabbt och positivt bland annat utifrån det ekonomiska perspektivet. För att tydliggöra hur lokalbanken ska hanteras rekommenderar vi att fastställa mål/mått för lokalbanken.

Vi konstaterar att fastighets- och serviceförvaltningen hanterar samtliga lokaler/fastigheter inom primärkommunens fastighetsbestånd. Om övriga förvaltningar väljer eller tvingas hyra av extern aktör hanteras detta av den egna förvaltningen. Fastighets- och serviceförvaltningen är dock involverad genom att granska avtalen. Utifrån att fastighets- och serviceförvaltningen inte hanterar samtliga av kommunens förhyrningar är vår bedömning att det till viss del finns en helhetssyn över det samlade behovet av lokaler i kommunen. Utifrån detta rekommenderar vi fastighets- och servicenämnden att se över möjligheterna att ta över ansvaret för all inhyrning av lokaler/fastigheter i primärkommunen.

Vår sammanfattande bedömning är att effektiviteten i lokalnyttjande kan förbättras. Bland annat genom att fastslå mål/mått och nyckeltal för exempelvis lokalbanken samt att fastighets- och servicenämnden tar ett helhetsansvar för samtliga förhyrningar av lokal/fastighet inom primärkommunen dvs. inklusive extern förhyrning.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att nämnden behöver stärka styrning, uppföljning, planering, samordning och framförhållning för att säkerställa att lokalnyttjandet optimeras effektivt och hanteras på ett ändamålsenligt sätt. Förbättring kan bl. a. ske genom att ta fram en fastighetstrategi, en lokalförsörjningsplan samt en underhållsplan.

4.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi fastighets- och servicenämnden att:

- ta fram en fastighetsstrategi.
- ta fram en lokalförsörjningsplan.
- ta fram en underhållsplan.
- fastställa mål/mått för lokalbanken.
- se över möjligheterna att i primärkommunen ansvara för all inhyrning av lokaler/fastigheter.

Vidare rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden att:

- ta fram/revidera långsiktig lokalförsörjningsplan.

Datum som ovan

KPMG AB

Camilla Strömbäck
Kommunal revisor

Eva Henriksson
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Piteå kommun
Granskning av lokalförsörjning

2021-02-15

Bilaga A - Svar på granskningsfrågor

Hur ser organisationen (inklusive personal och kompetens) ut för att hantera kommunens lokalhantering?

Under fastighet- och serviceförvaltningen ingår avdelningen fastighet (se även avsnitt 3.1).

Fastighetsavdelningen är uppdelad i två enheter; drift, teknik och projekt samt förvaltning. Drift, teknik och projekt är i sin tur indelad i två områden, teknik och projekt samt fastighetsdrift. I området teknik och projekt arbetar 10 personer (10 årsarbetare, åa) samt två personer (1,5 åa) på konsultbasis. Inom området fastighetsdrift finns två enhetschefer samt ett antal fastighetsskötare, snickare och målare.

I området förvaltning arbetar 11 personer bland annat tre kundförvaltaren, en som arbetar med skolans verksamhetsområde, en med förskolans verksamhetsområde och en som hanterar övriga verksamheter i kommunen.

Hur ser strategier, mål och mått ut för lokalförsörjningen? Hur följs dessa upp?

Vår bedömning att det saknas uttalade mål, strategier, mått och uppföljning kopplat till lokalförsörjning.

Ett fastslaget dokument i form av en **fastighetsstrategi** som bl. a. tydliggör riktningen med kommunens fastigheter över en längre tidshorisont anser vi är ett viktigt strategiskt styrande dokument. Dock saknas detta idag.

Ett annat viktigt strategiskt dokument är en **lokalförsljningsplan**. Syftet med att ha en lokalförsörjningsplan är att ge förutsättningar för att med god framförhållning kunna planera och strukturera kommunens behov av verksamhetslokaler/fastigheter. Underlaget kan även användas för att bedöma framtida investeringsbehov samt ge en samlad bild av kommunens lokalkostnader.

Vidare saknas en fastslagen **underhållsplan**. En underhållsplan beskriver en fastighets framtida behov av underhåll. Den visar vad som behöver göras med fastigheten, när det ska göras, samt hur mycket det kommer att kosta. Underhållsplanen är ett viktigt verktyg för den långsiktiga fastighetsförvaltningen. En underhållsplan omfattar ofta 10 – 30 år framåt i tiden. Generellt sett gäller att ju längre tid underhållsplanen överblickar, desto större kontroll får man över framtida underhållskostnader. De planerade underhållsbehoven som tas med i en underhållsplan är exempelvis fasadmålning, fönsterbyte, relining¹⁹ av avloppsstammar eller stambyte och liknande åtgärder. I en underhållsplan ingår inte löpande reparationer eller oförutsedda händelser som till exempel vattenskador, inbrottsskador eller dylikt. Vid avsaknad av underhållsplaner riskeras, i ett större bestånd, att kunna planera för underhållstoppar och samordning av åtgärder för största rationalitet. Exempelvis kan planerat underhåll eventuellt vänta en aning med en underhållsåtgärd och/eller påbörja en annan åtgärd lite tidigare i syfte att göra dessa samtidigt och därmed vinna effektivitet och bättre lösningar genom ett helhetstänk. Med ett planerat underhåll sparas resurser då det undanröjer stora delar av

¹⁹ Samlingsbegreppet för att förnya samt renovera rörledningar från insidan.

felavhjälpande underhåll av material och installationer som går sönder av ålder och slitage.

Hur ser processen för att identifiera lokalbehov ut?

Verksamheterna initierar lokalbehov antingen via de återkommande träffarna mellan förvaltningen och fastighetsavdelningen eller på förekommen anledning när mer akut lokalbehov uppstår. Den egna förvaltningen tar fram program exempelvis för investering, ombyggnation eller dyl. När programhandlingen är klar lämnas projektet över till fastighets- och serviceförvaltningen.

När behov om lokal, fastighet eller dyl. inkommer till fastighetsavdelningen undersöks först om lämplig lokal/fastighet finns i det egna beståndet om så ej finnes går det vidare till att titta på kommunkoncernens lokaler/fastigheter. Om det inte finns lämpligt objekt undersöks den externa marknaden och i sista hand projekteras på om- eller nybyggnation. Om det är bråttom med lokallösning kan en mobillösning bli aktuell.

Har nämnderna själva genomfört några analyser/utredningar som ligger till grund för framtida lokalbehov?

Det saknas en kommunsammanhållen utredning/analys över framtida lokalbehov däremot finns detta till viss del för verksamhetsområdena barn- och utbildning samt inom socialtjänsten.

Barn- och utbildningsnämnden och kommunfullmäktige har fastställt modell för attraktiv förskola och skola dessa kan till viss del kopplas mot lokalförsörjning dock på en mer övergripande nivå.

Socialnämnden och kommunfullmäktige har genom boendeplaner för Stöd och omsorg och äldreomsorg utrett framtida lokalbehov. Dock saknas boendeplaner för samtliga verksamheter inom socialnämndens verksamhetsområde.

Vilken framförhållning/planeringshorisont finns i lokalförsörjningen?

Vi konstaterar att barn- och utbildningsnämnden enligt *Modell för attraktiv förskola och Modell för attraktiv skola i Piteå kommun* har en planeringshorisont om 10 år samt att det finns riktvärde för förskolan och respektive årskurs. Dock är vår bedömning att de styrande dokumenten är av övergripande karaktär och inte fullt ut kan ses som en lokalförsörjningsplan.

Socialnämnden har genom *Boendeplanering Stöd och omsorg 2018 – 2022* och *Boendeplan Äldreomsorgen 2017–2023 i Piteå kommun* planering som sträcker sig mellan fyra och sex år. Dock är dessa planer inte heltäckande för socialnämndens alla verksamheter lokalbehov.

Avskrivningstiden kan inte räknas som framförhållning/planeringshorisont bland annat utifrån att byggnaderna antas stå kvar även efter 33 år. Vi rekommenderar därför fastighets- och servicenämnden att definiera vilken planeringshorisont som föreligger avseende fastigheter och lokaler, detta skulle med fördel kunna ingå i en fastighetsstrategi, lokalförsörjnings- och underhållsplan.

2021-02-15

Hur ser processen ut för upprättande av lokal- och investeringsplaner för anskaffning/anpassning/avveckling av lokaler?

För att samla information om planerade lokalflyttningar, lokalbehov eller dyl. genomförs under året ett flertal möten med representanter från skolan, förskolan samt övrig verksamhet. Vid dessa träffar redogör exempelvis socialförvaltningen hur deras lokalbehov ser ut. Om socialförvaltningen är i behov av lokal går fastighetsavdelningen igenom vilka tomma lokaler som finns tillgängliga samt om någon passande lokal är uppsagd.

För de tomställda lokalerna/fastigheterna är arbetsgången följande:

1. Finns internt intresse att förhyra lokalen/fastigheten?
2. Finns externt intresse lokalen/fastigheten?
3. Om både fråga 1 och 2 ovan besvaras med nej ses möjligheterna att avyttra lokalen/fastigheten över.
4. Om inte möjligt att avyttra ses möjligheter av riva fastigheten över, detta kräver dock ekonomisk finansiering.

Dock framhölls det vid intervju att det inte är möjligt att hyra ut, riva eller avveckla ett antal objekt av kommunens fastighetsbestånd. Detta med anledning av ett kultur- eller politiskt perspektiv exempelvis ett vattentorn.

Hur utvärderas effektivitet i lokalutnyttjandet och lokalkostnader?

Det finns en upprättad lokalbank. I primärkommunen finns ca. 280 000 m² tempererad nettoarea (varm nettoyta dvs. den golvyta som finns). Av dessa ca. 280 000 m² är idag²⁰ sju objekt, 0,7 procent (1 857 m²), inte belagda/nyttjade. Dessa sju objekt är lediga för intern eller extern uthyrning och kan inte enligt uppgift avyttras eller rivas.

Utöver dessa ca. 280 000 finns under kommunstyrelsens internhyra ytterligare tre objekt på ca. 400 m² som inte är möjliga att hyra ut eller riva utifrån ett kultur- eller ett politiskt perspektiv bland annat ett vattentorn.

Vi ser positivt på att det finns en lokalbank upprättad. Dock kan vi konstatera att det saknas fastställt mål/mått för lokalbanken exempelvis hur mycket lokalyta ska finnas i lokalbanken. Vid tillfället för granskningen var 0,7 procent av fastighetsbeståndet inte belagda. Att det är en liten andel av det totala lokalbeståndet som är outhyrat kan ses som både positivt och mindre positivt. Mindre positivt utifrån perspektivet att det blir svårt att tillhandahålla lokal/fastighet snabbt och positivt bland annat utifrån det ekonomiska perspektivet.

Finns en helhetssyn i kommunen över det samlade behovet av lokaler?

Vid intervjuer framkom en delad bild där det å ena sidan upplevdes att det fanns en bra helhetsbild över kommunens samlade lokalbestånd framför allt utifrån att Piteå inte är så stort samt närheten till samtliga områden. Å andra sidan uppgavs det inte finnas en

²⁰ 2020-12-03

Piteå kommun

Granskning av lokalförsörjning

2021-02-15

helhetssyn gällande det samlade lokalbehovet då det finns extern förhyrning som respektive nämnd själva ska ansvarar för. Det kan enligt verksamhetsföreträdare vara svårt att hålla ihop samtliga delar/helhetsbilden då lokaler/fastigheter ligger utspritt på de olika förvaltningarna.

Vår sammanfattande bedömning är att effektiviteten i lokalnyttjande kan förbättras. Bland annat genom att fastslå mål/mått och nyckeltal för exempelvis lokalbanken samt att fastighets- och servicenämnden tar ett helhetsansvar för samtliga förhyrningar av lokal/fastighet inom primärkommunen dvs. inklusive extern förhyrning.

För kännedom:

Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Partiernas gruppledare

Till:

Fastighets- och servicenämnden
Socialnämnden
Barn- och utbildningsnämnden

Granskning av lokalförsörjning

På vårt uppdrag har KPMG genomfört en granskning avseende kommunens lokalförsörjning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen har varit att ur ett övergripande perspektiv bedöma om kommunen har ett system för styrning och uppföljning som säkerställer att lokalutnyttjandet optimeras på ett kostnadseffektivt sätt. Vidare har syftet varit att bedöma om kommunen har en tillräckligt ändamålsenlig planering, samordning och framförhållning när det gäller att försörja de olika verksamheterna med lokaler.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att fastighets- och servicenämnden behöver stärka styrning, uppföljning, planering, samordning och framförhållning för att säkerställa att lokalutnyttjandet optimeras effektivt och hanteras på ett ändamålsenligt sätt. Förbättring kan bl. a. ske genom att ta fram en fastighetstrategi, en lokalförsörjningsplan samt en underhållsplan.

Effektiviteten i lokalutnyttjande kan förbättras. Bland annat genom att fastslå mål/mått och nyckeltal för exempelvis lokalbanken samt att fastighets- och servicenämnden tar ett helhetsansvar för samtliga förhyrningar av lokal/fastighet inom primärkommunen dvs. inklusive extern förhyrning.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi fastighets- och servicenämnden att:

- ta fram en fastighetsstrategi.
- ta fram en lokalförsörjningsplan.
- ta fram en underhållsplan.
- fastställa mål/mått för lokalbanken.
- se över möjligheterna att i primärkommunen ansvara för all inhyrning av lokaler/fastigheter.

Vidare rekommenderar vi barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden att:

- ta fram/revidera en långsiktig lokalförsörjningsplan.

Revisorerna överlämnar härmed revisionsrapporten för kännedom och yttrande. Yttrande från fastighets- och servicenämnden, socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden önskas senast den 31 maj 2021.

För Piteå kommuns revisorer

Anders Berg
Ordförande

Hans Lundström
Revisor

Yttrande Lokalförsörjningöver KPMG:s granskning av kommunens lokalförsörjning

Bakgrund

KPMG har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens lokalförsörjning. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020. Syftet med granskningen har varit att ur ett övergripande perspektiv bedöma om kommunen har ett system för styrning och uppföljning som säkerställer att lokalutnyttjandet optimeras på ett kostnadseffektivt sätt. Vidare har syftet varit att bedöma om kommunen har en tillräckligt ändamålsenlig planering, samordning och framförhållning när det gäller att försörja de olika verksamheterna med lokaler.

Granskningen avgränsas till fastigheter/lokaler som ägs av kommunen, det vill säga fastigheter/lokaler som ägs av bolag ingår inte i granskningen.

Granskningen avser Fastighets- och servicenämnden. Även Socialnämnden och Barn- och utbildningsnämnden ingår i granskningen i vissa delar.

Rapportens iakttagelser gällande Barn- och utbildningsnämnden

Lokalförsörjningsprocessen

När konkret projekt beslutas samordnas kommunens samtliga funktioner som ska ingå i projektet. Barn- och utbildningsförvaltningen håller dock initialt i projektet och äskar medel för projektet. Projektet börjas oftast med att undersökas infrastrukturen i området, därefter beslutas hur byggnaden ska se ut för att till slut landa i en programhandling.

Det viktigast verktyget för att identifiera framtida lokalbehov är enligt verksamhetsföreträdare befolkning- och demografiprognosen. På central nivå finns en övergripande befolkningsprognos dock är denna inte nedbruten på områdesnivå. Förvaltningarna själva bryter därför ner befolkningsprognosen till att omfatta demografi och områden. För Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde baseras prognoserna på antal folkbokförda barn.

Inom Barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde finns två policys fastslagna av Kommunfullmäktige Policy Modell för attraktiv skola i Piteå kommun samt Policy Modell för attraktiv förskola i Piteå kommun. Av policys framgår bland annat att beroende på ytornas funktionalitet är riktvärdet för förskolan 8–12 m²/barn, för årskurs f-6 8–13 m²/elev och för årskurs 7–9 14–18 m²/elev. Barn- och utbildningsnämnden har tilldelats investeringsmedel för 45 miljoner kronor per år. Dessa medel används enligt uppgift till att tillgodose de strukturbehov som finns så som exempelvis anpassningar och ombyggnationer av lokaler/byggnader. Det finns i dagsläget ett behov av utökade lokalytor.

Planering och analys

Planeringshorisonten för lokaler inom Barn- och utbildningsnämnden verksamhetsområden sträcker sig 10 år framåt i tiden. Dock framhölls att planen i början av tidsperioden innehöll fler lokaler/fastigheter jämfört med slutet av perioden, detta eftersom projekt behövt flyttas fram genom åren då investeringsmedel inte räckt till. Planen ändras ständigt bland annat utifrån att det tillkommit fler barn/elever, att mobila lokallösningar behövts sättas in samt att det finns begränsade resurser för investeringar. Det framhölls dock att det är av stor vikt att skolor och förskolors placeringar blir rätt då det finns begränsade resurser för investeringar.

Bedömning – Lokalförsörjning

Vi konstaterar att verksamheterna initierar lokalbehov antingen via de återkommande träffarna mellan förvaltningarna och fastighetsavdelningen eller på förekommen anledning när mer akut lokalbehov uppstår. Den egna förvaltningen tar fram program exempelvis för investering, ombyggnation eller dylikt. När programhandlingen är klar lämnas projektet över till Fastighets- och serviceförvaltningen.

Vidare konstaterar vi att Barn- och utbildningsnämnden enligt Modell för attraktiv förskola och Modell för attraktiv skola i Piteå kommun har en planeringshorisont om 10 år samt att det finns riktvärde för förskolan och respektive årskurs. Dock är vår bedömning att de styrande dokumenten är av övergripande karaktär och inte fullt ut kan ses som en lokalförsörjningsplan. Vi rekommenderar därför Barn- och utbildningsnämnden att ta fram en långsiktig lokalförsörjningsplan.

Rekommendationer

Vidare rekommenderar vi Barn- och utbildningsnämnden samt Socialnämnden att:

- ta fram/revidera långsiktig lokalförsörjningsplan.

Barn- och utbildningsnämndens bedömning och yttrande

Nämnden bedömer att rapporten ger en bra beskrivning av hur lokalförsörjningen fungerar i kommunen idag. Barn- och utbildningsnämnden har sedan tidigare planerat att genomföra ett arbete med att ta fram en långsiktig lokalförsörjningsplan / lokalstrukturplan. Grundläggande för ett sådant arbete är en dialog med kommunens medborgare i de olika områdena, ambitionen är att ett sådant arbete påbörjas då pandemin och smittspridningen så tillåter att dialogmöten kan anordnas på plats i de olika områdena. Viktigt för arbetet är även en befolkningsprognos som är nedbruten på områdesnivå, ett arbete som behöver genomföras på kommunövergripande nivå och i samverkan med berörda förvaltningar.

Piteå kommun

Stefan Bengtsson

Lokalstrateg

Utbildningsförvaltningen

§74

Tillsättande av dataskyddsombud

21BUN165

§ 93

Tillsättande av dataskyddsbud

Diariernr 21KS172

Beslut

Kommunstyrelsen utnämner Ali Kraufvelin till dataskyddsbud och Andreas Persson till biträdande dataskyddsbud för Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen uppmanar övriga nämnder och styrelser att utnämna Ali Kraufvelin till dataskyddsbud och Andreas Persson till biträdande dataskyddsbud för respektive nämnd och bolag.

Ärendebeskrivning

Av artikel 37 i dataskyddsförordningen framgår att alla myndigheter som behandlar personuppgifter ska utnämna ett dataskyddsbud. Av artikel 37.3 framgår att ett enda dataskyddsbud får utnämnas för flera myndigheter när det är lämpligt med hänsyn till deras organisationsstruktur och storlek.

Dataskyddsbudet ska utses på grundval av yrkesmässiga kvalifikationer och, i synnerhet, sakkunskap om lagstiftning och praxis avseende dataskydd samt förmågan att fullgöra de uppgifter som åligger dataskyddsbudet enligt dataskyddsförordningen.

Dataskyddsbudet får ingå i den personuppgiftsansvariges personal eller utföra uppgifterna på grundval av ett tjänsteavtal.

Dataskyddsbudets kontaktuppgifter ska offentliggöras och meddelas till tillsynsmyndigheten Integritetskyddsmyndigheten.

Kommunledningsförvaltningens yttrande

Tidigare utnämnt dataskyddsbud för Kommunstyrelsen var utnämnd till dataskyddsbud även för övriga nämnder i Piteå kommun och för samtliga helägda kommunala bolag. Detta har bedömts fungera bra, och har bidragit till att tillförsäkra medborgarna i Piteå kommun en likvärdig hantering av behandling av personuppgifter.

Ali Kraufvelin och Andreas Persson bedöms ha de yrkesmässiga kvalifikationer och den sakkunskap om lagstiftning och praxis avseende dataskydd som krävs, och en god förmåga att fullgöra de uppgifter som åligger dataskyddsbudet enligt dataskyddsförordningen. Ali Kraufvelin och Andreas Persson är båda anställda av Piteå kommun sedan den 1 mars 2021 och tillhör kommunledningsförvaltningens avdelning för styrning och ledning.

Övriga nämnder och de kommunala bolagen uppmanas att utnämna Ali Kraufvelin till dataskyddsbud och Andreas Persson till biträdande dataskyddsbud.

Tidigare utnämnt dataskyddsbud var anställd av Piteå kommun och utförde sina uppgifter gentemot de kommunala bolagen enligt tjänsteavtal där bolagen köpte dataskyddsbudets tjänster av kommunen. Kommunstyrelsen beslutade den 17 april 2018 (§ 95, 18KS169) om en

kostnadsfördelning av den totala kostnaden för dataskyddsbudets uppdrag för nämnder och bolag som skulle gälla oförändrad t.o.m. 2020-12-31.

§75

Organisationsstruktur för

Grans

Naturbruksgymnasium

21BUNI70

**Organisationsstruktur för
Grans
Naturbruksgymnasium**

2021-04-29

Piteå kommun

Innehåll

1. Bakgrund	3
1.1 Tidigare utredning	3
1.2 Grans nuvarande organisation	4
1.3 Alternativa organisatoriska lösningar	6
2. Kommunal resultatenhet.....	6
2.1 Vad menas med resultatenhet inom kommunal förvaltning?.....	6
2.2 Ansökans innehåll	7
3. Ny enhet inom Strömbackaskolan	9
3.1 Organisatoriska konsekvenser	9
4. Slutsatser	10

1. Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade 2017-03-13 (§ 77) att Piteå kommun skulle ta över huvudmannskapet för Grans naturbruksutbildning från och med 2017-08-01. Den överenskommelse som träffades med Region Norrbotten om övertagandet innebar bland annat en ekonomisk reglering under en treårig övergångsperiod.

Det kommunala ansvaret för Grans Naturbruksgymnasium under övergångsperioden blev tudelat¹:

1. Barn- och utbildningsnämnden ansvarade för gymnasieutbildningen (något explicit beslut om detta har dock inte fattats av kommunen vid övertagandet av huvudmannskapet) och förvaltningschef för utbildningsförvaltningen är skolchef även för naturbruksutbildningen.
2. Verksamhetschef för Grans (vars uppgift var att inlemma Grans naturbruksgymnasium i den kommunala skolstrukturen) blev underställd kommunchefen och överställd rektor på Grans Naturbruksgymnasium.

I den avsiktsförklaring som upprättades mellan parterna (Piteå kommun och Region Norrbotten) i samband med övergången framgår att de två parterna gemensamt ska ansvara för en långsiktig satsning på ett utvecklingscentrum för gröna näringar med storleksordningen 15 mkr under en femårsperiod (fram till 2022), vilket utmynnade i projektet *Gröna näringar*.²

1.1 Tidigare utredning

Då den treåriga övergångsperioden skulle upphöra 2020-08-01 och organisationen av Grans var något oortodox med dubbla ansvarstillhörigheter (KS och BUN) gav kommunchef på våren 2019 konsultföretaget *Age Management i Sverige AB* (AMSAB) i uppdrag att utreda förutsättningarna för hur verksamheten vid Grans skulle kunna organiseras långsiktigt, och specifikt om det skulle vara möjligt att bedriva Grans verksamhet som en resultatenhet. Uppdraget utmynnade i en diskussionspromemoria där tre alternativa lösningar presenterades.³

I samband med övertagandet av Grans beslutade barn- och utbildningsnämnden (2017-11-29, § 131) att tydliggöra ansvarsfördelningen gällande Grans under den treåriga implementeringsperioden och justera nämndens delegationsordning utifrån detta. Bl a innebar det att⁴:

- För tio ärendegrupper i delegationsordningen delegerades beslutanderätten för naturbruksutbildningen till verksamhetschefen vid Grans. För motsvarande ärendegrupper för Strömbackaskolan är gymnasiechefen delegat
- Verksamhetschefen på Grans hanterar samtliga verksamhetsfrågor som inte regleras i delegationsordning eller skollag

¹ *Verksamheten vid Grans – framtida organisation*, Diskussionspromemoria, AMSAB 2019-08-15, sid. 2

² Ibid., sid. 1

³ Ibid., sid. 3ff.

⁴ Ibid., sid. 4

- Verksamhetschefen ansvarar också för att möta tillsynskrav och granskande myndigheter gällande all tillsyn som inte rör utbildningen specifikt, till exempel djurhållning

Beslutet gällde endast under den treåriga implementeringsperioden, men i en skrivelse upprättad inom utbildningsförvaltningen tydliggjordes följande⁵:

”... under implementeringsperioden ansvarar verksamhetschef på Grans för flera av de uppgifter som gymnasiechef annars ansvarar för gällande Strömbackaskolan. När implementerings-periodens tre år upphör skall dock Grans gymnasieutbildning utgöra en sjunde gymnasieenhet, likvärdig med Strömbackaskolan sex övriga enheter, underställd gymnasiechef.”

I AMSABs diskussionpromemoria kom denna organisationslösning att benämnas ”Strömbackamodellen”. AMSAB presenterade dock (som nämnts ovan) ytterligare tre möjliga organisatoriska lösningar⁶:

1. Nuvarande provisoriska organisation förlängs i två eller tre år från och med 2020-08-01
2. Kommunstyrelsen övertar ansvaret för Grans inklusive Gröna näringar, vilket innebär att verksamhetschefen vid Grans blir kvar och blir tillika skolchef för naturbruksutbildningen
3. En bolagisering av Grans genomförs, så att ett kommunalt bolag får i uppdrag att svara för all verksamhet vid Grans inklusive projektet Gröna näringar

Diskussionen resulterade i att den nuvarande provisoriska organisationen förlängdes.

1.2 Grans nuvarande organisation

I och med den verksamhetsövergång som innebar att Piteå kommun övertog huvudmannaskapet för Grans Naturbruksgymnasium från Region Norrbotten placerades Grans under Barn- och utbildningsnämndens (BUNs) ansvarsområde. En verksamhetschef anställdes för implementeringsperiodens tre år med kommunchef som arbetsledare. Grans ligger i sin nuvarande form under BUN/utbildningsförvaltningen, men beslut gällande verksamhetsgrenar vid sidan av gymnasieutbildningen fattas av kommunstyrelsen. Enkelt uttryckt innebär detta att huvudmannabesluten för gymnasieutbildningen åligger BUN medan verkställighetsbeslut ligger på Grans verksamhetschef. I och med att Grans därmed ligger under såväl BUNs ansvarsområde som under kommunchef har ansvarsfördelningen ibland upplevts som otydlig.⁷

Under den treåriga övergångsperioden skulle Regionen, enligt avtalet, lämna ett underskottsbidrag på sammanlagt 11,5 mkr fördelat på 3 år. Under denna tid har Grans verksamhet effektiviserats och åtgärder har vidtagits för att ha en ekonomi i balans för en organisation som är anpassad till ca 150 -170 elever.⁸

⁵ *Ansvarsfördelning gällande Grans Naturbruksgymnasium under perioden 170801-200731*, Malin Westling, UBF 2017-11-01, sid. 2

⁶ *Verksamheten vid Grans – framtida organisation*, Diskussionspromemoria, AMSAB 2019-08-15, sid. 6ff.

⁷ *Ansvarsfördelning gällande Grans Naturbruksgymnasium under perioden 170801-200731*, Malin Westling, UBF 2017-11-01, sid. 1

⁸ *Grans Naturbruksgymnasium – Resultatenhet*, Irene Johansson Worrnsjö, 2021-03-05, sid. 1

Inom Grans verksamhet ingår, förutom gymnasieutbildning även lantbruksföretag, restaurang, internat, städ och verksamhetsvaktmästeri. Från och med hösten 2021 har Grans fyra inriktningar inom naturbruksprogrammet⁹:

- Lantbruk, yrkesutgång: - växter och djur, - maskinförare
- Djur, yrkesutgång: arbete med hund, -djursjukvård med utökad behörighet, -djurvård inom zoo och park
- Hästhållning
- Naturturism

Internatet på skolan rymmer ca 90 elever och har personal som jobbar fram till 22.30 måndag – torsdag och som därefter har jour i hemmet under natten. Internateleverna betalar en månadskostnad för hyra och mat, antingen hel- eller halvpension, varav de allra flesta har helpension.¹⁰

Restaurangen på Grans tillhandahåller skollunch till elever och personal samt har även en del extern försäljning. Förutom lunch så serveras även frukost, middag och kvällsfika till internatelever samt frukost till alla elever och förmiddagsfika till personalen. Nötköttråvaror tas från det egna lantbruket till köket. Grans är även självförsörjande med ägg och i övrigt används lokalproducerade råvaror i så stor utsträckning som det är möjligt.¹¹

Lantbruket på Grans är en helt KRAV certifierad mjölkgård sen 2001. Växtodlingen är ekologisk och KRAV certifierad sen 1997. För närvarande finns ca 45 mjölkkor som producerar ca 10 000 kg mjölk per ko och år. Skolan har ca 50 kalvar per år. Växtodlingen består av ca 190 hektar egenägd och arrenderad mark där den mesta arealen går åt till grovfoder och bete. Normala år är skolan även självförsörjande på spannmål.

Grans samarbetar med andra lantbrukare i kommunen där man bl a säljer och köper maskintjänster med olika lantbruksredskap för att optimera växtodlingsarbetet. Lantbruket har produktionsintäkter, mjölk, slakt, stödrätter, maskintjänster på drygt 4 miljoner kronor vilket motsvarar knappt 10 % av Grans totala omsättning. Eftersom Grans är en skola så är kostnaderna för lantbruket naturligtvis högre än för ett ”vanligt” lantbruk. Man har exempelvis mer personal eftersom de samtidigt ska vara instruktörer till eleverna, och effektiviteten blir lägre.¹²

Ledningen på Grans upplever att övergången till kommunen enbart varit positiv för Grans. Framför allt har den pedagogiska verksamheten upplevt ett stort ”lyft” genom att tillhöra utbildningsförvaltningen. Kvalitén har höjts i verksamheten på alla sätt de senaste tre åren.¹³

AMSAB gjorde i sin utredning följande bedömning: ”För närvarande bedrivs naturbruksutbildningen vid Grans på ett mycket fristående sätt i förhållande till såväl utbildningsförvaltningen som Strömbackaskolan vad gäller den löpande utbildningsverksamheten. Detta innebär dock ingen inskränkning i barn- och utbildningsnämndens ansvar för att, för kommunens räkning, leva upp till skollagens krav på tillsyn över verksamheten.¹⁴”

⁹ Grans Naturbruksgymnasium – Resultatenhet, Irene Johansson Worrnsjö, 2021-03-05, sid. 1

¹⁰ Ibid., sid. 1

¹¹ Ibid., sid. 1

¹² Ibid., sid. 1

¹³ Ibid., sid. 1

¹⁴ Verksamheten vid Grans – framtida organisation, Diskussionspromemoria, AMSAB 2019-08-15, sid. 3

1.3 Alternativa organisatoriska lösningar

I samband med årsskiftet 2020/2021 signalerade kommunchef till utbildningsförvaltningens förvaltningschef att det under 2021 kommer att beslutas att Grans Naturbruksgymnasium helt övergår till Barn- och utbildningsnämndens ansvar. Enda undantaget är projektet Gröna Näringar som kommer att fortsätta att drivas av kommunstyrelsen. Beslutet planeras att fattas i juni för att träda i kraft 1 juli 2021.

I samband med detta måste Barn- och utbildningsnämnden besluta hur organisationen kring Grans fortsättningsvis ska se ut.

- a) Skall Grans framöver inkluderas i kommunens gymnasieorganisation, som en sjätte skolenhet underställd gymnasiechef, i enlighet med förvaltningens tidigare citerade skrivelse samt i enlighet med den beskrivning som AMSAB ger av ”Ströbackamodellen”?
- b) Eller ska Grans Naturbruksgymnasium utformas som en kommunal resultatenhet inom Barn- och utbildningsnämndens ansvar?

2. Kommunal resultatenhet

I kommunfullmäktiges beslutade riktlinjer för åren 2018-2020 finns uppdrag till alla nämnder att, i syfte att stärka medarbetarnas delaktighet samt skapa mer kostnadseffektiva processer, identifiera och redovisa verksamheter (processer) som kan drivas t.ex. som resultatenheter. Barn- och utbildningsnämnden har hittills inte implementerat någon resultatenhet inom sitt ansvarsområde.¹⁵

I bland annat AMSABs utredning framgår att Grans under lång tid dock fungerat som en slags resultatenhet: ”Grans fungerar som vi konstaterat redan idag i praktiken som en resultatenhet vad gäller graden av handlingsfrihet om än inom ramen för förvaltningsdriven verksamhet.¹⁶” och Grans verksamhetschef skriver i en skrivelse 2021-03-05 ”Grans har under väldigt lång tid drivits som en resultatenhet dvs. utan någon budgetram från huvudman.¹⁷”

Utifrån denna beskrivning anser förvaltningschef att det är lämpligt att utreda möjligheten att organisera Grans Naturbruksgymnasium som en resultatenhet inom utbildningsförvaltningen, och ställa denna möjlighet i kontrast till att inlemma Grans i den reguljära gymnasieorganisationen i kommunen.

2.1 Vad menas med resultatenhet inom kommunal förvaltning?

Med resultatenhet avses en självständig enhet inom kommunal förvaltningsorganisation. Resultatenhet inrättas av den nämnd som förvaltningsorganisationen tillhör efter **ansökan** från den enhet eller de anställda som önskar att resultatenheten inrättas.¹⁸

Även om verksamhetschef och ledningsgrupp på Grans signalerat att man ser det som önskvärt att få utgöra en resultatenhet har inte någon formell ansökan inkommit till utbildningsförvaltningen.

¹⁵ Riktlinjer för resultatenheter, Kommunledningsförvaltningen 18KS754, senast reviderad 2019-08-26 § 198, sid. 1

¹⁶ Verksamheten vid Grans – framtida organisation, Diskussionspromemoria, AMSAB 2019-08-15, sid. 10

¹⁷ Grans Naturbruksgymnasium – Resultatenhet, Irene Johansson Worrsjö, 2021-03-05, sid. 2

¹⁸ Riktlinjer för resultatenheter, Kommunledningsförvaltningen 18KS754, senast reviderad 2019-08-26 § 198, sid. 1

Resultatenheten utför verksamhet på uppdrag av nämnden. Resultatenhetens ansvar och befogenheter framgår av en **överenskommelse** mellan den blivande resultatenheten och nämnden, som fastslås av nämnden genom nämndens beslut att inrätta resultatenheten. Resultatenheten är inte självständig från nämnden i juridisk mening utan tillhör nämnden som en del av nämndens juridiska person. Det innebär bland annat att personal som arbetar i resultatenheten är anställd av nämnden och att nämnden har det yttersta ansvaret för resultatenhetens ekonomi och personal. Det innebär också att resultatenheten har rätt till samma stöd från sin nämnds förvaltning och från kommunledningsförvaltningen eller andra gemensamma funktioner, som övriga enheter. Vidare omfattas resultatenheten på samma sätt som all annan kommunal verksamhet av gällande lagar, förordningar och föreskrifter, kommunens styrande dokument samt beslut och ingångna avtal.¹⁹

För att Barn- och utbildningsnämnden ska kunna ge Grans Naturbruksgymnasium i uppdrag att bedriva sin verksamhet inom ramen av en resultatenhet måste alltså först ett formellt beslut fattas och därefter måste även en överenskommelse mellan nämnden och Grans upprättas som tydliggör förutsättningarna för resultatenheten.

2.2 Ansökans innehåll

Enligt de riktlinjer för resultatenhet som Piteå kommun fastställt skall, som tidigare nämnts, frågan om resultatenhet initieras av verksamheter som ansöker hos sin förvaltningschef om att få inrätta en resultatenhet. En ansökan skall innehålla följande delar²⁰:

- Verksamhetsplan med beskrivning av vilket resultat man vill uppnå med/genom resultatenheten
- Beskrivning av de ekonomiska förutsättningarna
- Vilken inställning personalen har till ansökan (ett riktmärke är att minst 75 % av personalen bör ställa sig positiva till att övergå till en resultatenhet)
- Förslag till överenskommelse

Förvaltningschef tar emot ansökan och bereder ärendet inför beslut i nämnd. Nämnden fattar beslut i fråga om att inrätta resultatenheten, i enlighet med träffad överenskommelse, eller inte. Om nämnden beviljar ansökan verkställer förvaltningen beslutet.²¹

2.2.1 Verksamhetsplan

Om nämnden beslutar att inrätta en resultatenhet utifrån den ansökan och den verksamhetsplan som presenterats skall därefter resultatenheten lämna årlig rapport om verksamheten i resultatenheten till ansvarig nämnd. Rapporten ska innehålla uppgift om hur verksamheten följer den verksamhetsplan som bestämts i överenskommelsen.²²

2.2.2 Ekonomiska förutsättningar

Överenskommelsen reglerar resultatenhetens ekonomiska förutsättningar. Principen är att resultatenheten intäktsfinansierar verksamheten och därmed inte tilldelas något kommunalt budgetanslag. Resultatenheten utför tjänster inom nämndens ansvarsområden och nämnden köper

¹⁹ Riktlinjer för resultatenheter, Kommunledningsförvaltningen 18KS754, senast reviderad 2019-08-26 § 198, sid. 1

²⁰ Ibid., sid. 2

²¹ Ibid., sid. 2

²² Ibid., sid. 2

den tjänsten av resultatenheten. Resultatenheten, genom ansvarig nämnd, förhåller sig dock fortfarande till kommunens regler kring ekonomisk planering, budget och uppföljning.²³

Huvudprincipen är att resultatenheten ansvarar för både över- och underskott genom att årsresultat i sin helhet balanseras mot enhetens "ackumulerade resultat", vilket särredovisas i kommunens balansräkning. Enheten "tar med sig" sina över- och underskott mellan åren. Resultatenheten ska dock inte över tid sträva efter att generera överskott. Är så fallet ska prissättning och/eller levererad tjänst ses över. Ett av de övergripande målen med resultatenheten ska vara att uppnå ökad effektivitet i verksamheten. Det ackumulerade överskottet disponerar resultatenheten till lämpliga satsningar för att främja utveckling och höja kvalitet, effektivitet, kund- och/eller medarbetarnöjdhet.²⁴

2.2.3 Personalens inställning

Som nämnts tidigare skall minst 75 % av enhetens personal ställa sig positiv till att övergå till en resultatenhet, något som ska framgå i ansökan och verksamhetsplan.

Personalens inställning på Grans har inte redovisats i sin helhet, däremot har verksamhetschef i en skrivelse 2021-03-05 framhållit att *"Det finns en stark vilja och önskan från personal och ledning att kunna fortsätta driva Grans som en sammanhållen enhet och med eget resultatansvar."*²⁵

I samband med handläggningen av detta ärende genomfördes en intervju med förvaltningschef Jan Ställ och avdelningschef för stadenheten Margareta Lundgren som inrättat en resultatenhet inom fastighets- och serviceförvaltningen. I intervjun påtalar de båda att vikten av att initiativ och vilja till förändring kommer från personalen inte nog kan understrykas. I samtalet framhålls att om förändringen inte drivs underifrån och upp bör man överväga om inrättandet av en resultatenhet verkligen ska genomföras. Det krävs eldsjälur för att driva en resultatenhet, och delaktigheten och förväntningarna hos personalen på förändringen är vad som skapar möjlighet till förändring. Det gör att man är villig att testa nya metoder, tankar och arbetssätt.²⁶

2.2.4 Förslag till överenskommelse

Enligt kommunens riktlinjer för resultatenhet bör överenskommelsen vara tidsbegränsad i syfte att leda till naturliga avstämningar. Diskussion om förlängning av tidsatt överenskommelse bör ske ett år i förväg. En överenskommelse om en ny resultatenhetsperiod ska fastställas av ansvarig nämnd. Årlig avstämning ska göras och en omprövning gällande personalens inställning och de ekonomiska förutsättningarna ska ske ifall situationen kräver det.²⁷

Vid tidsangivna överenskommelser bör förvaltningschef och ansvarig chef för resultatenheten senast ett år innan tiden för överenskommelsen går ut, ta ställning till om resultatenheten ska avbrytas eller förlängas med ytterligare en period. Om någon av parterna vill göra förändringar i överenskommelsen under pågående period kan den initiera en ny förhandling om innehållet i överenskommelsen. Resultatenhetens chef kan hos förvaltningschefen begära att

²³ Riktlinjer för resultatenheter, Kommunledningsförvaltningen 18KS754, senast reviderad 2019-08-26 § 198, sid. 3

²⁴ Ibid., sid. 3

²⁵ Grans Naturbruksgymnasium – Resultatenhet, Irene Johansson Worrsjö, 2021-03-05, sid. 3

²⁶ Intervju med Jan Ställ, förvaltningschef, och Margareta Lundgren, avdelningschef för resultatenheten Ståd, 2021-04-23

²⁷ Riktlinjer för resultatenheter, Kommunledningsförvaltningen 18KS754, senast reviderad 2019-08-26 § 198, sid. 2

överenskommelsen ska upphävas under pågående period. Ansvarig nämnd kan besluta om att upphäva överenskommelsen på grund av att resultatenheten inte fullgjort sina åtaganden.²⁸

Den nämnd som inrättat resultatenheten ansvarar för rapportering gällande resultatenheten till kommunstyrelse och kommunfullmäktige. För att kunna fullgöra den uppgiften måste nämnden försäkra sig om tillräckligt underlag även från enheter som utgör resultatenheter.²⁹

3. Ny enhet inom Strömbäckskolan

Idag består gymnasieorganisationen i Piteå (vid sidan av Grans Naturbruksgymnasium) av fem skolenheter, samtliga samlade på Strömbäckskolans skolområde. Varje skolenhet leds av en rektor som i sin tur är underställd gymnasiechef (avdelningschef för gymnasieskolan).

Enligt tidigare citerade skrivelse (och AMSABs redogörelse för Strömbäckmodellen) skulle Grans kunna inlemmas i denna gymnasiestruktur i samband med att Barn- och utbildningsnämnden övertar hela ansvaret för utbildningen. Det kommer dock att få relativt stora organisatoriska konsekvenser kopplade till ansvar, ekonomi och personalorganisation som bör utredas djupare.

3.1 Organisatoriska konsekvenser

3.1.1 Ansvar

Skall Grans utgöra en egen skolenhet eller ingå i någon av de redan befintliga? Nuvarande fem gymnasieenheter på Strömbäck omhändertar undervisning för i genomsnitt ca 300 elever per enhet. I och med att Grans elevantal ligger på ca 160 elever utgör skolan en mycket liten skolenhet sett endast till elevantal. Däremot är verksamheten på Grans så mycket mer än undervisning (djurhållning, lantbruk, internat m.m.). Hur detta ska organiseras in i gymnasiestrukturen är ännu oklart.

Även ansvaret för gymnasiechef utökas markant om Grans inordnas i den ordinarie gymnasieorganisationen och frågan är om det föranleder någon slags organisationsförändring inom avdelningens organisation och administration?

3.1.2 Ekonomi

Hur ekonomin ska organiseras och hanteras bör genomlysas oavsett vilket lösning man undersöker. Här förtydligas endast att det kan behöva göras förändringar av den ekonomiska strukturen även om inte Grans övergår till att vara en egen resultatenhet.

3.1.3 Personal

Om Grans inlemmas i övrig gymnasieorganisation bör personalsituationen ses över. Det är mycket möjligt att vissa arbetsuppgifter kan samordnas med övriga gymnasieenheter (exempelvis administration, elevhälsa och eventuellt vissa lärartjänster).

En genomlysning bör även göras kring förutsättningarna för personalen på de olika enheterna. Exempelvis har verksamhetschef på Grans beskrivit hur köket på Grans tillhandahåller

²⁸ Riktlinjer för resultatenheter, Kommunledningsförvaltningen 18KS754, senast reviderad 2019-08-26 § 198, sid. 3

²⁹ Ibid., sid. 2

förmiddagsfika till skolans personal, en förmån som inte personalen på andra gymnasieenheter erhåller.³⁰

4. Slutsatser

Under samtalet med förvaltningschef Jan Ställ och avdelningschef Margareta Lundgren (chef över resultatenheten Städ kopplad till fastighets- och serviceförvaltningen) framkom att en av de största framgångsfaktorerna vid övergången för stadenheten till att bli en resultatenhet var att arbetet med ansökan tog så lång tid (närmare 4,5 år). Den långa handläggningstiden möjliggjorde flertalet studiebesök och kontakter med resultatenheter i övriga landet samt att planeringsarbetet, verksamhetsplanen och syftet med förändringen, hann förankras hos alla berörda. Rådet som ges till utbildningsförvaltningen i samband med samtalet är att inte ha för bråttom. Nyckelorden för en lyckad förändring är, enligt Ställ och Lundgren, delaktighet och medbestämmande.³¹

Eftersom ansökan från Grans inte kommit in (trots att intresse av resultatenhet finns) och förslag till överenskommelse inte är upprättad, och med tanke på rådet att låta processen ta tid för att uppnå bästa möjliga resultat, anser förvaltningschef att mer utredningsarbete krävs innan förvaltningen är redo att lägga fram ett förslag kring Grans framtida organisation.

Förvaltningschef föreslår därför att nuvarande organisation för Grans (med en ansvarig verksamhetschef som ansvarar för löpande verksamhetsfrågor) fortsätter året ut och att delegationsordningens nuvarande utformning förlängs motsvarande tid. Däremot blir verksamhetschef underställd förvaltningschef på utbildningsförvaltningen istället för kommunchef från och 2021-07-01.

Under sommaren och hösten fortgår utredning kring Grans organisation och Grans personal får möjlighet att utarbeta en eventuell ansökan och verksamhetsplan om intresse finns för att övergå till att vara en resultatenhet. Ansökan (inklusive verksamhetsplan och ekonomisk redogörelse) skall vara inkommen till förvaltningschef senast 2021-07-31 för att kunna handläggas inför beslut av Barn- och utbildningsnämnden 2021-09-29. Grans ansökan kommer i så fall att inlemmas i den fördjupade utredning som förvaltningschef parallellt genomför kring hur Grans skulle kunna inlemmas i ordinarie gymnasieorganisation om enheten inte bildar egen resultatenhet.

Beslut kring Grans framtida organisation beslutas av nämnden 2021-09-29 och implementeras från och med 2022-01-01.

Piteå 2021-04-29

Malin Westling

Förvaltningschef, utbildningsförvaltningen

³⁰ *Grans Naturbruksgymnasium – Resultatenhet*, Irene Johansson Worrsjö, 2021-03-05, Bilaga B, sid. 1

³¹ Intervju med Jan Ställ, förvaltningschef, och Margareta Lundgren, avdelningschef för resultatenheten Städ, 2021-04-23

§76

Kvalitetsrapport

Utbildning, arbete och näringsliv 2019–2020

21BUN163

Kvalitetsrapport

Utbildning, arbete och näringsliv Läsåret 2019-2020

2021-04-22

Utbildningsförvaltningen
www.pitea.se

Piteå kommun

Innehållsförteckning

	1
SAMMANFATTNING	2
INLEDNING	4
Varför skrivs den här rapporten?	4
FÖRSKOLAN	4
Kunskaper och utveckling	5
Hög behörighet	6
Barngruppernas storlek	9
Ett attraktivt val	10
Förskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	11
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskola	12
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	12
FÖRSKOLEKLASS	12
Måluppfyllelse	13
Förskoleklass på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	15
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass	15
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	16
GRUNDSKOLA	16
Uppskattad måluppfyllelse, åk 1-6	16
Nationella prov, åk 3	17
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 3	19
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	19
Matematik och svenska, åk 6	19
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 6	21
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	21
Kunskapskrav, åk 9	22
Gymnasiebehörighet, åk 9	24
Meritvärde, åk 9	26
Grundskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	26
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 9	28
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	29
GRUNDSÄRSKOLAN	29
Förskoleklass, särskolan	29
Grundsärskola	29

Måluppfyllelse hela grundsärskolans verksamhet	30
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, Grundsärskolan	31
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	31
FRITIDSHEM NULÄGESBEDÖMNING	31
Uppskattad måluppfyllelse, fritidshem	31
Fritidshemmen kompletterar elevernas utveckling mot målen	32
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, fritidshem	33
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	33
GYMNASIET NULÄGESBEDÖMNING	34
Uppskattad måluppfyllelse, Strömbackaskolan	34
UR SKOLINSPEKTIONENS ELEVENKÄT VT-20	35
Examen inom 3 år	36
Grundläggande behörighet inom 3 år	38
Betygspoäng	40
Det kollegiala lärandets betydelse	40
Gymnasieskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet	41
Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, gymnasiet	42
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	42
GYMNASIESÄRSKOLAN	43
Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022	44
LEDNINGSGRUPPENS REKOMMENDATION	45

Sammanfattning

Piteå kommuns skolväsende uppvisar generellt goda resultat över tid och står sig väl i en nationell jämförelse. Utifrån Öppna jämförelserns tre aspekter på kvalitet i **förskolan** är den övergripande bedömningen att alla kommunens förskolor i Piteå kommun har en mycket hög måluppfyllelse. De strukturella förutsättningarna i kommunen är mycket goda. Det finns en utmärkande hög andel legitimerade förskollärare i organisationen vilket gör att förskolan bidrar till att göra Piteå till en attraktiv kommun att bo och leva i. Processkvaliteten är god, förskolan har ständigt läroplanens måluppfyllelse i fokus i relation till barnens utveckling och lärande där personalen medvetet arbetar med målstyrda processer som utgår från trygghet, omsorg, utveckling och lärande utifrån barnens bästa. I det systematiska kvalitetsarbetet jobbar pedagogerna med mål, målkriterier, syften och metoder veckovis som innebär att förskolan erbjuder en bra utbildning i förhållande till Lpfö18s (Läroplan för förskolan) mål.

Måluppfyllelsen för Piteå kommuns **grundskolor** när det gäller att leva upp till målen i läroplanen har höjts på samtliga områden från föregående år (enligt rektorernas självskattning). Med anledning av Coronapandemins utbrott i februari 2020 genomfördes ej de nationella proven i åk 3 vt 2020 och några nya resultat kan därför ej delges i denna kvalitetsrapport. I Piteå har andelen elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik förbättrats med 1,6 procentenheter till 93,2 % 2020 i förhållande till 2019 och ligger därmed 5,4 procentenheter högre än rikssnittet. Det som rektorerna lyfter som möjliga förklaringar till det goda resultatet är det lokala systematiska kvalitetsarbetet (SKA), höga förväntningar, varierad undervisning och goda relationer med eleverna. Tyvärr har andelen elever med lägst betyget E i svenska försämrats med 3,6 procentenheter sedan ifjol och resultatförsämringen är större för flickorna i Piteå än för pojkarna. Andelen elever i Piteå som uppnått kunskapskraven i alla ämnen i åk 9 uppgår till 83 % vilket är nio procentenheter högre än rikssnittet. Piteås resultat är en försämring jämfört med fjolåret men placerar oss fortfarande bland de främsta kommunerna i riket. Även andelen elever som är behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet har minskat jämfört med föregående år. Piteå har dock fortfarande 5,6 procentenheter bättre behörighet till gymnasiet i jämförelse med riket.

I jämförelse med riket så ligger Piteå kommuns **gymnasieskolor** på den översta kvartilen (grönt) bland de bästa skolorna i riket när det gäller andel elever med gymnasieexamen vilket är glädjande. Andelen har dock sjunkit jämfört med föregående år. Man kan skönja en liten nedgång även för riket men Piteås procentuella nedgång är större. En del i förklaringen kan spåras till att vi hade fler elever på Introduktionsprogram antagningsåret 2017 och detta påverkar statistiken. Det innebär att färre elever klarade en gymnasieexamen på tre år. Men även Coronapandemin kan ha spelat in. Samma tendens (nedgång) kan skönjas när det gäller elever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola. Piteå kommuns gymnasieskolor har haft en uppåtgående trend vad gäller meritvärden de senaste fem åren och dessa ökar även läsåret 19/20 trots Coronapandemin och medföljande distansundervisning under våren. Höjningen av meritvärden följer en nationell trend och man kan fundera över vad det kan bero på att meritvärdena generellt stiger. Speglar det en ökad kunskap och förbättrat lärande, ett större fokus på meritvärden, eller ett medvetet och långsiktigt arbete i att tolka och kommunicera och utveckla kunskaper och verktyg för betyg och bedömning?

Inledning

Varför skrivs den här rapporten?

Enligt skollagstiftningen ansvarar Piteå kommun som huvudman för att planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket också ska göras på enhetsnivå.¹ Utvecklingsarbetet ska ske med utgångspunkt i nationella mål. Kommunfullmäktige har huvudmannansansvaret inför staten, men Barn- och utbildningsnämnden ska fullgöra huvudmannens uppgifter och är därmed operativt ansvarig i kommunens utvecklingsarbete inom utbildningsverksamheten.² Den här rapporten skrivs i syfte att bidra till att ge goda förutsättningar för barnens och elevernas lärande. Den presenterar skolväsendets resultat och processer inom målområdet och gör en sammanfattande och framåtblickande analys av vilka behov som finns. Den bidrar därigenom till att huvudmannen kan fatta informerade beslut för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.³

Förskolan

Kommuner har under en längre tid uttryckt behov av att bättre kunna mäta och jämföra för att utveckla kvaliteten i förskolan. Ändå finns ingen samlad bild av kvaliteten på svenska förskolor.⁴

För att bedöma, jämföra och utveckla kvaliteten i förskolan har Sveriges kommuner och regioner (SKR) därför för första gången sammanställt en samlad bild i rapportserien *Öppna jämförelser* med fokus på förskolan. Statistik som hör till denna rapport återfinns i verktyget Jämföraren i databasen Kolada. I rapporten bedöms förskolornas kvalitet utifrån tre aspekter:

- I. Strukturella förutsättningar
- II. Processkvalitet
- III. Systematiskt kvalitetsarbete

Skolverkets officiella statistik om förskolan innehåller idag endast resurs- och volymmått, till exempel personalens formella utbildning, antal inskrivna barn och kostnader. Dessa nyckeltal bidrar till att ge förståelse för förskolors och kommuners strukturella resurser, som utgör förutsättningar för kvalitet. Däremot ger de inte på egen hand ett tillräckligt underlag för att bedöma kvalitet och måluppfyllelse enligt läroplanen.⁵

¹ 4 kap. 3-4 § skollagen (2010: 800)

² 2 kap. 2 § skollagen (2017:759)

³ 2 kap. 8b § skollagen (2018:608)

⁴ *Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola*, SKR 2020, sid. 7

⁵ *Ibid.*, sid. 10

Utifrån Öppna jämförelserns tre aspekter på kvalitet i förskolan är den övergripande bedömningen att alla kommunens förskolor i Piteå kommun har en mycket hög måluppfyllelse:

De **strukturella förutsättningarna** i kommunen är mycket goda. Det finns en utmärkande hög andel legitimerade förskollärare i organisationen vilket gör att förskolan bidrar till att göra Piteå till en attraktiv kommun att bo och leva i.

Även **processkvaliteten** är god. Förskolan har ständigt läroplanens måluppfyllelse i fokus i relation till barnens utveckling och lärande där personalen medvetet arbetar med målstyrda processer som utgår från trygghet, omsorg, utveckling och lärande utifrån barnens bästa.

I det **systematiska kvalitetsarbetet** jobbar pedagogerna med mål, målkriterier, syften och metoder veckovis som innebär att förskolan erbjuder en bra utbildning i förhållande till Lpfö18s (Läroplan för förskolan) mål.

Kunskaper och utveckling

En kontroversiell fråga såväl nationellt som internationellt gäller huruvida det är möjligt och rimligt att mäta förskolans kvalitet och effekt genom bedömningar av individuella barns lärande och utveckling. I den svenska förskolans läroplan Lpfö18 finns inga fastställda normer eller mål för vad varje barn ska kunna vid en given ålder. Detta speglar dels den kunskapssyn som finns i svensk förskola, men har även att göra med att förskolan inte är obligatorisk – barn kan börja i förskolan vid olika åldrar, delta i olika omfattning eller inte delta alls.⁶

Trots detta måste förskolan skaffa sig kunskap om varje barns progression. Enligt förskolans läroplan ska *”varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följas, dokumenteras och analyseras för att kunna utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål.”* En sådan analys av barnens progression utgör en del av underlaget för bedömningen av förskolans måluppfyllelse.⁷

Samtliga kommunens förskolor i Piteå har i sitt systematiska kvalitetsarbete formulerat målkriterier utifrån de nationella mål som rektorena valt att prioritera. Dessa målkriterier är konkreta, tidsbestämda, genomförbara samt möjliga att utvärdera, d.v.s. mätbara. Man har utifrån dessa bedrivit undervisning, dokumenterat processerna och genom utvärdering och reflektion har man sedan utvecklat undervisningen. Utifrån fungerande målkriterier och väl underbyggd dokumentation har man därefter kunnat bedöma måluppfyllelsen och analysera denna. I dessa analyser ser förskolorna en ökad måluppfyllelse av kunskaper och utveckling kopplat till de nationella målen.

⁶ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 15

⁷ Ibid., sid. 16

Förskolorna har även konkretiserat sina metoder för hur undervisningen ska genomföras. Det innefattar pedagogernas förhållningssätt, organisation för hur, när och med vilka den planerade undervisningen ska ske, undervisningens innehåll, hur lek- och lärandemiljön ska utformas samt hur det systematiska kvalitetsarbetet ska ske. Dessa metoder utvärderas och utvecklas kontinuerligt för att nå en ökad måluppfyllelse.

Som exempel finns det förskolor som aktivt arbetar med barnens delaktighet inom sina målområden med fokus på barnens utveckling och processer. Pedagogerna bedriver en trygg och lyhörd omsorg.

Utbildningen präglas av omsorg om barnens välbefinnande och trygghet, där arbetet med pedagogernas förhållningssätt säkerställer en bra balans och en väl avvägd dagsrytm utifrån barnens ålder och vistelsetid.⁸

Andra förskolor har haft leken som fokusområde vilket gjort att måluppfyllelsen avseende leken ökat. Detta tolkar vi som att pedagogernas syn på och kompetens kring lekens möjligheter inomhus och utomhus utvecklats i förhållande till de nationella målen. Leken som metod (som en del av förskolans utbildning) har genomgått en stor utveckling.

Många arbetslag beskriver en kombination och balans mellan ett strukturerat lärande (som pedagogerna initierar) och ett informellt lärande (en miljö som ger möjlighet till ett spontant lärande).

Både hos den äldre och yngre avdelningen bedrivs planerad undervisning, men vi tar också tillvara på barnens spontant uppkomna frågor/funderingar och det blir då en mer spontan undervisning. Båda undervisningsformerna bidrar till allas lärande.⁹

Förskolorna har genom arbetet med SKUA (Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt) fått kunskap och metoder för att möta föräldrar och barn från andra delar av världen, vilket lett till att nya material och perspektiv lyfts fram i utbildningen.

Förutom SKUAN har många förskolor planerat in ett flertal olika metoder för att ta del av närområdet och omvärlden, en del av dessa har genomförts men restriktioner p.g.a. Covid-19 har medfört att många fått ställas in. I temaarbetet på förskolan och i dess nära omgivning har dock omvärlden utforskats på ett flertal olika sätt. Man har bland annat använd sig av litteratur, fantasi och drama i detta.

Hög behörighet

Sedan 2015 omfattas förskolan fullt ut av legitimationskrav för förskollärare. Det innebär att det enligt skollagen krävs förskollärlig legitimation för att tillsvidareanställas som förskollärare och för att bedriva undervisning i förskolan. Förskollärare ska enligt

⁸ Citat av en av kommunens rektorer

⁹ Citat av en av kommunens rektorer

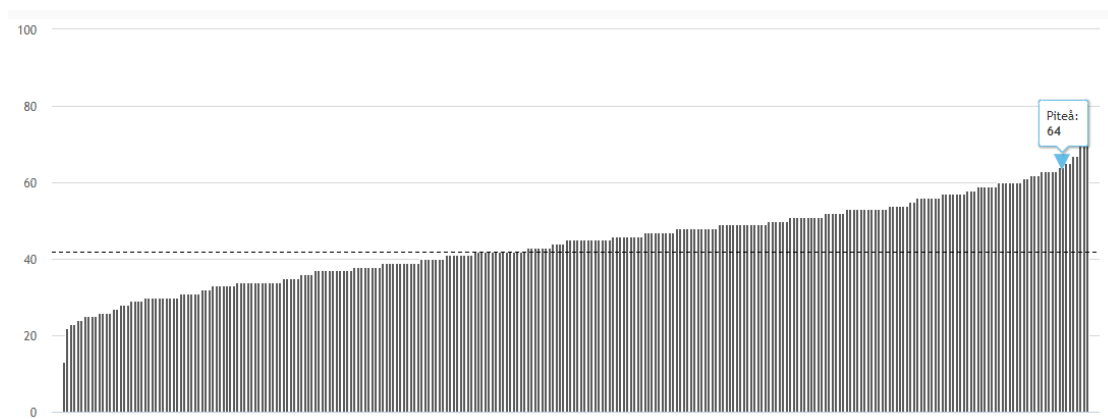

läroplanen ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande.¹⁰

Rektorerna i Piteå kommun har därför arbetat långsiktigt med att förankra och förtydliga förskollärarens ansvar. Man har även på olika sätt skapat förutsättningar för förskollärarna att realisera detta, bland annat genom att konkretisera uppdrag och arbetsuppgifter, avsätta tid för både individuell och gemensam reflektion samt genom olika utbildningsinsatser.

I Sverige är det i genomsnitt 40 procent av heltidstjänsterna i förskolan som har förskollärlägitimation (43 procent i kommunala förskolor och 28 procent i fristående förskolor). Totalt 119 kommuner, däribland Sveriges fem största kommuner, har ett värde under riksgenomsnittet.¹¹

Heltidstjänster med förskollärexamen, kommunal regi, andel (%)¹²

För Piteå kommuns förskolor var andelen heltidstjänster med förskollärexamen år 2019 64 %, dvs. 21 procentenheter högre än riksgenomsnittet. Andelen var en ökning med en procentenhet sedan 2018.

Skolverket har även sammanställt statistik över förskollärartätheten sedan 2016. Förskollärartäthet är antalet inskrivna barn per legitimerad förskollärare, omräknat till heltidstjänster. I genomsnitt går det 13 inskrivna barn på varje heltidstjänst med förskollärlägitimation. Kommunala förskolor har betydligt högre förskollärartäthet, det vill säga färre barn per förskollärare, än fristående förskolor. Skillnaden har dock minskat något de senaste åren, då fristående förskolor har ökat sin förskollärartäthet något, medan den motsatta har skett i kommunala förskolor.¹³

Piteås kommunala förskolor hade 2019 en genomsnittlig förskollärartäthet på 8,5 barn/årsarbetare med förskollärlägitimation vilket var en ökning med 0,2 barn sedan 2018.

¹⁰ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 23

¹¹ Ibid., sid. 25

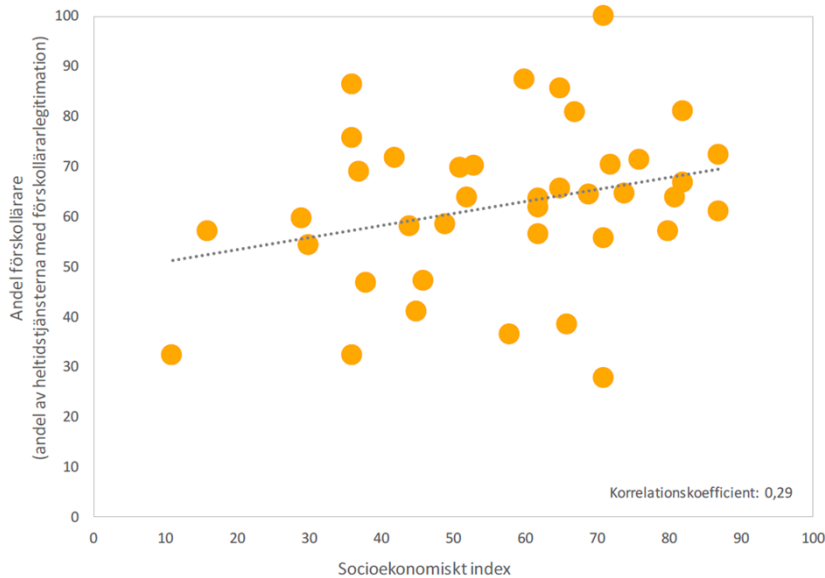
¹² www.kolada.se, N11043, hämtad 2021-02-16

¹³ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 23

I SKR:s rapport *Öppna jämförelser – förskola* gör man för första gången en studie över sambandet mellan andelen förskollärare i kommunernas olika förskolor i förhållande till förskolornas socioekonomiska indexvärde. Grafen över sambandet för Piteås förskolor ger en ganska splittrad bild (här ingår såväl de kommunala som de fristående enheterna):

Andel förskollärare i förhållande till socioekonomiskt indexvärde, Piteå kommun 2019¹⁴

Varje punkt representerar en kommunal förskola i Piteå. Y-axeln visar hur personaltätheten ser ut på förskolorna. X-axeln visar förskolornas socioekonomiska indexvärde. Ett högt indexvärde innebär en socioekonomiskt starkare bakgrund.

Regressionslinjens lutning visar det linjära sambandet mellan andel förskollärare och socioekonomiskt index. En linje som lutar uppåt innebär att förskoleenheter med socioekonomiskt svagare sammansättning på barngrupperna också har en lägre andel förskollärare.

Det är bekymmersamt att den förskola som har lägst socioekonomiskt index samtidigt är en av tre förskolor med lägst andel förskollärare. Detta skulle kunna leda till en sämre kvalitet i verksamheten för barn som kanske har störst behov av förskolans stöd och undervisning.

Det är samtidigt glädjande att se att endast 6 förskolor ligger under riksgenomsnittet i andelen förskollärare (43 %) och av dessa är det tre förskolor som har ett socioekonomiskt index under 50.

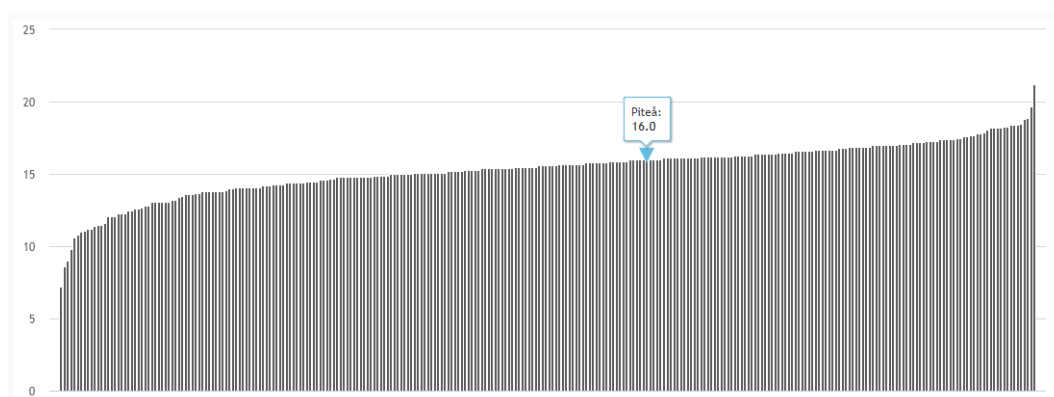
¹⁴ *Öppna jämförelser – Förskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 4*

Barngruppernas storlek

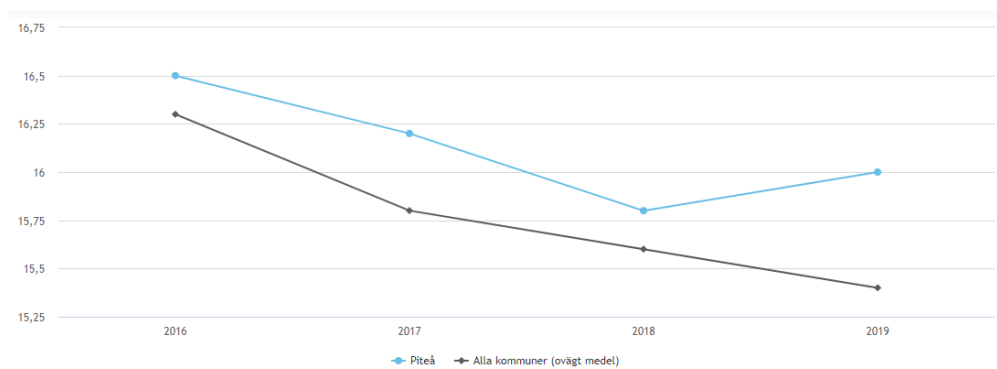
År 2019 gick det i genomsnitt 15 barn per barngrupp i Sveriges förskolor. Barngrupper med barn i åldern 1-3 år hade 12,2 barn/barngrupp medan genomsnittet var 15,5 inskrivna barn för barn i åldern 4-5 år.¹⁵

Antal barn per barngrupp, kommunal regi, 2019¹⁶

I Piteå är barngruppernas genomsnittliga storlek något större än rikets snitt. Vi har 16,0 barn/barngrupp i genomsnitt 2019 vilket är en ökning från 2018 med 0,2 barn per grupp.

Antal barn per barngrupp, kommunal regi, 2016 - 2019¹⁷

Barngruppernas storlek hänger givetvis tätt samman med måttet antal inskrivna barn/årsarbetare (oavsett om det är förskollärare eller barnskötare). Även här ser vi en ökning från föregående år till 5,4 barn/årsarbetare 2019 och ligger nu något högre än rikssnittets 5,2.

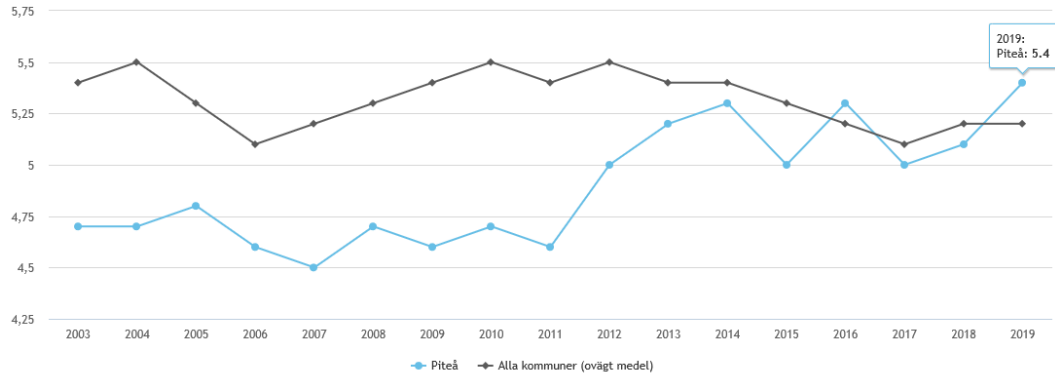
¹⁵ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 23

¹⁶ www.kolada.se, N11703, hämtad 2021-02-16

¹⁷ www.kolada.se, N11703, hämtad 2021-02-16

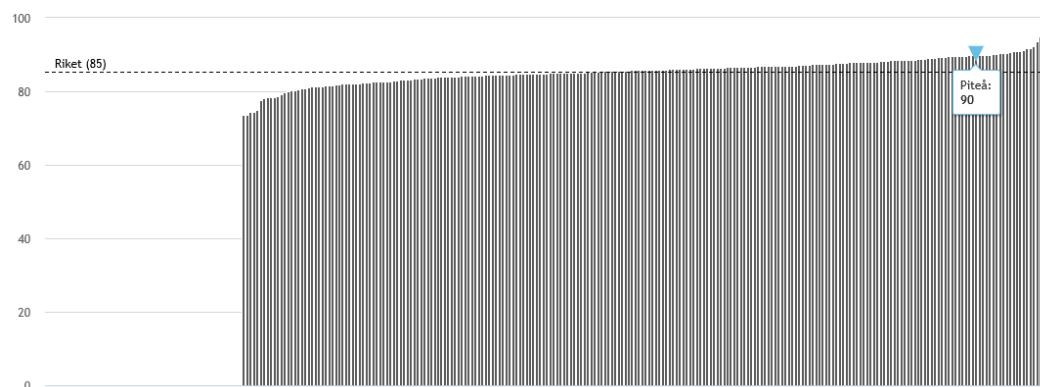
Inskrivna barn per årsarbetare kommunal förskola, antal¹⁸

Ett attraktivt val

Drygt 520 000 barn mellan ett och fem år går i Sveriges förskolor. Både antalet och andelen inskrivna barn i förskolan har successivt ökat i alla åldersgrupper. Enligt Skolverkets senaste statistik, från hösten 2019, är 85 procent av alla barn i åldern ett till fem år inskrivna i förskolan. Att andelen barn i förskola inte är ännu högre beror på att bara hälften av ettåringarna är inskrivna. Redan från två års ålder deltar över 90 procent av barnen i förskolan och i åldern fyra till fem år är andelen uppe i 95 procent. Barn med utländsk bakgrund deltar i förskola i något lägre utsträckning än genomsnittet. Andelen har dock ökat under den senaste femårsperioden.¹⁹

Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)²⁰

90 % av Piteås barn i åldrarna 1-5 år är inskrivna i en förskola. Grafen ovan tar dock inte hänsyn till huruvida förskolan är kommunal eller fristående. Av samtliga barn inskrivna i förskola är det 5,6 % som går i en fristående förskola i Piteå, att jämföra med 20,3 % i riket.²¹

¹⁸ www.kolada.se, N11010, hämtad 2020-05-14

¹⁹ Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 21

²⁰ www.kolada.se, N11800, hämtad 2020-05-14

²¹ www.kolada.se, N11802, hämtad 2020-05-14

Att så stor andel av kommunens barn i åldrarna 1-5 år är inskrivna i förskolan har betydelse för barnens framtida kunskapsutveckling. Flera studier tyder på att deltagande i förskola generellt har en positiv effekt på individers fortsatta kunskapsresultat och livsvillkor. Bland annat har flera omgångar av OECD:s PISA-studie visat att 15-åriga elever som har gått i förskola som barn i genomsnitt presterar högre än elever som inte gått i förskola.²²

Förskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

Huvudmän för förskolan skall säkerställa och stödja att arbetet i förskolan bedrivs på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet i syfte att höja den pedagogiska kvaliteten och även ge goda förutsättningar för ledarskapet i förskolan.²³

Piteå kommun bedriver i samverkan med Umeå universitet magisterutbildningen *Forskning och utveckling i skolan*, 60 hp, som syftar till att ge förskollärare och lärare kunskap om forskningens roll i förskolan och skolan samt att lärare själva ska utveckla egna problemställningar och genomföra studier inom undervisning och lärande. I samband med utbildningen skrev en av de magisterstuderande förskollärarna sin uppsats utifrån rubriken *Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan: Hur ett arbetslag tolkar, översätter och genomför systematiskt kvalitetsarbete i praktiken*.²⁴

Under läsåret 2019/2020 har även aktionsforskningsprojekt bedrivits i två av kommunens förskolor. Trädgårdens förskola har genomfört en fallstudie i syfte att synliggöra och kritiskt granska hur ett arbetslag i förskolan talar om och beskriver sitt systematiska kvalitetsarbete och hur det systematiska kvalitetsarbetet formas i samtalen. Resultatet av studien visar att genomförandet av policy i förskolan är en invecklad process där det krävs att de deltagande pedagogerna inte bara tolkar skollag och läroplan, utan också att de måste göra dessa tolkningar till sina egna innan de kan applicera tolkningarna i verksamheten.²⁵

Under året har även en forskningscirkel och ett aktionsforskningsprojekt på Solens förskola genomförts. Syftet med aktionsforskningsprojektet har varit att utveckla kunskaper om hur förskollärare med ett särskilt uppdrag (sk. SKA-piloter) ska stödja kollegors kollegiala lärande i förskolans systematiska kvalitetsarbete, dvs. stödja processer som syftar till att dokumentera och reflektera över det pedagogiska arbetet i förskolans undervisning samt hur ett vetenskapligt förhållningssätt kan användas i förskolan för att utveckla kvaliteten i verksamheten.²⁶

²² Öppna jämförelser, Förskola 2020, Likvärdig förskola, SKR 2020, sid. 8

²³ Förskolans kvalitet och måluppfyllelse – ett treårigt regeringsuppdrag att granska förskolan, Slutrapport Skolinspektionen, 2018, s. 10

²⁴ Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktikinära forskning, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.4

²⁵ Ibid., sid.7

²⁶ Ibid., sid.5

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskola

I fjolårets kvalitetsrapport uppgavs kompetensförsörjningen, behovet av större förskoleenheter och en förändrad organisation samt uppdraget att arbeta för en samsyn för att skapa en likvärdig förskola i kommunen som de utvecklingsområden man ville ta sig an inom avdelningen Förskola. Hur har man då arbetat med dessa utvecklingsområden under året som gått?

Förskolorna i kommunen har under det senaste året arbetat med att utveckla sin kompetens gällande lågaffektivt bemötande, förhållningssätt och barnsyn. I något förskoleområde har pedagogerna läst litteratur och reflekterat i mindre grupper utifrån specialpedagogens frågeställningar.

I tre rektorsområden har man jobbat med Skolverkets kompetenssatsning *Läsllyftet*. Många arbetslag har lyft det som en tydlig framgångsfaktor. En stor fördel är att väva in Läsllyftets moduler i temaarbetet, men även att alla pedagoger varit involverade i Läsllyftet och det kollegiala lärande som skett, både inom arbetslaget och på nätverksträffarna. Ett arbetslag har skrivit:

Eftersom vi pedagoger under detta läsår får fortbildning i läsllyftet så genomsyrar det mycket av vårt arbete i våra två barngrupper. Vi pedagoger får massor av inspiration från andra förskolor om hur vi kan vidareutveckla vårt arbete kring detta.²⁷

De flesta förskoleområden har dessutom jobbat med SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) under året där två utvecklingsstödjare fått förutsättning att utbilda så kallade SKUA-piloter inom sju rektorsområden.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Under kommande år kommer förskolorna att arbeta med utevistelsen (utbildning och undervisning utomhus) som ett utvecklingsområde.

Ledarskap för förskollärare är också ett prioriterat område för fortbildning, och man vill även utveckla arbetet kring flerspråkighet ytterligare, bland annat genom en fortsatt satsning på SKUA.

Förskoleklass

I skolans läroplan anges att undervisningen ska utgå från elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Däremot ska undervisningen i förskoleklass även ta sin utgångspunkt i *elevernas intressen* och kontinuerligt utmana dem vidare genom att

²⁷ Citat från en förskolas arbetslag

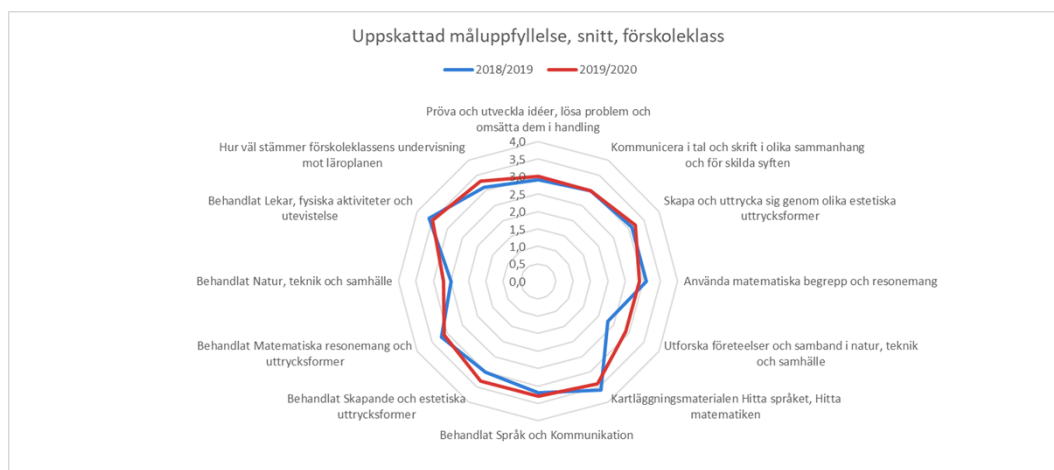

inspirera till nya upptäckter och kunskaper. Specifikt för förskoleklassen är även att utbildningen ska syfta till att *förbereda eleverna för fortsatt utbildning*.²⁸

Innehållet i förskoleklassens läroplansavsnitt kan beskrivas som en syntes av förskolans mål och grundskolans mål, och utgör på så vis en mix av dem båda. De förmågor som eleverna i förskoleklass ska utveckla och det centrala innehåll som beskrivs för undervisningsverksamheten återfinns i variationer både i förskolans läroplan och i kursplaner och kunskapsmål för övriga grundskolan.²⁹

Måluppfyllelse

Hur har förskoleklassens verksamhet i Piteå kommun lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring verksamheten och dess undervisning framkommer följande bild:

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man arbetat med att eleverna getts förutsättningar att utveckla olika förmågor, där skalan gått från "Inte uppfyllt" (1) till "Helt uppfyllt" (4).

På frågan "Hur väl anser du att förskoleklassens undervisning arbetar mot Lgr11s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2" blir den genomsnittliga bedömningen 3,3 (2019 3,1), dvs. "Uppfyllt i hög grad". I kommentarerna till frågan framkommer att arbetssätten har utvecklats avseende struktur och metodik; fasta rutiner, tydlig struktur, stimulerande och allsidig undervisning. Ett elevaktivt och elevnära arbete som bygger på dialog och kommunikation, utifrån elevernas egna erfarenheter, ger eleverna förutsättningar att utveckla sina förmågor och färdigheter. Man lyfter också en väl planerad verksamhet av

²⁸ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 5

²⁹ <https://www.grundskoletidningen.se/7-2018/uppdrag-forskoleklass>, hämtad 2020-05-15

skickliga, erfarna legitimerade pedagoger med god kännedom om innehållet i läroplanen och det centrala innehållet som viktiga faktorer för elevernas kunskapsutveckling.

I läroplanen anges att *leken* ska utgöra en väsentlig del i det aktiva lärandet i de tidiga skolåren, men i förskoleklassens läroplansdel anges lekens betydelse för utveckling och lärande ännu tydligare. Av läroplanen framgår även att förskoleklassens undervisning ska erbjuda en variation av arbetsätt, uttrycksformer och lärmiljöer som gynnar övergången från förskola till grundskola och fritidshem och på så sätt bidra till kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande.³⁰

I enkäten blir rektorernas självskattning på frågan ”*I vilken grad behandlas lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse från det centrala innehållet för förskoleklass*” i genomsnitt 3,5 (2019 3,6), dvs ett mycket högt resultat vilket visar på kvaliteten i förskoleklassens arbete. Rektorerna beskriver hur man arbetar genom ett lustfyllt lärande som utgår från styrdokumentet och att man värnar om och tillvaratar lärandet i leken. Stor vikt har lagts vid hälsofrämjande aktiviteter i form av rastaktiviteter, allmän fysisk aktivitet och utevistelse.

När det gäller graden av arbetet med matematiska resonemang och uttrycksformer visar rektorernas enkät på ett genomsnitt i målpuppfyllelsen på 3,1 (2019 3,2) vilket får ses som ett bra resultat. Man beskriver hur man bedriver en medveten, systematisk och varierad undervisning med en blandning av metoder där både praktiskt material, digitala hjälpmedel och begreppsträning ingår.

Enkäten visar även ett högt resultat när det gäller ”*I vilken grad man arbetat med kartläggningsmaterialen Hitta språket och Hitta matematiken för förskoleklass*” där den genomsnittliga målpuppfyllelsen ligger på 3,4 (2019 3,6). Rektorerna menar att det obligatoriska kartläggningsmaterialet som man arbetat med för andra året ger en ökad kvalitetssäkring av undervisningen och att den verkligen utgår från elevers och gruppens behov. Man har också provat att arbeta med kartläggningsmaterialet i mindre grupper vilket varit framgångsrikt.

Vi gör Skolverkets kartläggning under höstterminen för att se vilken nivå vi ska ligga på i undervisningen. Vi använder oss av skolböcker som är anpassade för förskoleklass samt använder oss av annat material som stimulerar språk och matematik. Ex Legi lexi, Vektor, POIO (Ipad). I leken får eleverna utmaningar som tex räkna när man leker café eller skriva menyer och liknande.³¹

Det område som rektorerna i enkäten fortsättningsvis skattar relativt lågt är området natur, teknik och samhälle. Man bedömer att arbetet med att ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att utforska och beskriva företeelser och samband i natur, teknik och samhälle i genomsnitt ligger på 2,9 (2019 2,3) – har ökat till ”uppfyllt i hög grad” – och på frågan ”*I vilken grad behandlas Natur, teknik och samhälle från det centrala innehållet för*

³⁰ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 5

³¹ Citat av en av kommunens rektorer

förskoleklass?” blir snittet 2,7 (2019 2,5). Rektorererna framhåller en medveten satsning på naturen, hälsa och fysisk aktivitet genom planerade aktiviteter i närmiljö, skog och mark. Man har även till viss del arbetat med teknik och samhälle men det är fortsättningsvis ett utvecklingsområde.

Förskoleklass på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

I Infjärdens skolområde har två forskningscirkel bedrivits under läsåret. Den första syftade till att synliggöra och diskutera elevers meningsskapande i samband med skolövergångar i skolans tidigare år och att via analyser identifiera vad som fungerar underlättande och /eller hindrande vid elevers verksamhetsbyten.

Studien ansåg sig se att elever, trots låg ålder, kan ge uttryck för sin åsikt och ser sitt bidrag som värdefullt. Elever har olika upplevelse av det som varit, att var och en får möjlighet att beskriva sin erfarenhet blir därför viktigt. Identitetsprocessen utmanas i övergången och studien pekar även på att övergångsprocessen startar redan i förväntningarna inför en övergång. I skolområdet kommer man att fortsätta arbeta med att vidareutveckla övergången mellan förskola och förskoleklass. Olika berörda professioner kommer framgent att träffas i en arbetsgrupp för att få insyn i varandras verksamheter med mål att övergångarna ska vara trygga och ge eleverna möjlighet till progression och utveckling.³²

Infjärdens skolområde har haft ytterligare en forskarcirkel igång med syfte att genom kollegial samverkan och i samverkan med hemmet fördjupa vår kunskap om en explicit och systematisk träning av två grundläggande lässtrategier påverkar läslust och lärförmåga i förskoleklass till åk 3. Projektet ingår i ett större arbete som är förankrat i Piteå kommuns satsning att utveckla läsning och språkutvecklande arbetssätt i alla skolor (SKUA). I projektet ingår 17 pedagoger, rektor, pedagogista samt två forskare från LTU. Ett arbete som kommer att resultera i en populärvetenskaplig och en vetenskaplig artikel.³³

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, förskoleklass

I förra årets kvalitetsrapport framhöll verksamheten vikten av gemensam kompetensutveckling och kollegiala reflektioner/samarbeten med övriga pedagoger i förskoleklass i kommunen men även inom skolområdet.

På grund av rådande pandemi har inte nätverksträffar och kompetensutveckling för förskollärare i förskoleklassen genomförts i samma utsträckning som tidigare medan utbildningen i SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) genomförts för all

³² *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktiska forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.12f.

³³ Ibid., sid.13

personal i grundskolan och har bidragit till samsyn mellan lärare och förskollärare på skolenheterna avseende arbetsmetoder för elevernas kunskapsutveckling.

Man betonade även i förra rapporten hur viktigt det är att rektorer och skolledning medvetet arbetar med att inkludera förskoleklassens verksamhet och pedagoger till skolans organisation och kompetensutveckling. Att även förskoleklassen får stöd av förstelärare och specialpedagoger, något som stämmer väl överens med den rapport – att lyckas med förskoleklass - som Göteborgs universitet publicerat där man skriver: *”Dels behöver rektor stötta lärare [i förskoleklass] i utvecklingen av skolans kärnprocesser och dels skapa förutsättningar som möjliggör undervisning och lärande.”*³⁴

Kompetensutveckling har genomförts tack vare skolgemensamma insatser såsom SKUA samt gemensamma utvecklingsprojekt som KL (kooperativt lärande) och aktionsforskningsprojekt.

Rektorer för förskoleklass framhöll förra året behoven av digitala verktyg, resurser, likvärdiga förutsättningar för att kunna delta i olika uttrycksformer som teater, musik, simhall, bowling, besöka brandkår och polis med mera samt planeringstid för pedagogerna. Behovet av planeringstid och tid för reflektion och uppföljning.

Avdelningschef uppger dock att likvärdighet avseende möjligheter att delta i olika uttrycksformer som teater, musik, simhall, bowling, besöka brandkår och polis med mera tyvärr har varit begränsat under året pga. covid-19.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Prioritera reflektionstid för att planera, följa upp och utveckla verksamheten. Fortsätta utveckla strukturer för det kollegiala lärandet och arbetet med språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA).

Utveckla samsynen mellan stadier och övergångar samt samverkan med skolan och fritidshemmet.

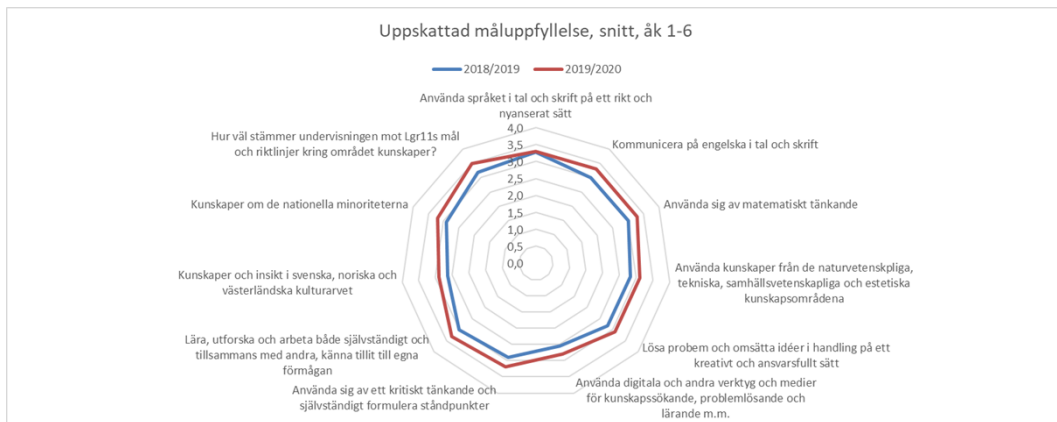
Utveckla området teknik och samhälle.

Grundskola

Uppskattad måluppfyllelse, åk 1-6

Hur har verksamheten i Piteå kommuns grundskolor, åk 1-6, lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring sina verksamheter och dess undervisning framkommer följande bild:

³⁴ Att lyckas med förskoleklass. En studie av hur rektorer hanterar förskoleklassens utmaningar och möjligheter, Annika Andréasson, Göteborgs Universitet rapport nr HT18 PDGX61:2, 2018, sid 3

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man arbetat mot att eleverna efter genomgången grundskola fått uppräknade kunskaper och förmågor, där skalan gått från "Inte uppfyllt" (1) till "Helt uppfyllt" (4).

På frågan "Hur väl anser du att grundskolans undervisning behandlar Lgr11s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2" blir den genomsnittliga bedömningen bland rektorerna för åk 1-6 3,5 (2019 3,2), dvs. "Uppfyllt i hög grad". Forsättningsvis skattas lägst måluppfyllelse på elevernas förmåga att "använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande" där snittet landar på 2,8 (2019 2,5). Snittet har ökat från "Uppfyllt i låg grad" till "Uppfyllt i Hög grad" och en förklaring till det förbättrade resultatet kan vara 1:1-satsningen på högstadieskolorna som inneburit en viss ökning av datorer till i första hand mellanstadieskolorna. Även elevernas "kunskaper och insikt i svenska, nordiska och västerländska kulturarvet" skattas av rektorerna relativt lågt till i genomsnitt 2,9.

Näst högst måluppfyllelse noteras på elevernas förmåga att "använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt", där genomsnittet landar på 3,3 (likvärdigt med 2019). Rektorerna har även självskattat följande områden till 3,3 i årets kvalitetsrapport; "kommunicera på engelska i tal och skrift", "använda sig av matematiskt tänkande" och "lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra, känna tillit till egna förmågan"

Rektorerna bedömer med andra ord att måluppfyllelsen höjts på samtliga områden från föregående år.

Nationella prov, åk 3

Med anledning av Coronapandemins utbrott i februari 2020 genomfördes ej de nationella proven i åk 3 vt 2020 och några nya resultat kan därför ej delges i denna kvalitetsrapport.

Då de nationella proven hunnit skickas ut i landet innan utbildningsdepartementet beslutade att proven skulle ställas in, finns det skolenheter i kommunen som genomfört dem i alla fall. Den bedömning som görs från skolenheterna är att måluppfyllelsen är god. Många

beskriver att alla elever är godkända eller att de har godtagbara kunskaper. Det är endast vid 4 skolenheter som man bedömer att inte alla elever uppnått kunskapskraven för åk 3.³⁵

Rektorerna upplever läs- och skrivsvårigheter, andra svårigheter samt feltolkningar som orsaker till att elever ej når målen i olika deltest. Bristen på uthållighet kan därför även vara en bidragande faktor. Samtidigt som rektorernas analyser givetvis utgår från det systematiska kvalitetsarbete som de bedriver på sina enheter är analyserna något "individfokuserade". Detta är på intet sätt unikt för Piteå, tvärtom. Skolinspektionen fastslår i en granskningsrapport från 2010 att skolor är bäst på att följa upp resultat på just elevnivå, främst i de högre årskurserna. "Skolorna är "individfokuserade", det vill säga de fokuserar på att följa upp, utvärdera och åtgärda resultaten på elevnivå. De letar efter orsaker till resultaten hos enskilda elever och vidtar åtgärder på individnivå för att förebygga misslyckande."³⁶

Det som bland annat lyfts av rektorerna som framgångsrikt i matematikundervisningen är följande; Regelbundna och återkommande repetitioner vilket krävs för att befästa kunskaper, användande av matematiska begrepp samt att eleverna muntligt och skriftligt kan visa hur de tänker vid rutinuppgifter och problemlösning. Elevaktiv formativ bedömning är viktigt för motivationen och dessutom framhåller rektorerna täta kontroller och uppföljningar av elevernas kunskaper och möjligheten att träna på gamla ämnesprov.

Intensivundervisning i matematik har gett ett gott resultat och stärkt elevernas tilltro till sina matematiska förmågor och gjort att eleverna blivit säkrare på den grundläggande taluppfattningen. Framgångsfaktorer har varit att ge eleverna tid, repetition och konkret material. Matematiska samtal är ytterligare en framgångsfaktor.³⁷

Det som rektorerna lyfter som framgångsfaktorer är en undervisning som utgår från bedömningsstöden, användandet av läs- och matematiklyftens material, textsamtal, kollegiala samtal om undervisningen, aktionsforskning, "delakultur" samt en ökad dokumentationskompetens bland lärarna. En uttalad mottagare av skrivandet och analyser av texter visar värdet i att arbeta med språkstöttning kring elevers skrivande och medvetandegöra dem hur de kan vidareutveckla sina texter i svenska. Att "modellera" och sätta ord på själva skrivprocessen har varit ytterligare en framgångsfaktor, tillika att skrivutvecklingen ska betraktas och vara formativ för att hela tiden utvecklas.

³⁵<https://www.skolverket.se/om-oss/press/pressmeddelanden/pressmeddelanden/2020-03-23-warens-nationella-prov-stalls-in>, publicerat 2020-03-23, hämtad 2021-02-22

³⁶ *Arbetar skolor systematiskt för att förbättra elevernas kunskapsutveckling?*, Skolverkets kvalitetsgranskning Rapport 2010:10, sid 7

³⁷ Citat av en av kommunens rektorer

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 3

I förra årets rapport framhöll verksamheterna behovet av att utveckla undervisningen i svenska genom att använda Ipads eller dator i något större utsträckning samt att fördjupa arbetet med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för att ge språksvaga elever fler möjligheter och verktyg.

Avdelningschef uppger att satsningen på SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) har inneburit ökade kunskaper avseende språksvaga elever och en ökad individualisering.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Fortsätta utveckla SKUA-arbetet för likvärdighet i undervisningen och kollegialt lärande där reflektion och kritisk granskning av undervisningen sker systematiskt.

Utveckla arbetet med hälsofrämjande skola, fysiska aktiviteter och rastveksamhet för att ”orka med” kunskapsinhämtningen.

Matematik och svenska, åk 6

Under åren 2013-2020 visar den nationella statistiken att andelen flickor i årskurs 6 med lägst betyg E i matematik varit några procentenheter högre än pojkars. Både pojkar och flickor följer dock en nedåtgående trend i riket som helhet.³⁸

I Piteå har andelen elever i åk 6 med lägst betyget E i **matematik** förbättrats till 93,2 % 2020 i förhållande till 2019, då resultatet var 91,6%. Piteå ligger 5,4 procentenheter högre än rikssnittet och ca 6,3 procentenheter högre än länssnittet.³⁹

Det som rektorerna lyfter som framgångsrikt är det lokala systematiska kvalitetsarbetet (SKA), höga förväntningar, varierad undervisning och goda relationer med eleverna. Gemensamma ämneskonferenser i matematik, deltagande av specialpedagoger, utvecklandet av arbetet med tidiga screeningar, ”extramatte” samt arbete med digitala matteböcker för att öka eleverna motivation. En rektor lyfter fokus på SKA-arbete samt ett mycket gott ämnessamarbete i arbetslaget som framgångsfaktorer.

Bedömningen är att ett individualiserat arbetssätt har gett goda resultat i **engelska**. Likaså framhåller rektorerna de undervisningstillfällen där man haft två pedagoger på lektionerna; det har gett möjlighet att dela in eleverna i grupper och arbeta extra med specifika elever.

Under VT-20 granskade Skolinspektionen skolans bedömning i eng åk 6, vilket föranledde särskilt fokus på bedömningsformer, undervisnings

³⁸ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 12

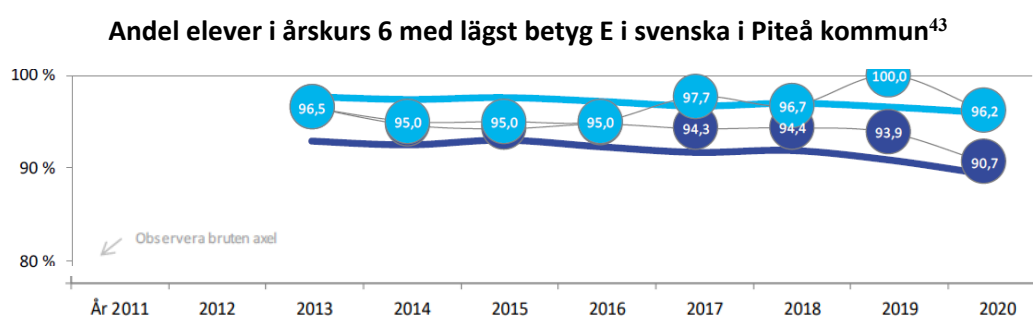
³⁹ www.kolada.se, N15485, hämtad 2021-02-01

genomförande, och betygssättning. Skolinspektionens bedömning var att lärarna fångar ett brett och varierat underlag som grund för betygssättning.⁴⁰

Resultaten i **svenska** (nationellt) har under åren 2013-2020 inte haft samma nedåtgående trend men i år har resultaten försämrats, framför allt för pojkarna. Flickors resultat har på rikssnitt legat några procentenheter högre än pojkarnas. Nivåskillnaden mellan kommunerna är förhållandevis stor men har under det senaste året minskat något.⁴¹

I Piteå har andelen elever med lägst betyget E i svenska försämrats med 3,6 procentenheter sedan ifjol, från 96,9 till 93,3 % (vilket är likvärdigt med förra årets rikssnitt).⁴² Även nationellt har resultatet försämrats till 92,1% och länsnittet till 90,5%. Resultatförsämringen för flickorna i Piteå är större än för pojkarna.

Ljusblå rund punkt motsvarar resultatet för flickor i kommunala skolor i Piteå, Ljusblå linje är resultatet för flickor i riket. Den mörkblå färgen står för motsvarande mått gällande pojkar.

Det som rektorer lyfter som faktorer till det försämrade resultatet i svenska är bland annat funktionsnedsättningar, hög frånvaro, psykisk ohälsa och elever som anlänt sent till Sverige med språkliga svaga kunskaper i modersmålet. Bristande möjlighet till skolgång p.g.a. oroligheter i hemlandet eller att de varit på flykt. Eleverna på de flesta skolenheterna har lyckats sämre 2020 än 2019. Rosviks skola, Norrmalm- och Solanderskolan är de skolenheter där elever presterat lägst och två av dessa enheter har också flest nyanlända.⁴⁴

Resultatet mellan de olika skolorna i kommunen visar på stora diskrepanser. Allt ifrån 100% godkända betyg i åk 6 i något av de tre kärnämnen (Ma, Sv, Eng) till 81,3% i Svenska/SVA på en enskild skola.⁴⁵

Trots den omfattande satsningen på kompetensutveckling i SKUA (språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt) som i utvärderingarna får mycket höga betyg, och att rektorerna beskriver ett medvetet arbete både på gruppnivå och för enskilda elever samt

⁴⁰ Citat av en av kommunens rektorer

⁴¹ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 13

⁴² Källa: kolada - hämtad 2020-02-01

⁴³ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 14

⁴⁴ Uppgift hämtad från i betygsrapportering, Procapita 2020-06-30

⁴⁵ Uppgift hämtad från i betygsrapportering, Procapita 2020-06-30

tillgång till erfarna, behöriga och yrkesskickliga lärare ser vi försämrade resultat. Eftersom omsättningen av personal är relativt liten kan man fundera över vad resultatet beror på: Är det en tillfällig nedgång och är nivån trots det acceptabel och rimlig? Är det en konsekvens av den problematiska samhällsutvecklingen avseende den allmänna inställningen till skola och bildning som påverkat resultaten? Eller har det under pandemivåren varit svårt att göra en adekvat bedömning av elevernas kunskaper, i jämförelse med riket, med anledning av avsaknaden av de nationella proven?

Flertalet rektorer framhåller vikten av det kollegiala utbytet och lärandet, vilket bidrar till en mer varierad undervisning samt ökar likvärdigheten i verksamheten, samplanering och sambedömning. Rektorerne nämner även vikten av de satsningar som görs genom aktionsforskning, samt långsiktiga och strategiska satsningar på kompetensutveckling.

På en skola framhåller rektor även skolans satsning på fysisk aktivitet för alla elever (extrapass varje vecka samt kortare rörelsepauser på lektionerna, sk. "Brainbreaks") som en viktig faktor för att bibehålla resultaten.

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 6

I förra årets kvalitetsrapport lyftes kvalitetssäkringen av en digitaliserad skola fram som det främsta utvecklingsområdet. Rektorerne framhöll såväl behovet av kompetensutveckling kopplat till digitaliseringen som utökad tillgång till digital utrustning.

Utvecklingschef Niklas Risberg har med anledning av föregående rapport fått ett uppdrag att, med utgångspunkt från skolans styrdokument, sammanställa underlag och utreda möjligheten till en utökad digitalisering i åk 1-6 för att bättre kunna möta skollagens krav. Rapporten och förslag till beslut skall presenteras för nämnden till sommaren 2021.

Förra årets rapport betonade även behovet av utökad tid för skolsköterska och kurator för att kunna arbeta förebyggande på skolorna samt att det är önskvärt att fler skolor kan få ta del av en skolsocionom för att främja närvaro och psykosocial hälsa bland eleverna.

Under året som gått är en utökning av tillgången till skolsocionom genomförd genom satsningen *Likvärdig skola*, däremot har inte någon utökning av tid avseende skolsköterska och kurator genomförts.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Utveckla elevhälsoarbetet (EHT), arbeta med elevernas fysiska och psykiska hälsa samt skolnärvaro.

Insatser för att öka elevernas måluppfyllelse i ämnet svenska, framför allt avseende läsförståelse och skrivutveckling.

Öka elevernas motivation, genom att bl.a. göra eleverna mer delaktiga i sin kunskapsutveckling.

Fortbildning inom digitalisering samt en utökning av digitala verktyg

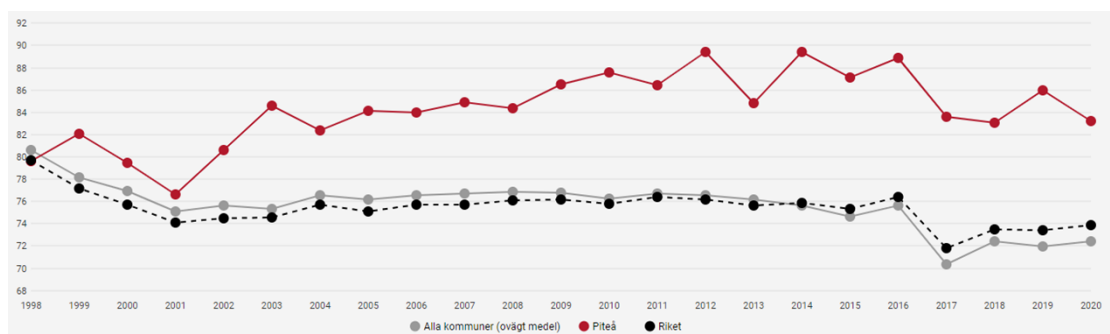

Kunskapskrav, åk 9

Andelen elever i Piteå som uppnått kunskapskraven i alla ämnen uppgår till 83 % (2019 86 %), vilket kan jämföras med länsnittet som ligger på 77 % och rikssnittet på 74 %. Piteås resultat är därmed en försämring jämfört med fjolåret med knappt tre procentenheter men ligger fortfarande högre än läns- och rikssnitt. Resultatet placerar oss bland de främsta kommunerna i riket men innebär likafullt att vårt nyckeltal med målvärde på 100 % inte uppnås.⁴⁶

Flertalet rektorer betonar i sin analys vikten av de många anpassningar lärarna varje dag gör i sin undervisning för att inkludera alla elever i den. Trots att skolan tillhandahållit stöd i olika former upplever man elever som har stor skolfrånvaro, elever som inte har kognitiva resurser, nyanlända, drogproblematik, resurssvaga vuxna runt eleverna, m.m. som bidragande faktorer till att eleverna ej lyckas. Var det förbättrade resultatet 2019 en tillfällighet? Trots stora insatser av lärare, specialpedagoger, elevhälsa och insatser kring hemmasittare har resultatet inte kunnat vidmakthållas.

Andel elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (%)⁴⁷

I riket som helhet uppnår flickor i åk. 9 kunskapskraven i större utsträckning än pojkar. Denna skillnad har varit konstant över tid, men en ökad skillnad kan noteras mellan åren 2016-2019.⁴⁸

⁴⁶ www.kolada.se, N15419, hämtad 2021-02-01

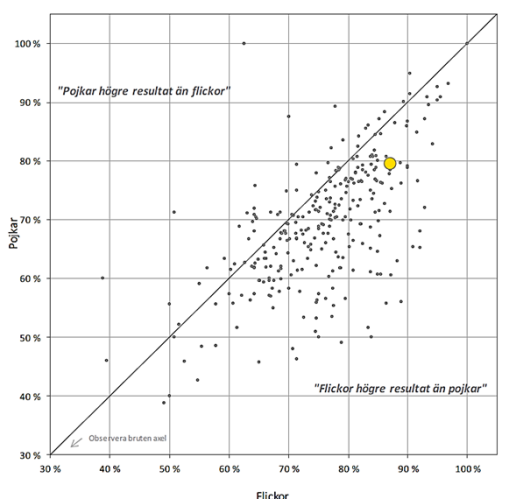
⁴⁷ www.kolada.se, N15419, hämtad 2021-02-01

⁴⁸ *Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, Bild 7f.*

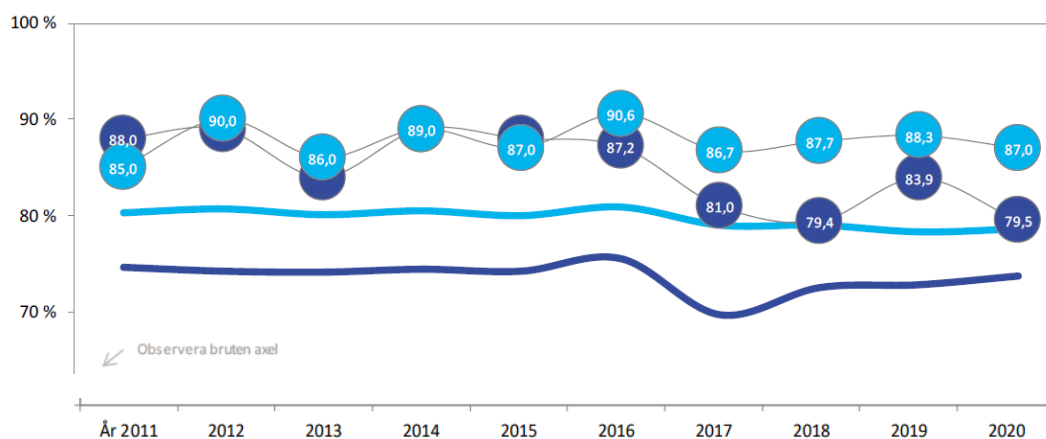
Andelen pojkar respektive flickor i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen⁴⁹

Piteå kommun markerad med gul punkt och övriga kommuner i Sverige markerade med svarta punkter

I Piteå har skillnaderna mellan flickor och pojkars resultat varierat mellan åren. Flickornas resultat har legat på en relativt jämn och hög nivå de senaste åren, däremot har pojkarnas resultat varierat och bidrar också i större utsträckning till årets försämrade resultat.

Andel elever i åk. 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (%)⁵⁰

Ljusblå rund punkt motsvarar resultatet för flickor i kommunala skolor i Piteå, Ljusblå linje är resultatet för flickor i riket. Den mörkblå färgen står för motsvarande mått gällande pojkar

I förra årets kvalitetsrapport uppmärksammades det av en rektor som trodde att den positiva utvecklingen för pojkarnas resultat hörde samman med satsningen på digitalisering och utökade digitala verktyg genom 1:1-datorer i högstadierna, men utifrån årets resultat verkar det ej vara så. Kan försämrade resultat till viss del bero på pandemin och en viss legitimitet

⁴⁹ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon, Bild 16

⁵⁰ Ibid., Bild 8

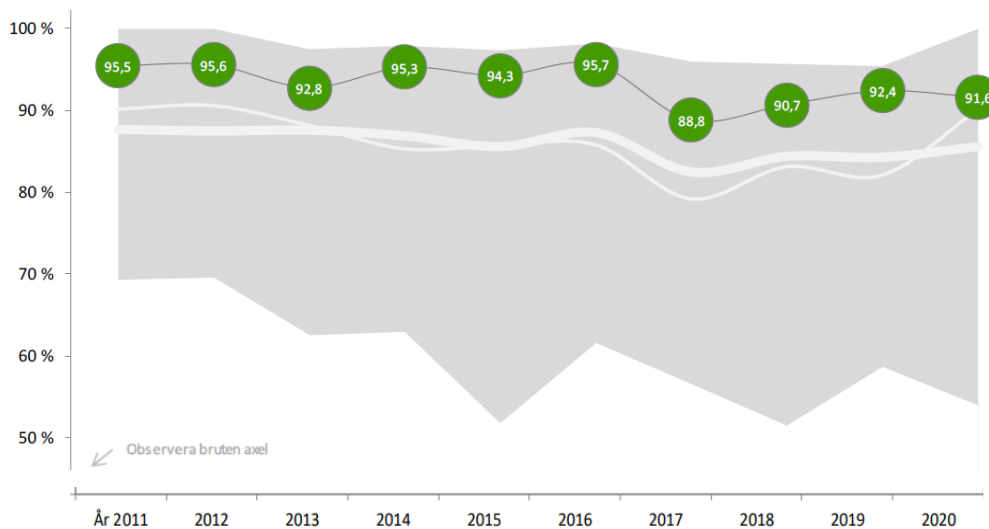
att ”stanna hemma” från skolan och att det ej funnits tillräckligt med underlag för att bedöma elevernas prestationer? Beror pojkarnas försämrade resultat på att pojkar vanligtvis presterar bättre när de får visa sina kunskaper i de nationella proven, som uteblev.

”Efter vårterminens arbete med motivationen bland några av eleverna i åk 9 har vi diskuterat hur vi ska kunna genom att prata ännu mer studieteknik, tydlighet i förhållningssättet kring provtillfällen bland kollegiet, information till föräldrar och synliggörandet av elever i behov av ytterligare stöd, försöka tidigarelägga insatserna så att vi inte får samma problem med motivationen som denna”⁵¹

Gymnasiebehörighet, åk 9

De nationella rapporterna visar att elevers resultat gällande gymnasiebehörighet förbättrats trots pågående pandemi. Preliminär betygsstatistik för våren 2020 visade en ökning av andelen elever som är behöriga att söka till gymnasieskolan. Det är totalt 86,0 procent av eleverna i riket som är behöriga att söka till ett yrkesprogram, 87,3 procent av flickorna och 84,7 procent av pojkarna. Det tyder på en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med officiell statistik från föregående läsår. För flickor och pojkar är det en ökning med 1,1 respektive 1,4 procentenheter. Det finns stora, och ökande, skillnader mellan kommunerna, vilket illustreras av den grå utan i diagrammet nedan.⁵²

Andel elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram (%)⁵³

Mörkare grå yta visar spannet mellan kommunen i landet med högst respektive lägst resultat. Tunn vit linje visar Norrbottens resultat och grov vit linje visar resultatet för Sverige som helhet. De gröna ringarna markerar Piteås resultat.

⁵¹ Citat av en av kommunens rektorer

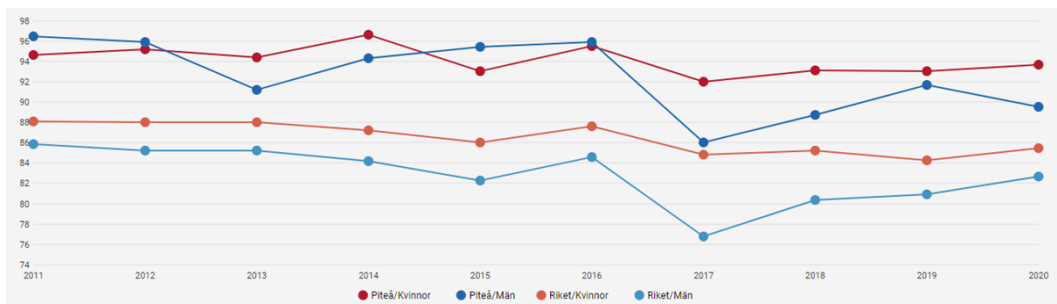
⁵² www.kolada.se , N15428 samt N15436, hämtad 2021-02-23

⁵³ Öppna jämförelser – Grundskola 2019, Piteå kommun, SKR och Statisticon, bild 5

I Piteå kan man inte se samma positiva utveckling som i riket. Andelen elever som är behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet har minskat till 91,6, vilket är en minskning med 0,8 procentenheter jämfört med föregående år. Piteå har därmed 5,6 procentenheter bättre behörighet till gymnasiet i jämförelse med riket.

Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%)⁵⁴

Det verkar enligt ovanstående graf som om pojkarnas resultat när det gäller behörighet till gymnasiet, över tid, fluktuerat mer än flickornas. Pojkarna i Piteås resultat har över tid försämrats och den positiva trenden de två senaste åren har brutits. Det verkar som om pojkarna i första hand står för det försämrade resultatet avseende behörighet till gymnasieskolan men en djupare analys av varje skolenhets resultat visar att både pojkar och flickor har ett försämrat resultat i jämförelse med förra året. I rektorernas redovisning framgår att de idag avsätter mer resurser än någonsin på att få elever till skolan och att de, med en minskad kommunal elevpeng, tvingas prioritera i större utsträckning än tidigare och polariseringen av elevresultaten ökar.

Vi kan på vår skola se, tror fler nämnt det, att skillnaden mellan ”hög- och lågpresterande”, de högre betygen och de lägre betygen, ökar. Vi har färre elever som når betygen i mellanskiktet, engelska är utpekad, men andra ämnen vittnar om liknande trend.⁵⁵

Porsnässkolan är den enda skola där pojkarna har ett förbättrat resultat och på Christinaskolan och Hortlaxskolan har flickorna ett något bättre resultat än förra året. Över tid verkar det dock som om skolornas resultat försämrats något och det är Solanderskolan som över tid har de största variationerna. Sjulnässkolan når inte 100 % behörighet för både flickor och pojkar detta år, något som hänt endast en gång tidigare (2017).

⁵⁴ www.kolada.se , N15436, hämtad 2021-02-23

⁵⁵ *Kommentar av en av kommunens rektorer*

Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%), Piteå ⁵⁶										
		2011	2012	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Christinaskolan	Totalt	95,7	95,2	95,0	100	95,0	94,1	92,0	90,7	90,3
	Flickor	100	100	100	100	95,0	95,0	-	89,5	93,4
	Pojkar	100	100	95,0	100	95,0	95,0	95,0	100	85,7
Hortlax skola	Totalt	100	100	95,0	100	100	93,3	95,0	95,4	96,7
	Flickor	100	100	95,0	100	100	95,0	95,0	100	98,3
	Pojkar	100	100	95,0	100	100	91,3	95,0	100	95,2
Pitholmsskolan 7-9	Totalt	100	100	95,0	100	95,0	88,6	91,7	100	95,8
	Flickor	100	100	100,0	100	100	95,0	100	100	96,7
	Pojkar	100	100	95,0	100	95,0	87,5	88,5	100	95,1
Porsnässkolan	Totalt	88,3	100	90,9	90,7	95,0	90,9	86,2	88,6	92,1
	Flickor	100	100	100	80,0	95,0	95,0	100	100	97,3
	Pojkar	100	100	100	100	100	95,0	79,4	83,7	87,2
Sjulnässkolan	Totalt	100	100	95,0	100	95,0	84,6	95,0	100	90,3
	Flickor	100	100	100,0	100	100	95,0	100	100	91,3
	Pojkar	100	100	100	100	100	82,1	100	100	89,3
Solanderskolan	Totalt			.	83,9	82,5	72,1	75,9	90,2	83,0
	Flickor			.	100	100	78,3	73,9	100	81,5
	Pojkar			.	83,9	75,0	68,4	77,4	100	84,6

Meritvärde, åk 9

Under perioden 2015-2020 har elevernas meritvärden i åk 9, nationellt sett, förändrats förhållandevis lite. Piteås elever har legat över rikssnittet fram till i år då vi ser en markant försämring i meritvärde.⁵⁷

Det genomsnittliga meritvärdet i Piteå kommun läsåret 2018/2019 var 231,0 vilket innebar att Piteå tillhörde de 25% bästa kommunerna i landet. Läsåret 2019/2020 ligger Piteå genomsnittliga meritvärde på 225,7, vilket är 5,4 poäng lägre än rikets genomsnittliga värde och placerar Piteå bland de 50% mittersta kommunerna. Flickornas resultat avseende meritvärde har minskat mest. Från 247,0 till 238,6. Pojkarnas meritvärde har minskat från 216,0 till 212,6.⁵⁸

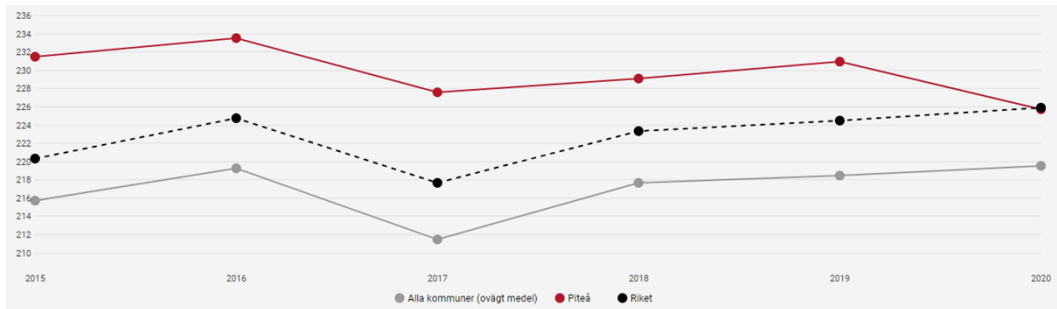
Elever i åk. 9, genomsnittligt meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)⁵⁹

⁵⁶ Skolverket- Siris tom 2019, 2020 eget resultat utifrån Procapita och inrapporterade uppgifter

⁵⁷ Öppna jämförelser – Grundskola 2020, Piteå kommun, SKR och Statisticon., bild 9

⁵⁸ www.kolada.se, N15505 hämtad 2021-02-01

⁵⁹ www.kolada.se, N15505 hämtad 2021-02-01

Rektorernas samlade bedömning av det försämrade meritvärdet kan härledas till att mycket tid och resurser läggs på elever som har hög frånvaro, psykisk ohälsa och språksvårigheter samt att man har varit tvungen att lägga mycket tid och resurser på att lyfta några elever för att de ska klara betygen och gå vidare till gymnasiet. En rektor skriver följande:

Förklaringen kan ligga i flera delar, bland annat hade vi ett lägre antal elever som avslutade grundskolan, vilket ger att utfallet blir stort om ett fåtal elever ej kunnat närvara i skolan eller presterat i skolan av en eller annan anledning.

Vidare så kan man se meritpoängen som en spegel av hur arbetet sker i vardagen, meritpoängen sjunker något, men andelen som når behörighet till gymnasiet är relativt konstant. Vi lägger mycket resurser på att hjälpa elever som är i behov av stöd, vilket kan påverka elever som har möjlighet att nå de högre betygen.⁶⁰

Det genomsnittliga meritvärdet, nationellt, skiljer sig precis som tidigare år mellan flickor och pojkar. I Piteå är skillnaden 26 poäng till flickornas favör, medan det skiljer 27 poäng i riket och 33 poäng i länet. Nationellt har skillnaden mellan könen varit tämligen konstant de senaste tre åren, medan i Piteå har skillnaden mellan könen minskat med 5 poäng sedan föregående år.⁶¹

Det finns dock en oro bland rektorerna för de elever som trots allt inte uppnår behörighet till gymnasiet. Även om Piteå har en mycket hög andel elever som når gymnasiebehörighet i jämförelse med riket är det fortfarande ca 8,5 % av våra elever som inte gör det. Av den anledningen är det bl.a. viktigt att vi fortsätter att prioritera elevhälsoarbete och det arbete som görs för att motivera hemmasittare att återvända till skolan (vilket givetvis skapar bättre förutsättningar för elever att nå behörighet till gymnasiet).

Slutsatsen av ovanstående är sammantaget att andelen som har fullständiga betyg minskar något och det är i första hand pojkarna som i större omfattning ej klarar kunskapskraven, det vill säga lägsta betyget E. Flickorna i sin tur har haft svårigheter att bibehålla eller nå de högsta betygen. En annan faktor som påverkat meritvärdet är naturligtvis de nyanlända eleverna och då framför allt på enskilda skolenheter, en rektor skriver följande:

⁶⁰ Citat av en av kommunens rektorer

⁶¹ www.kolada.se, N15505, hämtad 2021-02-01

”Skolan vill fortsätta jobba med matematikundervisningen och utveckla nya arbetsätt...skolan ser behovet av en SVA lärare som kan individualisera och anpassa undervisningen då fler nyanlända påverkar resultaten. Skolan jobbar vidare med motivation till lärande, både för alla lärare men även som ett aktionsforskningsprojekt.”⁶²

En jämförelse mellan skolorna i Piteå visar att det genomsnittliga meritvärdet varierar mellan enheterna. Solanderskolan har störst variation över tid och det genomsnittliga meritvärdet ligger år 2020 på 193,1. Även Sjulnässkolans meritvärde varierar, över tid, relativt mycket medan Hortlaxskolan är den skola med minst variation. Den enda skola som lyckades höja sitt meritvärde 2020 är Pornässkolan som har ett genomsnittligt meritvärde på 234,1. Högst genomsnittligt meritvärde återfinns på Hortlax skola; 234,5.

Frånvaron i grundskolan ökar, 44 procent av eleverna i grundskolan har under 2020 varit frånvarande mer än 10 %. 11 procent av eleverna har haft en frånvaro som överstiger 20 %, vilket innebär att var nionde elev i skolan var frånvarande mer än 1 dag/vecka. Den ökade frånvaron kan naturligtvis härledas till Covid-19 och i dialog med rektorerna ser de en koppling mellan försämrade skolprestationer och ökad skolfrånvaro bland elever.

Grundskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

I grundskolan har en rad forskningsprojekt genomförts under året. På Christinaskolan har man exempelvis arbeta med att utveckla kunskap om hur NO-lärare i åk 7-9 uppfattar sin praktik i relation till historia, ramfaktorer, samhälle och elever. Under vårterminen 2020 utfördes två forskningscirkel där resultaten från forskningsprojektet diskuterades och lärdomar kunde dras att NO-lärarnas diskurser på skolan lätt hamnar i det praktiska och att lärarna behöver hjälp för att lyfta diskussionerna vidare.⁶³

På Hortlax skola genomfördes en forskningscirkel kring frågeställningen ”Vad reflektion innebär i lärares arbete”. Undersökningen visar att lärare har en gemensam förståelse av reflektion och att de reflekterar i tanke, text och dialog. Ju oftare lärarna reflekterar desto större nytta har de av reflektionen i sin praktik.⁶⁴

I och med det aktionsforskningsprojekt som genomfördes under läsåret 2018/19 startades ett långsiktigt utvecklingsarbete vid Musik & Dansskolan. Aktionsforskningsprojektet visade sig bli betydelsefullt för lärarna och hela verksamhetens fortsatta utveckling och utgjorde grunden för en magisteruppsats⁶⁵. Syftet med studien har varit att beskriva och

⁶² Citat av en av kommunens rektorer

⁶³ Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktisknära forskning, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.14f.

⁶⁴ Ibid., sid.16f.

⁶⁵ Kulturskolelärares professionella lärande och utveckling: Ett individuellt, kollegialt och kollektivt projekt (Hagström, 2020) som genomfördes inom ramen för en magisterkurs i pedagogisk yrkesverksamhet, Forskning och utveckling i skolan, vid Umeå universitet.

analysera hur kulturskolelärare uppfattar och formar sitt professionella lärande och utveckling i förhållande till elevernas undervisning. Lärdomarna aktionsforskningsdeltagarna gjorde inom projektet handlade om hur lärarens förändrade metoder och förhållningssätt skapade förutsättningar för att involvera, engagera och göra eleverna delaktiga i undervisningspraktiken. För att möjliggöra vidare utveckling av gemensamma insikter och lärdomar har lärarna fortsatt att genomföra strukturerade individuella och gemensamma reflektioner i form av forskningscirkel 45min/v under läsåret 2019/20. Fortsättningsvis har rektor skapat förutsättningar för lärarna i form av avsatt tid för gemensamt reflektions- och utvecklingsarbete både under föregående och kommande läsår.⁶⁶

På Norrmalmsskolan har en studie genomförts med syfte att utifrån elevperspektiv nå en fördjupad förståelse och ökad kunskap om hur pedagoger som arbetar i skolan kan möta elever i behov av särskilt stöd i skolans praktik. Att lyfta elevernas perspektiv och synliggöra elevernas uppfattningar om hur det särskilda stödet fungerar. Innehållet i elevernas berättelser pekar på hur små förändringar kan ha betydelse för hur väl det särskilda stödet fungerar i praktiken kopplat till hur väl det särskilda stödet stämmer överens med hur arbetsmetoderna fungerar i kontext. Arbetsmetoder som kan upprätthållas med små medel och som verkar ge goda resultat eftersom eleven upplever sig delaktig i lärprocessen och inkluderad.⁶⁷

På Pitholmsskolan har en studie genomförts i syfte att undersöka och analysera högstadieelevers och lärares erfarenheter av lärandesituationer som påverkar elevers lust att lära i skolarbetet. Resultatet visar att det finns olika aspekter som påverkar lust att lära. Valfrihet och eget inflytande främjar lusten att lära i skolan, liksom beröm och uppmärksamhet vid elevers utveckling, både kunskapsmässigt och som individer. Ytterligare lustskapande aspekter är varierade lektioner som ger eleverna utmaningar på rätt nivå och att lärare respekterar eleverna genom det lyssnande samtalet. Resultatet visar även att elevers och lärares erfarenheter rör sig i samma diskurser men att vissa skillnader kan skönjas i synen på hur frekvent varierade lektioner förekommer, synen på inflytande och olust samt kontexten för personliga band.⁶⁸

På Porsnässkolan har praktiktäna studier, forskningscirkel och en magisteruppsats (*”Det hade inte behövt bli så här! En kvalitativ studie av vårdnadshavares erfarenheter av skolans inkluderingsuppdrag.”*) genomförts. Syftet med den praktiktäna studien var att genom vårdnadshavares berättelser beskriva och skapa förståelse för hur ett barns placering i kommunövergripande särskild undervisningsgrupp relaterar till en inkluderande skola. Det övergripande resultat som framkommit är att vårdnadshavarna känner en känsla av svek av inkluderingen av barnet i hemskolan där barnet inte mötts av de anpassningar som varit nödvändiga för en fungerande skolgång. Resultatet visar även på viktiga vändpunkter

⁶⁶ *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktiktäna forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.19f.

⁶⁷ Ibid., sid.22

⁶⁸ Ibid., sid.24f.

där placeringen i särskild undervisningsgrupp är en sådan. Vidare visar resultatet på en svårighet för barnen att återskolas till den ordinarie skolan. En slutsats som framkommit är att inkluderingsuppdraget är komplext och handlar om mer än var ett barn är placerat. Det handlar om vikten av tillhörighet och gemenskap men även om vikten att få samma rättigheter och samma förutsättningar.⁶⁹

På Språklussen genomfördes en studie i syfte att beskriva och analysera hur nyanlända högstadieelever, i reguljär klass, stöttas i SO-undervisningens ämnesspråk utifrån ett lärar- och elevperspektiv. Vidare undersöktes hur stöttningen omsätts i undervisningspraktiken. Resultatet av studien visade att SO-lärarna explicit stöttar eleverna i ämnesspråket med fokus på ord och begrepp och att elevernas modersmål var en underutnyttjad resurs i klassrummet. Eleverna deltog nästan inte i någon interaktion med lärarna eller de andra eleverna i klassen. Stöttningen av de nyanlända eleverna skedde mestadels på mikronivå och lärarna saknade utbildning i hur de ska arbeta explicit med språk- och kunskaper parallellt.⁷⁰

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, åk 9

I förra årets kvalitetsrapport framhöll rektorerna framför allt behovet av att utveckla undervisning och specialpedagogik inom matematiken. Man nämnde behoven av avkortade men fler lektionstillfällen för att främja elevernas ork och fokus samt utvecklade arbetssätt för att främja elevernas motivation. En rektor betonade även vikten av kontinuitet i lärargruppen för att främja måluppfyllelsen. Svårigheter att rekrytera lärare påverkar skolans resultat negativt (i fler ämnen än matematik) eftersom vikarier och personalomsättning skapar otrygghet och motverkar kontinuitet.

Under året som gått har man genomfört gemensamma ämneskonferenser i matematik åk 4-9 med deltagande av specialpedagogerna. Man har jobbat vidare med att utveckla tidiga screeningar i åk 4 och 7 för att kunna anpassa matematikundervisningen på rätt nivå. Utifrån läroplanens utökade timplan i matematik har man satsat på extramatte, mindre grupper och utvecklat undervisningen för att motivera eleverna. Grundskolan har under året haft full behörighet avseende lärare i bland annat matematik. Satsningen och samarbetet med Teach for Sweden bidrar till att öka behörigheten och därmed kontinuiteten.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

⁶⁹ *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktisknära forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.26

⁷⁰ *Ibid.*, sid.28

I samarbete med elevhälsan vill man analysera orsakerna till elevers frånvaro och utforma effektfulla insatser för att öka närvaron.

I samverkan med, och genom insatser av elevhälsans kompetenser och socialpedagogerna på skolorna, vill man arbeta med elevers fysiska och psykiska hälsa, motivation och skolnärvaro genom olika utvecklingsarbeten kring hälsofrämjande skola.

Fortsätta följa elevernas resultat på lång sikt i syfte att se huruvida insatser avseende skolnärvaron ger effekt på lärandet.

Grundsärskolan

Rönnskolan i Piteå bedriver, utöver grundsärskola, även förskoleklass och fritidshem för elever inom grundsärskolan.

Förskoleklass, sarskolan

Förskoleklassen på Rönnskolan är en liten grupp för barn med särskilda behov som förväntas bli inskrivna i grundsärskolan inför åk 1. Undervisningen i förskoleklassen planeras utifrån läroplanens centrala innehåll och anpassas till elevernas förutsättningar och behov. Stort fokus läggs på grundläggande förmågor inom kommunikation och samspel. Sarskolan arbetar i nära samarbete med hemmen för att barnen ska utvecklas och må så bra som möjligt i skolan.

Grundsarskola

Skolinspektionen genomförde i november 2019 en kvalitetsgranskning av undervisningen i grundsarskolan, Rönnskolan. I granskningen riktades särskild uppmärksamhet mot i vilken utsträckning undervisningen ligger på en nivå som erbjuder eleverna rika kunskapsutmaningar utifrån elevernas förutsättningar. Rönnskolan får beröm i rapporten över undervisning som fungerar mycket bra:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i hög utsträckning utformas så att eleverna ges förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Lärarna bedriver en strukturerad undervisning som utgår från de mål, syften och det centrala innehåll som anges i styrdokumentet. Undervisningen präglas av höga förväntningar på eleverna vilket bland annat synliggörs genom utmanande arbetsuppgifter. Den kännetecknas även av ett tillåtande klimat med varierande och stimulerande uppgifter.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning bedöms att Rönnskolans verksamhet håller en god kvalitet och är ett attraktivt val för skolgången när ett barn har en intellektuell funktionsnedsättning/utvecklingsstörning. Förra årets utvecklingsområde var att utveckla kompetensen för bedömningar, detta har pedagogerna arbetat med då de också fick det som ett utvecklingsområde i Skolinspektionens granskning. Utifrån detta arbete är följande åtgärder vidtagna:

- Rönnskolan ska skapa fyra tillfällen/läsår för betygskonferens och bjuder in samtliga undervisande lärare. Inbjudan sker i god tid. Datumen sätts i kalendariet vid läsårets start.
- Betygskonferensen ska innehålla resonemang om bedömningsfrågor relaterade till grundsärskolans betygskriterier.
- Rektor utser en lärare i arbetslaget som ansvarig för att säkerställa att nya lärare får information om grundsärskolans betygssystem och om grundsärskolans läroplan och kursplaner. Läraren informerar också om skriftliga omdömen och IUP.

Under utbildningen i *"Tilltro, läsning och demokrati"* har grundsärskolan utvecklat metoder kring visuellt läsande inom inriktningen träningsskola. Det är ett område som man vill fortsätta att utveckla för att eleverna ska öka tilltron till sin egen förmåga som läsare och uppleva sig som läsande individer.

Fritidshem, särskolan

Verksamheten i särskolans fritidshem utgår från övergripande mål och riktlinjer när verksamheten planeras och utvärderas. Innehållet i verksamheten anpassas efter elevernas funktionsförmåga och behov av utveckling. Stort fokus läggs på att utveckla elevernas kommunikationsförmåga och lekskicklighet. Det är viktigt att skapa inbjudande lärmiljöer och erbjuda anpassad temalek utifrån elevernas intressen och behov. På Rönnskolas fritidshem behöver de vuxna i hög grad vara delaktiga och aktiva i leken. Genom varierade uttrycksformer som exempelvis dans, drama, musik och skapande med olika material ges möjlighet till kommunikation på olika sätt.

Måloppfyllelse hela grundsärskolans verksamhet

I den enkät som avdelningschef lämnat rektorerna för att skatta i vilken grad man ansvarar för och arbetat mot att eleverna uppnår uppräknade kunskaper och förmågor (där skalan gått från "Inte uppfyllt" (1) till "Helt uppfyllt" (4)) bedömer rektor för Rönnskolan att grundsärskolans undervisning i "Hög grad" (3) uppfyller läroplanens mål och riktlinjer. I enkäten uppger rektor att 78% av uppräknade målområden är "Delvis uppfyllda" samt att 22% av målområdena är "Helt uppfyllda". För förskoleklassen motsvarar snittet 2,6 för alla målområden dvs, mitt emellan "Delvis uppfyllt" (2) och "Uppfyllt i Hög grad" (3) och för fritidsverksamheten är motsvarande siffra 3 "Uppfyllt i Hög grad".

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, Grundsärskolan

Förra året ansågs att bedömningen av elevernas kunskaper behövde utvecklas så att alla undervisande lärare ökade sin bedömarkompetens. Även medarbetarnas kompetens inom olika kommunikationssätt behövde utvecklas då man arbetar multimodalt för att varje elev ska utveckla sitt uttryckssätt i kommunikation.

Utifrån Skolinspektionens granskningsresultat, som tidigare redogjorts för, bedömer vi att förra årets utvecklingsområde är helt uppfyllt.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Fortsätta utveckla metoder kring visuellt läsande inom inriktningen träningskola för att eleverna ska öka tilltron till sin egen förmåga som läsare och uppleva sig som läsande individer.

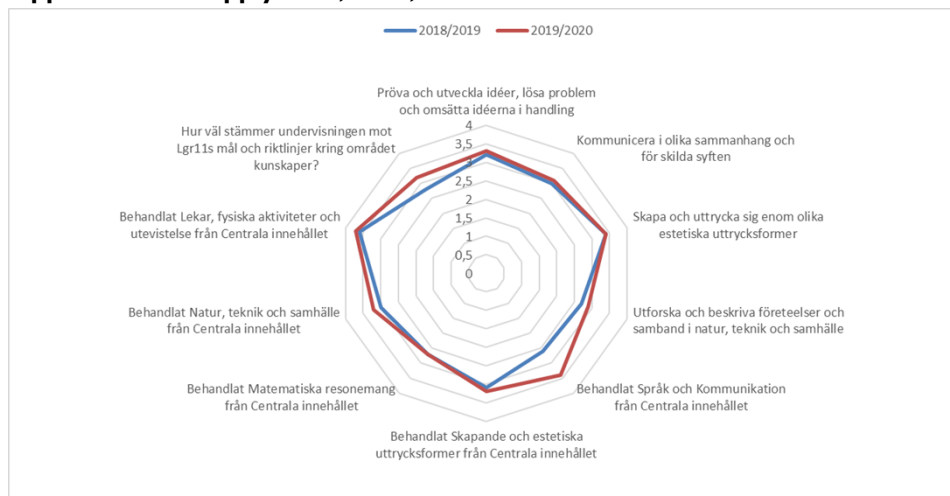
Fortsätta arbeta med att utveckla verksamheten och att skapa lärandemiljöer som håller god kvalitet.

Fritidshem nulägesbedömning

Uppskattad måluppfyllelse, fritidshem

2016 fick fritidshemmet en egen del i läroplanen med syfte och centralt innehåll. Denna fjärde del ska tillsammans med läroplanens första och andra del vara utgångspunkt för undervisningen i fritidshemmet. Hur har verksamhet i Piteå kommuns fritidshem lyckats leva upp till målen i läroplanen? När rektorerna gör en självskattning kring sina verksamheter och dess undervisning framkommer följande bild:

Uppskattad måluppfyllelse, snitt, Fritidshem

Resultatet bygger på den enkät som avdelningschef lämnat till rektorerna för att skatta i vilken grad man kan ansvara för och arbetat mot att barnen i fritidshemmen fått uppräknade kunskaper och förmågor, där skalan gått från ”Inte uppfyllt” (1) till ”Helt uppfyllt” (4).

På frågan ”Hur väl anser du att fritidshemmens undervisning behandlar Lgr11s mål och riktlinjer kring området Kunskaper 2.2” blir den genomsnittliga bedömningen bland rektorerna 3,2 (2019 2,8) dvs. skattat ”Uppfyllt i hög grad”. Eftersom undervisningen i fritidshemmen ska komplettera förskoleklass och skola i genomförandet och uppfyllandet av läroplanens mål är det positivt med det förbättrade resultatet.⁷¹

Vår undervisning utgår från läroplanen. Undervisningen är varierad och utgår från elevernas behov, intressen och förutsättningar. Eleverna ges möjlighet att utöva inflytande genom ex fritidsråd, verkstäder (tematiskt arbetssätt med skiftande, fördjupande innehåll) samt att vi är lyhörda för elevernas förslag och önskemål.⁷²

Lägst skattad måluppfyllelse sätter rektorerna på ”Matematiska resonemang från Centrala innehållet” där snittet landar på 2,7, likvärdigt med förra året och mitt mellan ”Delvis uppfyllt” och ”Uppfyllt i hög grad”. Högst skattad måluppfyllelse noteras på hur man ”Behandlat Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse från Centrala innehållet”, där genomsnittet landar på 3,7 (2019 3,6).

Fritidshemmet har en självklar och viktig roll i vår skola. Pedagoger i fritidshemmet arbetar och undervisar både i skola och på fritidshemmet, vilket förstärker en holistisk ansats. Förstelärare och specialpedagog arbetar också tillsammans med fritidshemmet. Skola, förskoleklass och fritids har gemensamma utvecklingsområden, där alla bidrar till skolutveckling tillsammans, men med en kompletterad ansats och utifrån sin profession.⁷³

Fritidshemmen kompletterar elevernas utveckling mot målen

Läroplanen anger att undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ. Förskoleklassen, skolan och fritidshemmet kan/bör samverka med varandra för att bidra till elevernas måluppfyllelse.⁷⁴

I Piteå framhåller majoriteten av rektorerna att samverkan mellan fritidshemmen och grundskolan fungerar väl, i syfte att komplettera elevernas utveckling mot målen. Fritidspersonalen och lärarna i grundskolan är ofta organiserade så att samarbete sker dagligen, ofta genom att man i fritidshemmen omsätter teorin från undervisningen i praktiska övningar som kan leda till ökad insikt och förståelse hos eleverna. Fritidshemmen har bland annat arbetat med värdegrundsfrågor, fysiska aktiviteter, lekar, konstruktion,

⁷¹ Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket 2016, sid. 5

⁷² Citat av en av kommunens rektorer

⁷³ Citat av en av kommunens rektorer

⁷⁴ Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket 2016, sid. 8

kommunikation, språkbruk, kreativitet, skapande, rastaktiviteter, stärkande gruppövningar, elevaktiva aktiviteter, medskapande, val av aktiviteter, med mera

Genom det kreativa skapandet ges eleverna många möjligheter att genomföra egna idéer och lösningar. Eleverna använder digitala verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Eleverna lär sig känna tillit till sin egen förmåga genom att lära, utforska, arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Vi använder vår utemiljö och närområdet till att inspirera till en sund livsstil. Fritids bygger på utforskande, nyfikenhet och lust att lära vilket utgör en grund för all kunskapsinhämtning.⁷⁵

Skolverket anser det vara värdefullt för lärarna i fritidshemmet att vara orienterade om innehållet i övriga delar av läroplanen. När lärarna i fritidshemmet har en förtroendefull samverkan med förskoleklassen och skolan samt har kännedom om alla delar av läroplanen, kan det bidra till att eleverna ges en kontinuitet i undervisningen.⁷⁶

Fritidshemmen i Piteå har tagit fasta på detta. Många rektorer har organiserat så att fritidspedagoger och lärare på fritidshem har samplanering med lärarna i grundskolan och man ingår i samma lärarlag, har gemensamma utvecklingsområden och gemensamma mål. På många skolor har fritidspedagogerna deltagit i SKUA-utbildningen.

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, fritidshem

Rektorerna framhöll i förra årets rapport vikten av djupare inblick i läroplanen och det centrala innehållet, kanske framförallt bland personal som inte har examen som fritidspedagog/lärare i fritidshem. Även om det systematiska kvalitetsarbetet utvecklats på några fritidshem måste det, enligt flera rektorer, förbättras ytterligare, såväl dokumentationen som kopplingen till styrdokumentet.

På grund av Covid-19 har inte samverksträffar mellan fritidshemmen skett och inga kompetensutvecklingsinsatser genomförts, förutom SKUA.

Några rektorer framhåller att mängden digitala verktyg/hjälpmiddel är begränsade vilket försvårar möjligheterna att använda olika uttrycksformer och språkutveckling genom digitalisering.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Motion, hälsa och fysisk aktivitet – inspirerad av vuxna som leder och utmanar barnens kreativitet och delaktighet

Utveckla arbetet med teknik och samhälle

Samverkan med skolan, integrera fritidshemmens verksamhet i skolans systematiska kvalitetsarbete.

⁷⁵ Citat av en av kommunens rektorer

⁷⁶ Fritidshemmet – Ett kommentarmaterial till läroplanens fjärde del, Skolverket 2016, sid. 5

Gymnasiet nulägesbedömning

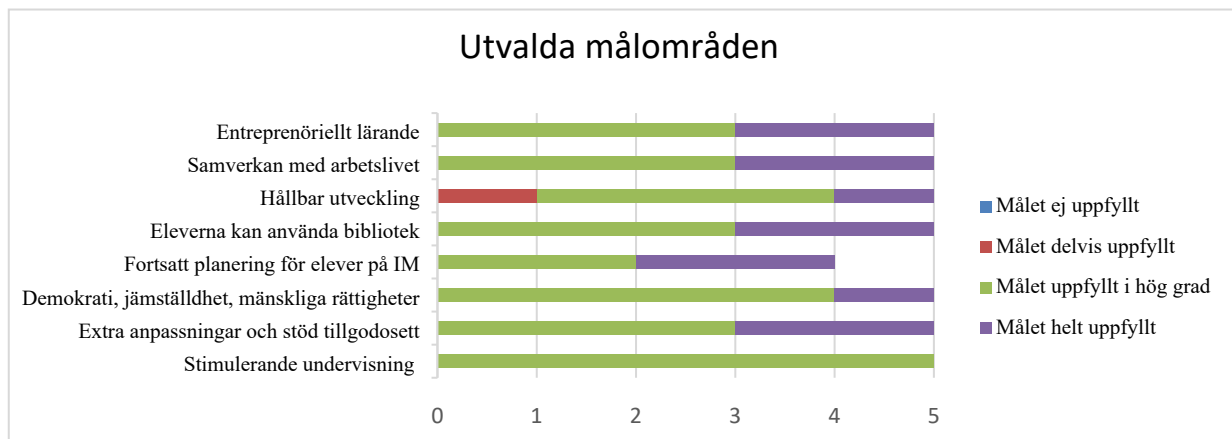
Uppskattad måluppfyllelse, Strömbäckaskolan

Rektorerna har med sin personal skattat utvalda målområden kopplat till läroplanens område *Kunskaper Kapitel 2.1*. Vid utgången av läsåret 19–20 bestod Strömbäckaskolan av sex skolenheter. Organisationen från höstterminen 2020 innebar en tillbakagång till fem skolenheter. I bedömningen nedan är det endast de fem befintliga rektorerna och skolenheterna som deltagit i bedömningen.

Påståendena som ställs och som rektorer och skolenheter bedömt är hämtade ur läroplan för gymnasieskolan (Gy11) och är formulerade på följande sätt:

1. Eleverna får möjlighet att utveckla kunskaper i entreprenöriellt lärande.
2. Skolan har en väl fungerande samverkan med arbetslivet.
3. Eleverna kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling.
4. Eleverna kan använda sig av bibliotek och deras resurser.
5. För IM (Introduktionsprogram) finns planering för fortsatt utbildning eller förberedelse för arbetsmarknaden.
6. Undervisningen och utbildningen präglas av demokrati och jämställdhet och de mänskliga rättigheterna är väl förankrade.
7. Eleverna får sitt behov av extra anpassningar och stöd tillgodosett.
8. Eleverna har en stimulerande undervisning.

Axeln 0–5 representerar de fem skolenheterna. Sammanställt i diagramform ser resultatet ut enligt följande:

Som stöd för bedömningarna har rektorerna använt sig av Skolinspektionens elevenkät samt Strömbackaskolans egen elevenkät. När det gäller frågor som rör t.ex. samverkan med arbetslivet, entreprenöriellt lärande och planering för elever som går Introduktionsprogram, har man gjort egna erfarenhetsbaserade bedömningar av måluppfyllelsen.

Man kan se att övervägande del av skolenheternas bedömning av måluppfyllelse är satt till ”Målet uppfyllt i hög grad”. Många områden anses av flera rektorer/skolenheter vara helt uppfyllda. Hållbar utveckling är det mål som av en skolenhet bedöms som delvis uppfyllt. Rektor beskriver att man arbetar mycket i yrkesämnen med hållbarhet, men som målet och frågan är ställd; ”om eleverna kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling”, blir det svårt att bedöma måluppfyllelsen.

En av rektorerna beskriver Studie- och yrkesvägledarnas arbete med framtidsytande planering för elever på Introduktionsprogram (IM), och specifikt Individuellt alternativ (IMA) och Språkintröduktion (IMS):

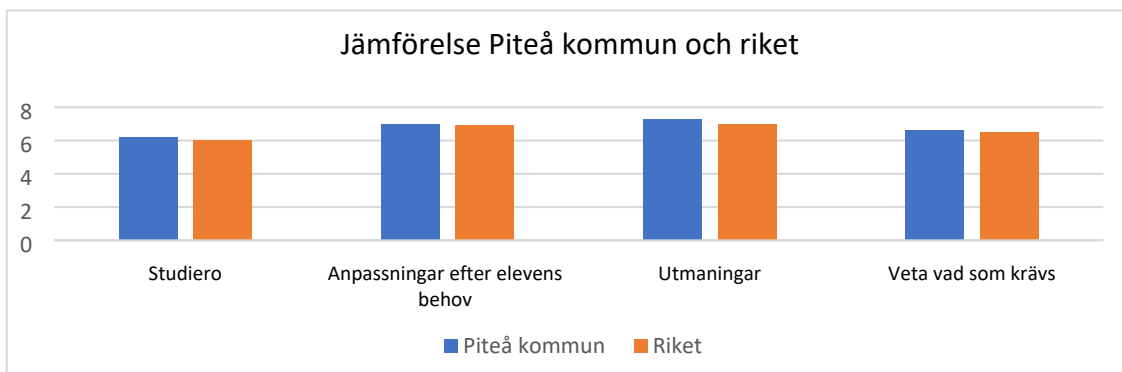
”Vi har tydliga rutiner för övergångar och tidsplaner för vårt arbete. SYV håller en röd tråd för eleven och samarbete sker med vuxenutbildningen för elever som ska gå vidare dit från IMS eller IMA. Utbildningen på IM håller hög kvalitet både inom ämnesspecifika området och när det gäller att förbereda eleverna för framtida studie- och yrkesliv. Innan vårens distansstudieundervisning genomfördes flera studiebesök med syfte att stärka elevernas förståelse för det svenska samhället och vilka möjligheter som finns i framtiden när det gäller jobb och studier.”

UR SKOLINSPEKTIONENS ELEVENKÄT VT-20

Fyra frågor är utvalda från elevenkäten, vilka alla har koppling till kvalitetsrapportens innehåll – Kunskaper. Frågorna berör studiero, anpassningar efter elevens behov, utmaningar och att veta vad som krävs.

Generellt sett kan man av resultaten i riket se att pojkarna bedömer nöjdheten i dessa frågor något högre än flickorna. Samma resultat kan även skönjas i resultaten från Strömbackaskolan. Skillnaderna mellan flickors och pojkars bedömning är generellt sett större på skolenheter med företrädesvis yrkesprogram. Rektor på en skolenhet med yrkesprogram lyfter vikten av att hålla jämställdhetsfrågan vid liv, och man arbetar målmedvetet med värderingar och driver även jämställdhetsfrågan ut mot, och tillsammans med branschen. I program där ett kön utgör en minoritet, är det extra viktigt att vara lyhörd för hur det kan påverka och att man vinnlägger sig om att lyssna in, se och åtgärda behov. Ett tjejnätverk startades under läsåret 19–20 för att stärka de unga kvinnorna i en mansdominerad utbildning och bransch, och för att fånga upp deras röster som grupp och individer.

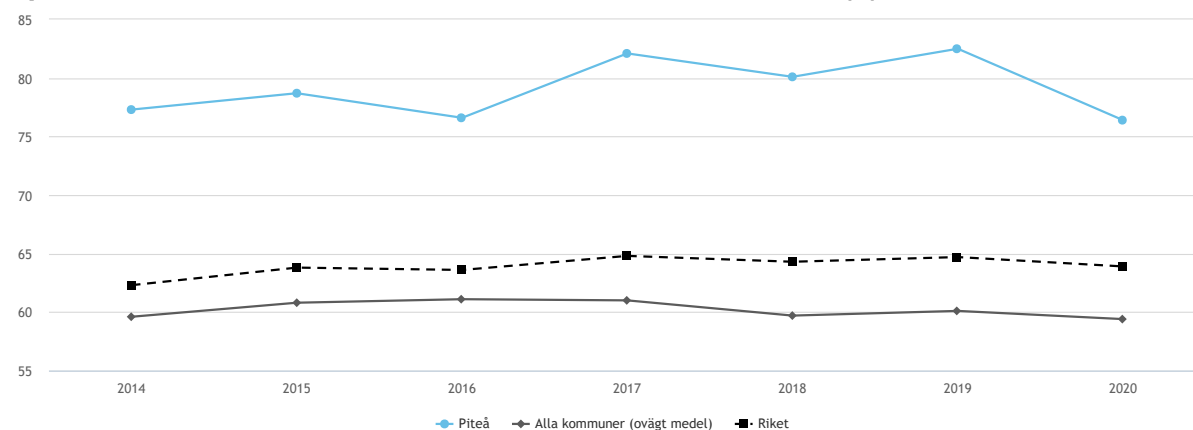
I jämförelse med riket så kan man i diagrammet nedan se att Piteå kommuns index ligger i paritet, eller något högre inom samtliga jämförda områden. I dessa siffror ingår även Grans Naturbruksgymnasium.

Examen inom 3 år

I databasen Kolada anges statistik över gymnasieexamen för de elever som påbörjade sin utbildning tre år tidigare, dvs höstterminen 2017. Elever på Introduktionsprogram med svenskt personnummer ingår i beräkningen. Det innebär att även elever som hoppat av utbildningen, kanske bytt till annan skola, flyttat etc. är medräknade i underlaget.

Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)⁷⁷

I diagrammet ovan kan man utläsa att andelen elever med gymnasieexamen inom tre år sjunkit för läsåret 19–20. Frågan är vad nedgången kan bero på? Man kan skönja en liten nedgång även för riket och alla kommuner ovägt medel, men varför var Piteå kommuns fall så pass stort? Statistik från Procapita, den databas där betyg och examen registreras, kan komplettera bilden. Där kan man utläsa att 86% av de elever som tog studenten våren 2020 erhöll gymnasieexamen, Introduktionsprogram borträknat.

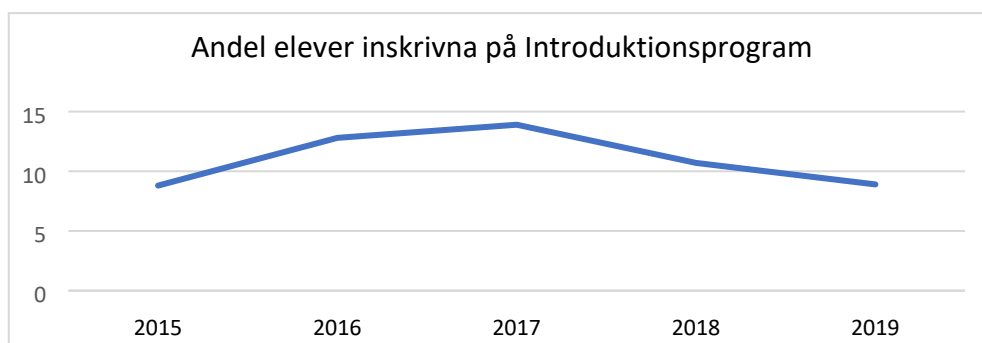
De program med flest elever som inte fick gymnasieexamen var Estetiska programmet (15,8%) och Handels- och administrationsprogrammet (17,6 %). Andra program som låg relativt högt var Ekonomiprogrammet och Naturvetenskapliga programmet. Tre av fyra

⁷⁷ www.kolada.se, N17451 hämtad 2021-04-14

program med störst andel elever som inte nådde gymnasieexamen var studieförberedande program.

En del i förklaringen till nedgången i resultat i statistiken kan spåras till att vi hade fler elever på Introduktionsprogram antagningsåret 2017 och detta påverkar statistiken. Det innebär att färre elever klarade en gymnasieexamen på tre år. Som exempel kan nämnas att i planen för Yrkesintroduktion IMY framgår att målet med denna inriktning inte är att eleverna ska få en gymnasieexamen, utan att de framförallt ska förberedas för yrkesliv och kunna gå vidare till en anställning efter avslutad utbildning. Diagrammet nedan visar på den ökade andelen antagna elever till IM 2017 (som alltså är de elever som ingår i statistiken för eventuell gymnasieexamen efter tre år). Statistiken visar att år 2017 hade Strömbacka en topp med elever på Introduktionsprogrammen. (Källa: Skolverket, kommunblad 2015–2019).

Men även Coronapandemin kan ha spelat in. En av rektorerna beskriver att Coronapandemin med distansstudier gjorde att man trots ansträngningar misslyckades med några elever som tappade motivationen under våren, och det var svårt för lärarna att stötta upp på samma sätt när eleverna inte fanns på plats. När företag stängde dörren för elever på grund av pandemin så fanns det några som inte fullföljde sitt gymnasiearbete, vilket är en förutsättning för att få en gymnasieexamen. Någon elev återkom under hösten för att slutföra detta.

Rektor på skolenhet Magne beskriver läget på följande sätt vilket kan spegla hur skolan aktivt arbetar med att nå hög måluppfyllelse:

”De allra flesta elever nådde en yrkesexamen (100% vid Industriprogrammet och 96,4% vid Fordonsprogrammet). En elev fick sin examen senare på grund av att pandemin satte käppar i hjulet för uppkörning mot Trafikverket. ”Resultaten på skolenhet Magne bör anses som mycket goda. Eleverna vid såväl fordons- som industriprogrammet besitter mycket goda kunskaper framförallt i karaktärsämnena och de anses som mycket attraktiva på arbetsmarknaden. /.../ När det gäller de gymnasiegemensamma kurserna så kan många elever behöva extra tid och stöd för att nå minst betyget E. /.../ Lärarna i de teoretiska ämnena försöker med hjälp av specialpedagog att fokusera på kunskapsutveckling, och när eleven ser en progression i studieresultaten växer självförtroendet och det påverkar studieresultaten positivt i övriga ämnen.”

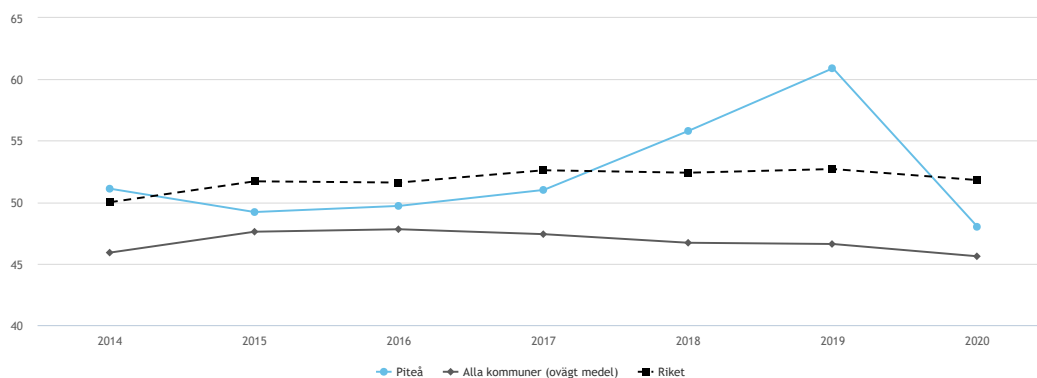
I jämförelse med riket så ligger Piteå kommuns gymnasieskolor på den översta kvartilen (grönt) bland de bästa skolorna i riket när det gäller andel elever med gymnasieexamen vilket är glädjande. Men vi får fortsätta att följa utvecklingen framöver för att få grepp om ifall nedgången är tillfällig och om det kan bero på det som tidigare beskrivits att vi läsåret 17–18 hade fler elever som antogs till IM vilket kan påverka kurvan över elever som tagit examen negativt.

En farhåga finns att Coronapandemin med långa perioder av distansstudier ska sätta spår när det gäller måluppfyllelse även innevarande läsår, trots stora ansträngningar från lärare och rektorer att jobba med anpassningar och stöd till elever. Ett fortsatt arbete med utveckling av digitalisering kopplat till undervisningsmetoder är ett behov som framkommer i skolenheternas rapportering även om vi skönjer ett slut på pandemin inom en överskådlig framtid.

Grundläggande behörighet inom 3 år

Statistik från Kolada visar också på en nedgång när det gäller elever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola. Alltså samma tendens som för elever med gymnasieexamen inom tre år. Statistiken gäller även i detta fall elever som påbörjade sina studier hösten 2017 och som tog studenten våren 2020 inklusive elever på introduktionsprogram:

Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)⁷⁸

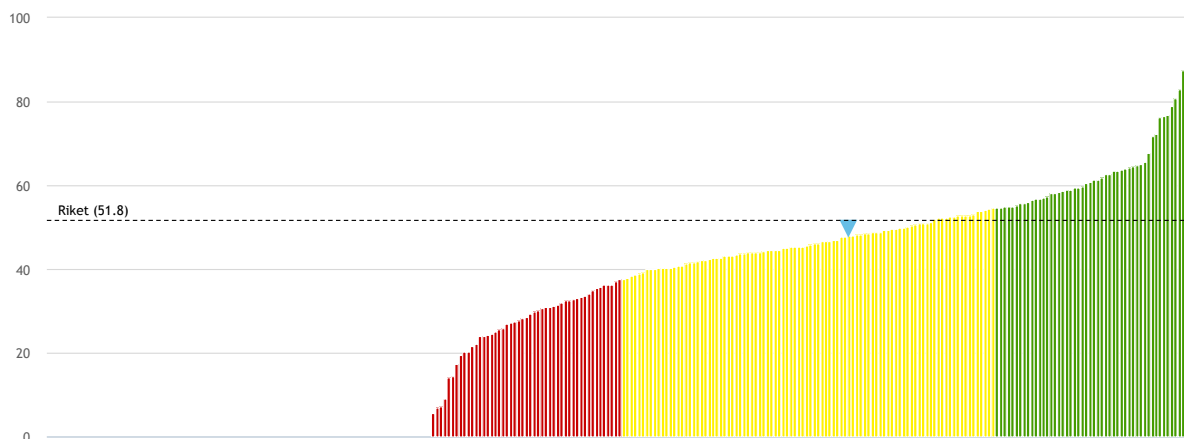

Diagrammet nedan kan illustrera hur Piteå kommuns gymnasieelever förhåller sig till andra kommuner i Sverige. Den blå pilen visar Piteås placering. Man bör också ha i åtanke att Piteå kommun har jämförelsevis hög andel elever på yrkesförberedande program, något som påverkar statistiken gällande grundläggande behörighet.

⁷⁸ www.kolada.se, N17479 hämtad 2021-04-14

Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)⁷⁹

Vår egen statistik som bygger på siffror från registrering i Procapita visar resultat för de elever som gick ut gymnasiet våren 2020. Där kan man se att 60,8 % av eleverna vid Strömbacka gick ut med grundläggande behörighet vid läsårets slut 2020. På de studieförberedande programmen nådde 88,6 % av eleverna grundläggande behörighet till universitet och högskola. För yrkesprogrammen är siffran 32,5 %. Lägsta andelen elever med grundläggande behörighet återfinns på Fordons- och transportprogrammet med 3,6 %. Högst ligger Samhällsvetenskapsprogrammet med 96,6 % och Vård- och omsorgsprogrammet med 91,3 %.

Rektor på Mimer beskriver följande:

”Andelen elever med grundläggande behörighet har minskat drastiskt sedan 2018 och det kan finnas olika förklaringsmodeller till det. En förklaring kan vara att Barn- och fritidsprogrammet återfått sin roll som ett yrkesprogram eftersom barnskötare som yrkeskategori efterfrågas igen. /.../ Nuvarande upplägg för Barn- och fritidsprogrammet tillåter inte kursen Engelska 6 inom programfördjupningen, utan elever väljer ofta den kursen inom ramen för individuellt val. Elever som t ex väljer LIU (Lokal idrottsutbildning) kan då inte välja Engelska 6 som individuellt val, vilket påverkar andelen elever med grundläggande behörighet. Detta kommer att förändras från och med hösten 2021 när Engelska 6 blir möjligt att lägga inom programmet vilket vi också kommer att göra.”

Ändå visar statistiken från Barn- och fritidsprogrammet ingen avvikelser från andra yrkesprogram generellt när det gäller grundläggande behörighet, utan ligger snarare högre. Men trots detta så är det en observerad nedgång det aktuella året.

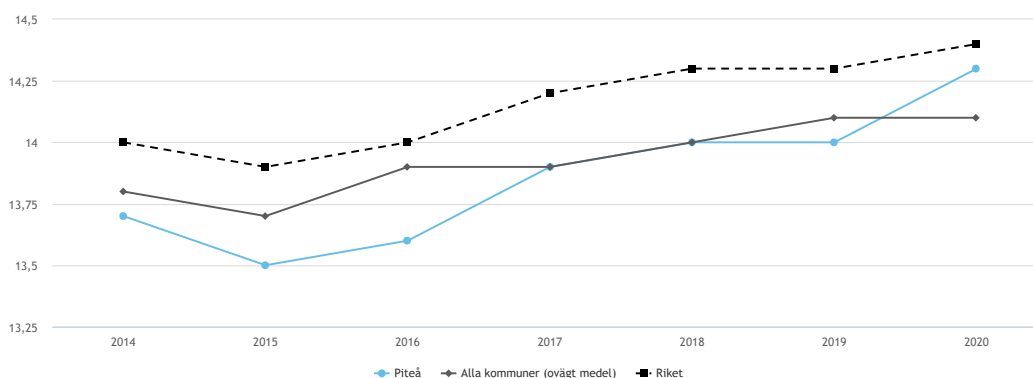
Man kan anta att det finns ett samband med att vi hade fler elever som antogs till Introduktionsprogram 2017 och att detta påverkar den negativa kurvan. Men det kan också finnas kompletterande förklaringar och vi bör fortsätta att följa denna fråga.

⁷⁹ www.kolada.se, N17479 hämtad 2021-04-14

Betygspoäng

Betygspoäng efter avslutad utbildning, kommunala skolor⁸⁰

Piteå kommuns gymnasieskolor har haft en uppåtgående trend vad gäller meritvärden de senaste fem åren. Intressant att se är att meritvärdena 2020 ökat trots Coronapandemin och medföljande distansundervisning under våren. Höjningen av meritvärden följer en nationell trend och man kan fundera över vad det kan bero på att meritvärdena generellt stiger. Speglar det en ökad kunskap och förbättrat lärande, ett större fokus på meritvärden, eller ett medvetet och långsiktigt arbete i att tolka och kommunicera och utveckla kunskaper och verktyg för betyg och bedömning? Piteå kommun har en stor andel behöriga lärare. Behöriga lärare och kollegialt lärande bidrar till mer rättssäker bedömning. Betyg utgör inte ett verktyg för konkurrens i Piteås skolor varför man kan anta att trycket på en betygsinflation inte är lika starkt. Kompetensutveckling i betyg och bedömning har genomförts i omgångar på olika skolenheter genom åren. Piteå kommuns elever hamnar när det gäller meritvärden lite över mitten av landets kommuner men strax under riksnittet.

Det kollegiala lärandets betydelse

Under åren har Strömbackaskolan utvecklat det kollegiala lärandet inom ämneslag och programlag. Förstelärarna bidrar i stor utsträckning till att det kollegiala lärandet kommer tillstånd. Rektorererna leder genom att sätta fokus och bidra till strukturer för det kollegiala lärandet. Arbetet med en skola på vetenskaplig grund har också varit en injektion för att förbättra undervisningens kvalitet. Det finns en kultur av lärande och en struktur för lärande som är en nyckel till framgång.

Det är viktigt att rektorererna sätter fokus på frågor som innebär stärkt kvalitet i utbildningen. Rektorererna har i sina utvecklingsområden på enheterna drivit frågor som t ex rör undervisningskvalitet, ledarskap, relationell kompetens, stimulans, kollegiala lektionsbesök, pedagogiskt ledarskap, mentorsstöd för arbete med elever och värdegrund etc.

⁸⁰ www.kolada.se, N17491 hämtad 2021-04-14

På skolenhet Hugin där programmen Natur och Teknik ingår, har man försökt att hitta vägar för att minska stressen för eleverna. Man har utvecklat timplanerna och försökt att hitta en röd tråd genom utbildningen där olika ämnen hakar i varandra, och man lägger stor vikt vid att i god tid fånga upp elever som riskerar att halka efter. Utvärderingar har visat att eleverna nu är mindre stressade vilket på sikt kan öka deras möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen på ett bättre sätt.

En annan faktor är det goda samarbete som finns med företagen. Det bidrar till att vi kan få in kompetens och kunnande och att vi håller den nivå i våra utbildningar som förväntas av oss från branscherna.

Från Magne och Mjölner lyfter man som framgångsfaktor vikten av goda relationer med eleverna och att lärarna jobbar i arbetslag kring eleverna med det framtida yrket och yrkesutövandet som målbild. Det skapar en stimulerande lärmiljö för eleverna och det i sig blir en motor till att lyckas med studierna. Infärgning av teoretiska ämnen i karaktärskurserna bidrar till en helhet för eleverna och en röd tråd i utbildningarna.

I samma anda beskriver rektor på Mimer hur samarbete mellan lärare och kurser, blir ett kitt för hela utbildningen. Lärarna påtalar att de finns alla tillsammans runt eleverna och att det gagnar lärandet. "Kittet" blir en framgångsfaktor och samarbetet påverkar både lärande och arbetsbelastning för både elever och pedagoger.

Rektor på Munin beskriver hur man fortsatt att jobba med undervisningsutveckling, kollegialt lärande, ämnesövergripande projekt samt studie- och yrkesvägledning som hela skolans ansvar. Effekterna är förbättrad undervisning, delad kunskap mellan kollegor, positiva samarbetet mellan lärare och kurser vilket gynnar eleverna.

Gymnasieskola på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet

På Strömbackaskolan, enhet Frigg, har en studie genomförts i syfte att synliggöra diskurser och meningserbjudanden som framträder när elever beskriver sina erfarenheter av ett mål- och resultatstyrt arbetssätt och vilka förhållningssätt till lärande som utkristalliseras bland dem. Resultatet visar att det i skolans diskursiva praktik finns en högt rankad mätbarhetsdiskurs där situationsbunden kunskap inte har samma status och där det pågår en diskursiv kamp mellan mål- och resultatstyrning och sociokulturell lärandetradition.⁸¹

På Frigg genomfördes även en studie i syfte att fördjupa och utveckla kunskaperna om läraryrkets mellanmännsliga aspekter. I resultatet framkom att grogrunden för den goda relationen skapas i seendet av eleven, i visandet av den mänskliga läraren, i lyssnandet och i lärarens önskande om elevens bästa. I den goda relationen skapas spelrum att lyckas och misslyckas och förståelse för *den andre*.⁸²

⁸¹ *Förskolors och skolors redovisning av innovationsmedel för genomförande av praktikinära forskning*, Rapport 2019/20, Kristina Hansson, Utbildningsförvaltningen Piteå kommun, sid.30

⁸² *Ibid.*, sid.30

Utvärdering av förra årets utvecklingsområden, gymnasiet

Nationella prov:

Eftersom vi vid läsårets slut 2019 kunde se stora avvikelser när det gäller betygsättning av nationella prov kontra kursbetyg så har förstelärare i matematik haft detta som ett utvecklingsområde för de kollegiala samtalen och lärandet inom ämneslaget, i syfte att få tillstånd en mer rättssäker och likvärdig betygsättning. Tyvärr har så få nationella prov kunnat genomföras under året med anledning av pandemin så effekterna av detta arbete är inte möjliga att utvärdera.

Tillgänglig lärmiljö:

När det gäller det andra utvecklingsområdet, att göra lärmiljön så tillgänglig som möjligt inom ramen för ordinarie undervisning, är det ett långsiktigt pågående arbete. Tyvärr innebar pandemin att mycket av utvecklingsarbetet har fått läggas på is då fokus fick läggas på att få tillstånd en fungerande verksamhet trots pandemi och distansstudier. Pandemin har också gjort det svårare att träffas för att bedriva utvecklingsarbete.

Men det som ändå kan sägas om utvecklingsområdet ”tillgänglig lärmiljö”, är att det arbete som startade med två utbildningsomgångar via SPSM-Specialpedagogiska skolmyndigheten, för rektorer och elevhälsa, har resulterat i att elevhälsan bedriver sitt arbete närmare verksamheten i samverkan med lärarna. Sen finns lärstudios och mattestudio som också de är tillgängliga för alla elever.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Samverkan med branschen kring jämställdhet och jämställda arbetsplatser.

Fortsätta arbetet med att tillgängliggöra lärmiljön, främja elevers närvaro och psykiska hälsa. Närvaro är en friskfaktor. Sätta fokus på SKUA-Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt som fått pausas i och med pandemin.

Vi behöver säkerställa att de elever som drabbats negativt av pandemin och distansstudier får det stöd och den undervisning de är garanterade för att kunna slutföra sina gymnasiestudier på ett fullgott sätt.

Fortsatt arbete med att utveckla den digitaliserade undervisningen. Även om pandemin förhoppningsvis klingar av i takt med att vaccinerings genomförs, så finns vinster i att kunna erbjuda elever en bättre digital undervisningsmiljö. Är det något vi lärt oss av pandemin förutom att hosta och nysa i armvecket, så är det digitaliseringens möjligheter och begränsningar. Det behöver vi fortsätta att utforska.

Gymnasiesärskolan

Gymnasiesärskolan har hög måluppfyllelse vad gäller området kunskaper. Ett övergripande mål för undervisningen är att skapa en god lärmiljö. Utmaningen för pedagogerna har varit att skapa förutsättningar för att frambringa delaktighet och lärande för varje enskild elev med dess individuella bakgrunder. Eftersom dialogen mellan lärare och klassassistenter är god möjliggörs det att hålla hög kvalitet på undervisningen och att skapa tydliga strukturer för lärandet. En konkret och strukturerad undervisning med många inslag av repetition är nyckel till att eleverna vid sarskolan har hög måluppfyllelse. Den enskilda elevens behov och förutsättningar står i centrum för att målen nås. Individualisering och den formativa bedömningen är nyckeln till att eleverna utvecklas såväl kunskapsmässigt som socialt.

Utifrån att eleverna undervisas i smågrupper och att undervisningen är på fyra år är förutsättningarna goda för eleven att nå sina mål och att de är förberedda inför vuxenlivet när det gäller yrkesval men även att klara av ett eget boende. All personal är utbildade i ett lågaffektivt arbetssätt och det skapar en mycket god arbetsmiljö för såväl elever som personal. Lärandet för eleverna knyts ofta samman med praktiska inslag och social kompetens. Även rörelse och motion genomsyras i verksamheten och är en viktig del i undervisningen samt diskussioner och kunskaper kring livsstilsfrågor är ett naturligt inslag i verksamheten.

Även om gymnasiesärskolan var undantaget från distansstudier under pandemin så fanns det elever som inte var i skolan utifrån att de tillhörde en riskgrupp. De fick istället tillgodogöra sig undervisning på distans. Denna omställning påverkade eleverna både socialt och genom att invanda rutiner rubbades, men rent kunskapsmässigt hade distansstudierna inte någon större inverkan på skolresultaten.

Att skapa förutsättningar för lärandet i en god pedagogisk miljö är en stor del i förklaringen till att samtliga elever fått gymnasieintyg från individuella programmet samt fullständiga betyg från nationella programmet. Elevernas kunskapsutveckling har dokumenterats i IUP, skriftliga omdömen, utvecklingssamtal och betyg. Den formativa bedömningen sker kontinuerligt under lektionstid. Eftersom eleverna på gymnasiesärskolan har en funktionsnedsättning så kan det innebära svårigheter att reflektera över sitt eget lärande.

Från gymnasiesärskolans nationella program gick två elever ut åk 4 läsåret 19–20 från Hotell, bageri och restaurangprogrammet. Dessa två elever har fått betyg i samtliga kurser. Från gymnasiesärskolans individuella program gick fyra elever ut skolan med gymnasieintyg.

Läroplansområden Kunskaper (2.1)				
	Målet ej uppfyllt	Målet delvis uppfyllt	Målet uppfyllt i hög grad	Målet helt uppfyllt
Eleverna har en stimulerande undervisning				X
Undervisningen och utbildningen präglas av demokrati och jämställdhet och de mänskliga rättigheterna är väl förankrade				X
För eleverna finns en plan för övergång till fortsatt utbildning eller förberedelse för arbetsmarknaden				X
Eleverna kan använda sig av bibliotek och deras resurser		X		
Eleverna ges kunskaper och förutsättningar för att förstå vikten av hållbar utveckling			X	
Skolan har en väl fungerande samverkan med arbetslivet		X		
Eleverna får möjlighet att utveckla kunskaper i entreprenöriellt lärande			X	

På nationella programmet genomförs kontinuerlig diagnosticering i matematik, svenska och engelska, vilket innebär att elevernas kunskapsnivå kan mötas och det bidrar till att undervisningen är kvalitativ och givande för eleven. Diagnosticeringen är en viktig del i sarskolans framgångsfaktorer, detta utifrån att gymnasiesarskolans pedagogiska resurser används på bästa sätt och behoven blir mer riktade. Kartläggningen undviker att elever känner sig misslyckade utifrån att nivån är för hög eller understimulerade genom för låg kunskapsnivå.

På individuella programmet har personalen under läsåret 19-20 arbetat med att digitala verktyg utvecklats och bidragit till ökad måluppfyllelse för eleverna. Dator och Ipad har varit viktiga lärverktyg i undervisningen där eleverna bl. a. skapat animerad film, dramatiserat sånger och sagor samt spelat in en dockteater. Dokumentationen har visat sig vara ett bra sätt för eleverna att skapa minnen och upplevelser när de gärna vill se och lyssna till sina alster flera gånger om och där repetition är bra för eleverna.

Utvecklingsområden inför läsåret 2021/2022

Ett viktigt steg i att utveckla bedömning är att tolka kunskapskrav och kravnivåer tillsammans med kollegor. Det resulterar i säkrare bedömningar. Målsättningen är att ytterligare fördjupa arbetet med en kvalitativ dialog där skolans insatser formuleras och konkretiseras så att det gynnar den enskilda elevens utveckling. Det kan exempelvis handla om förändringar och anpassningar i undervisningen eller stödinsatser av annat slag.

Ledningsgruppens rekommendation

I och med att läsåret 2019/2020 varit präglad av Coronapandemin är det svårt att veta i vilken grad resultaten i rapporten är påverkade av pandemin. Av den anledningen anser vi att eventuell analys och eventuella slutsatser utifrån resultaten är ytterst osäkra.

Förvaltningens ledningsgrupp föreslår därför att det inte utdelas några specifika uppdrag med anledning av årets kvalitetsrapport men att rapporten i sin helhet följs upp i samband med nästa års kvalitetsrapport inom målområdet *Utbildning, arbete och näringsliv*.

Piteå 2021-04-22

Malin Westling
Förvaltningschef

§77

**Information om
enkätundersökningen
Personligt 2020**

21BUNI37

Personligt 2020

En undersökning bland eleverna i skolår 7, 9 i
grundskolan samt skolår 2 i gymnasieskolan

Mars 2020
Anette Christoffersson

Piteå kommun

Innehåll

Sammanfattande resultat.....	2
Vad kan vi arbeta vidare med?.....	3
Inledning.....	5
Förändringar i enkäten från och med 2017.....	5
Annan könstillhörighet som alternativ.....	5
Hur mår ungdomar i Piteå?.....	6
Lunch.....	6
Träning/motion.....	6
Hälsa.....	7
Utsatta för kränkningar, mobbing.....	8
Sex.....	9
Utsatthet.....	9
Snatteri, klotter.....	10
Tobak, alkohol, droger.....	11
Snus.....	11
Tobak.....	11
E-cigarett.....	11
Alkohol.....	11
Doping.....	12
Narkotika.....	12
Sömnmedel eller lugnande läkemedel.....	12
Demokrati och inflytande.....	12
Föreningstillhörighet.....	13
Frågor om skolan.....	13
Till sist ... hur kan din hälsa förbättras.....	14
Något du kan göra själv.....	14
Något skolan kan göra.....	14

Sammanfattande resultat

Undersökningen Personligt visar på att de allra flesta ungdomar i Piteå har en god självskattad hälsa, tränar regelbundet, nyttjar varken alkohol, tobak eller andra droger. De flesta har någon i sin omgivning att prata med om svåra saker och de vänder sig till vuxna i sin omgivning när de blivit utsatta för något jobbigt. Skolan får generellt höga betyg och allra högsta betygen får tillgången på datorer, lärarna och undervisningen. Trots att den pågående pandemin inneburit stora omställningar för hela skolväsendet men kanske framförallt för gymnasiet så ses inga större förändringar i resultaten för enkäten Personligt.

Vid en jämförelse mellan åren ses inga större förändringar för frågorna om ont i magen, huvudvärk, stress, nedstämdhet och sömnproblem, förutom att det är sex procentenheter fler som uppger att de har svårt att sova flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag.

Mer än dubbelt så många tjejer jämfört med killar skattar sin hälsa som ganska eller mycket dålig. Liksom tidigare är det betydligt fler tjejer än killar som uppger att de har problem med ont i magen, huvudvärk, stress nedstämdhet och sömnproblem flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag. Nästan 50 procent av tjejerna uppger att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag.

Andelen unga som uppger att de känt sig så deppiga att de allvarligt funderat på självmord är något lägre jämfört med 2018 och 2019. Något fler tjejer än killar uppger att de funderat på självmord och liksom tidigare är flest elever i årskurs sju. Totalt är det 97 unga som svarat ja på frågan om de allvarligt funderat på självmord de senaste 12 månaderna. (115 elever 2019).

Det är 57 procent av eleverna som uppger att de äter lunch varje skoldag. I årskurs nio är det knappt hälften av eleverna som uppger att de äter lunch varje skoldag. De flesta eleverna väljer skolmatsalen för att äta sin lunch. Anledningen till att eleverna inte väljer att äta lunch varje dag varierar men det huvudsakliga skälet eleverna uppger är dålig meny.

Fler tjejer än killar uppger att de blivit kränkta och fler tjejer än killar uppger att de blivit mobbade. Ingen skillnad ses de senaste åren när det gäller mobbing, medan kränkningar har minskat med sju procentenheter sedan 2018. De allra flesta elever som blir kränkta/mobbade blir det i skolan och av andra elever. Det är 60 procent av de elever som blir utsatta som berättar för de vuxna och av de som berättar får drygt 70 procent hjälp.

Av de som utsatts för mobbing har hälften funderat på självmord. Motsvarande siffra för de som inte utsatts för mobbing är 10 procent. Totalt är det 36 elever som uppger att de utsatts för mobbing (44 elever 2019).

Andelen unga som uppger att de aldrig rökt fortsätter att öka medan andelen unga som uppger att de aldrig snusat eller druckit alkohol ligger på samma nivå som 2019. Andelen unga som uppger att de röker vid enstaka tillfällen har minskat med tre procentenheter jämfört med 2019. När det gäller andelen unga som uppger att de använder narkotika ser resultaten ungefär lika ut jämfört med föregående år.

Även om enkäten är anonym finns möjligheten att respondenterna inte är sanningsenliga i alla frågor, däremot kan det antas att respondenterna är ungefär lika sanningsenliga över tid vilket gör undersökningen användbar för trendanalyser.

Andelen unga som uppger att de är medlem i någon förening är 55 procent vilket är ungefär samma andel som de senaste två åren.

Det är flest unga som vet var de ska vända sig för att lämna sina åsikter när det gäller skolfrågor men så mycket som 46 procent av de unga uppger att de har ingen aning vart de ska vända sig för att lämna sina åsikter/påverka.

Tillgången till datorer, Undervisningen och Lärarna får de högsta betygen av eleverna och **Skolmaten** får de lägsta betygen. Störst skillnader mellan könen kan ses när det gäller **Möjligheten till extra stöd** och **Elevhälsan** där flickorna inte ger lika höga betyg som pojkarna.

Frågorna kring inflytande i skolan visar att eleverna **vill** vara med och bestämma i högre omfattning än vad de anser att de **får** vara med och bestämma. Eleverna vill i högre omfattning vara med och påverka vad de får lära sig, vilka arbetssätt som används, läxor, prov, schema och skolmaten.

Vad kan vi arbeta vidare med?

Återkopplingen av resultaten i Personligt behöver förbättras. Framför allt behöver återkopplingen till respondenterna säkerställas men även återkopplingen till andra intressenter, exempelvis föräldrar, personal i fritidshem och förskola, civilsamhällesorganisationer, personal inom socialtjänsten och kultur- och fritidsförvaltningen skulle kunna förbättras.

För att främja en jämlik och jämställd hälsa bland barn och unga är det viktigt att fortsätta **utveckla och stärka samarbeten** mellan förvaltningar, mellan organisationer och aktörer.

Unga behöver involveras mer i arbetet som berör deras hälsa och livsvillkor. Svaren på de avslutande frågorna i undersökningen, angående vad de unga själva kan göra för att förbättra sin hälsa, vad skolan kan göra och vad vuxna i deras omgivning kan göra, handlar mestadels om förändringar när det gäller kost, motion, sömn, att planera sitt skolarbete bättre och stressa mindre. Ungdomarna vill att skolan och vuxna ska ge dem stöd för att kunna göra dessa förändringar.

Andelen unga som uppger att de varit utsatta för kränkningar sjunker men andelen unga som uppger att de utsatts för mobbing har inte förändrats över tid. Fortsatt arbete med att **stärka den sociala miljön** i skolan är viktigt. Kränkningar och mobbing påverkar såväl de ungas hälsa som skolresultat.

Resultaten i Personligt visar på att färre elever är rökare och också på att färre elever röker vid enstaka tillfällen. När det gäller användande av alkohol och narkotika är resultaten ungefär lika med tidigare år. Även om resultaten i Personligt visar på att få unga regelbundet använder alkohol eller narkotika så är det **drogförebyggande** arbetet viktigt att prioritera även fortsättningsvis.

Piteå kommun har över tid arbetat med att stärka **ungas inflytande**. Trots det vet 46 procent av de unga inte var de ska vända sig för att kunna påverka och få inflytande. Likaså visar svaren på frågorna om vad de unga vill vara med och påverka i skolan och vad de upplever att de får vara med och påverka att unga vill vara med och påverka i mycket större omfattning än vad de upplever att de får.

Inledning

Enkätundersökningen *Personligt* har genomförts för artonde gången bland elever i skolår sju och nio i grundskolan samt skolår två i gymnasieskolan. Enkäten genomförs på uppdrag av kommunfullmäktige som en del i kommunens årliga uppföljning. Från 2008 genomförs enkäten årligen. Av 1388 respondenter har 1137 svarat vilket ger en svarsfrekvensen 82 procent. En anledning till att svarsfrekvensen är något lägre 2020 jämfört med tidigare år kan vara den pågående pandemin som dels har inneburit distansundervisning för framför allt gymnasiets elever men också stora påfrestningar för hela skolväsendet.

Förändringar i enkäten från och med 2017

Inför 2017 års enkät genomfördes en uppföljning och omarbetning av enkäten.

De förändringar som genomfördes inför 2017 var;

- Omarbetning av frågor och svarsalternativ med syfte att tydliggöra och förenkla för respondenterna.
- Frågor vars resultat inte används/inte längre är aktuella har plockats bort och i vissa fall ersatts av andra frågor.
- Undersökningar som kan användas för att stärka och jämföra resultat är till exempel Elevhälsosamtalen, ungidag.se och kolada.se
- Återkoppling sker till;
 - Kommunfullmäktige
 - Utbildningsförvaltningen
 - Barn- och utbildningsnämnden samt andra nämnder vid begäran
 - Via webben och medborgarplatsen
- Utifrån behov av att kunna ställa fördjupade frågor inom vissa områden och en bedömning att alla frågor inte behöver ställas årligen har en tidscykel på tre år planerats. Det innebär att vissa frågor kommer att ställas årligen och att en fördjupning sker vart tredje år inom dessa områden.
 - År 1 Skola
 - År 2 Du och din familj, Fritid
 - År 3 Politik och samhälle, Arbete och framtid

Annan könstillhörighet som alternativ

Alternativet ”Annan könstillhörighet” lades till från och med 2017. Ett fåtal elever har använt sig av möjligheten att välja det alternativet och resultatet blir därför svårt att redovisa per fråga. Reaktionerna från eleverna har varit positiva på att alternativet funnits med.

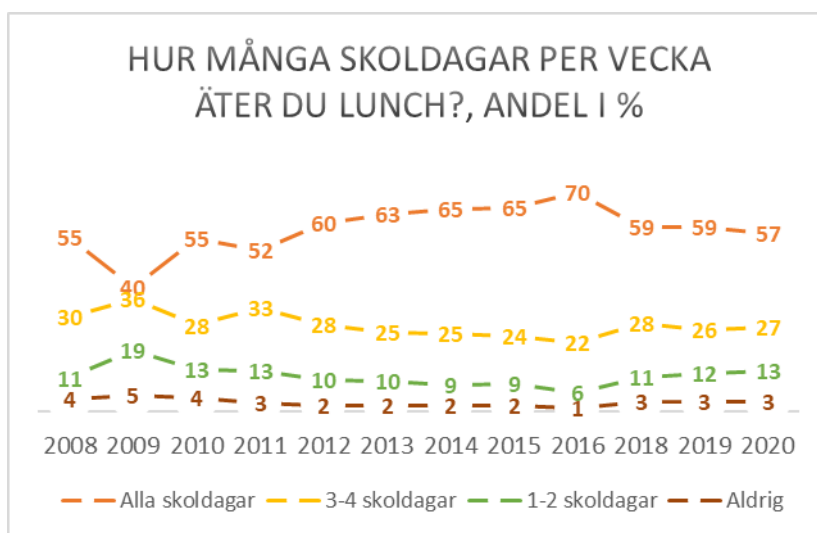
Alla barn har rätt att uttrycka sin åsikt och vuxna ska lyssna och beakta deras åsikter.

Barnkonventionen, artikel 12

Hur mår ungdomar i Piteå?

Lunch

Andelen elever som uppger att de äter lunch varje skoldag har minskat med två procentenheter jämfört med 2019. Lika många tjejer som killar uppger att de äter lunch varje dag. Bland eleverna i årskurs två gymnasiet är det 63 procent som uppger att de äter lunch varje skoldag. Bland eleverna i årskurs nio är det endast 45 procent som uppger att de äter lunch alla skoldagar.

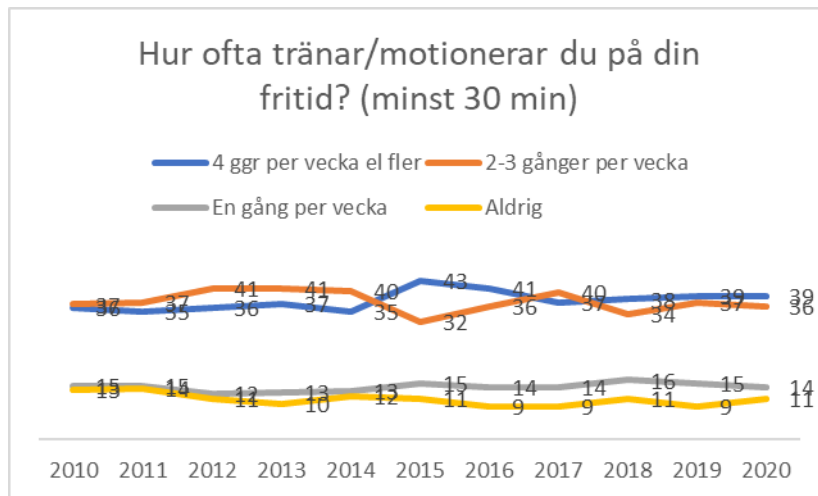

Liksom tidigare år är det flest elever som äter sin lunch under skoldagen i skolmatsalen, Anledningen till att man väljer att inte äta lunchen i skolmatsalen är framförallt att man tycker att menyn är dålig. I fördjupningsfrågorna om skola ställs frågan ”Vad tycker du om skolmaten?” Det är 35 procent av eleverna som svarar att man tycker att skolmaten är ganska eller mycket bra. I fördjupningsfrågorna för skola ställs även frågorna hur mycket man **får vara med och bestämma** om skolmaten och hur mycket **man vill vara med och bestämma** om skolmaten. 65 procent av eleverna uppger att man **vill vara med och bestämma** ganska eller väldigt mycket om skolmaten men bara 15 procent upplever att **man får vara med och bestämma** ganska eller väldigt mycket om skolmaten.

Träning/motion

Det är 91% av eleverna som uppger att de tränar minst en gång i veckan. Tjejerna tränar /motionerar något mer än killarna, 78 % av tjejerna tränar minst 2 gånger per veckan jämfört med 74 % av killarna. Andelen elever som aldrig tränar har legat relativt konstant över tid och de senaste åren varierat mellan 9 och 11 %. Vid en jämförelse mellan grupperna av elever som tränar minst en gång i veckan med gruppen elever som aldrig tränar så kan man se att träning har en gynnsam effekt på elevernas mående. Det är till exempel dubbelt så många elever i gruppen som aldrig tränar som bedömer sin hälsa som ganska eller mycket dålig och detsamma gäller för elever som uppger att de har svårt att sova flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag. Dock bör man ha i åtanke att det är stor skillnad när det gäller antalet elever i grupperna. Andelen elever

som aldrig tränar är 124 stycken medan antalet elever som tränar minst en gång i veckan är 1012.

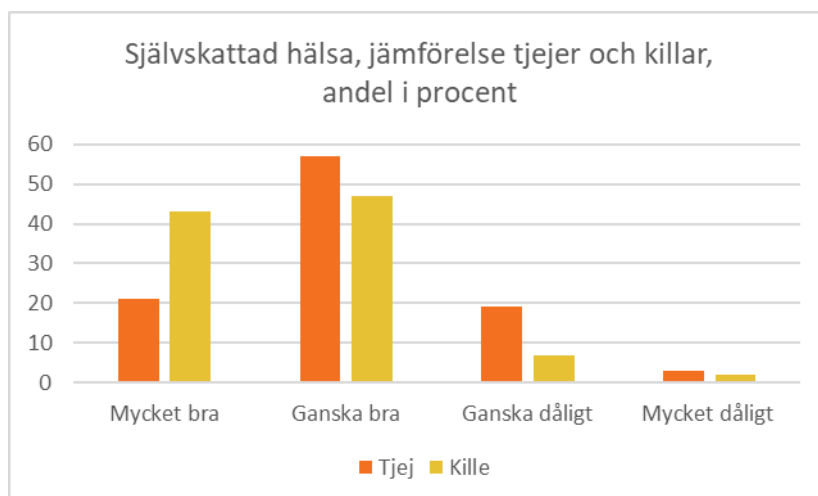
Artikel 31, Barnkonventionen

Barn har rätt till lek, vila och fritid.

Hälsa

De flesta unga, 85 procent, bedömer sin hälsa som mycket eller ganska bra. Andelen unga som bedömer sin hälsa som mycket dåligt ligger lika med tidigare år, 3 %. Det innebär att 29 unga bedömer sin hälsa som mycket dålig.

Andel tjejer som skattar sin hälsa som mycket eller ganska bra är 78 procent vilket är en minskning med 5 procentenheter jämfört med 2019. Det är, liksom tidigare år, flest tjejer som skattar sin hälsa som ganska eller mycket dålig. Mer än dubbelt så många tjejer jämfört med killar skattar sin hälsa som ganska eller mycket dålig.

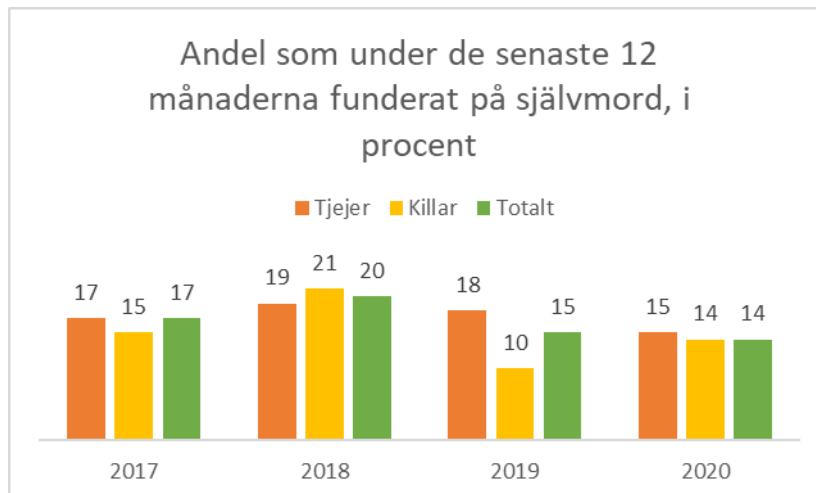

Vid en jämförelse mellan åren ses inga större förändringar för frågorna om ont i magen, huvudvärk, stress, nedstämdhet och sömnproblem, förutom att det är sex procentenheter fler som uppger att de har svårt att sova flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag.

Liksom tidigare är det betydligt fler tjejer än killar som uppger att de har problem med ont i magen, huvudvärk, stress nedstämdhet och sömnproblem flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag. Nästan 50 procent av tjejerna uppger att de känner sig stressade flera gånger i veckan eller i stort sett varje dag.

Vid en jämförelse mellan årskurserna ses endast marginella skillnader när det gäller huvudvärk och ont i magen. När det gäller stress, sömn och nedstämdhet är det eleverna i årskurs 9 som har störst problem.

Sammantaget är det 46 elever (57 elever 2019) som uppger att de känner sig nedstämda i stort sett varje dag.

Andelen unga som uppger att de känt sig så deppiga att de allvarligt funderat på självmord är marginellt lägre jämfört med 2019. Vid en jämförelse mellan årskurserna är det, liksom tidigare år, flest elever i årskurs 7 som uppger att de funderat på självmord. Det är endast en marginell skillnad mellan tjejer och killar.

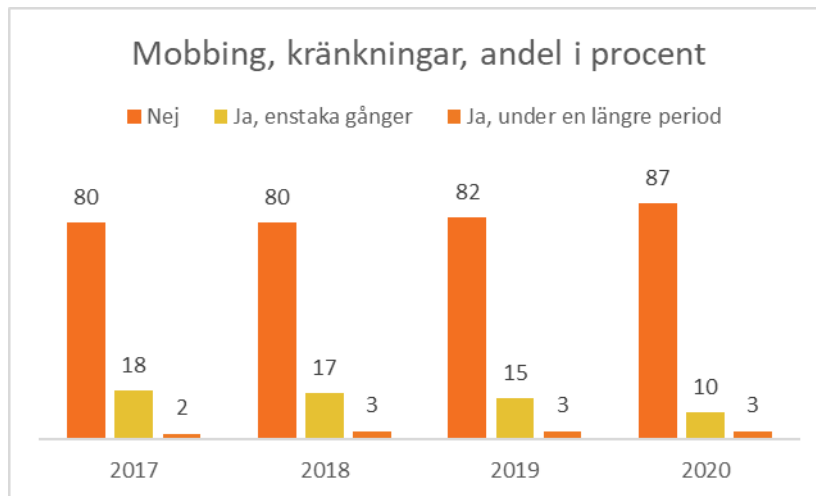
Totalt är det 97 unga (jämföt med 115 unga 2019) som svarat ja på frågan om de allvarligt funderat på självmord de senaste 12 månaderna.

Endast 38 procent av de unga som varit nedstämda/deppiga under en längre period har berättat det för någon vuxen. Nästan dubbelt så många tjejer som killar har berättat för någon vuxen. Av de som berättat uppger 88 procent att de då fått hjälp.

Utsatta för kränkningar, mobbing

Andelen unga som uppger att de blivit kränkta enstaka gånger har minskat med fem procentenheter jämfört med 2019. Andelen unga

som uppger att de blivit mobbade ligger på samma nivå som tidigare år. Det är 36 elever som uppger att de blivit mobbade.

Fler tjejer än killar uppger att de blivit kränkta och fler tjejer än killar uppger att de blivit mobbade. Både när det gäller kränkningar och mobbing sjunker andelen som uppger att de blivit utsatta med stigande ålder

En övervägande del av de som blivit utsatta uppger att de blivit utsatta i skolan och att de blivit kränkta/mobbade av andra elever. 33 procent av eleverna har blivit kränkta/mobbade via internet/mobilen.

Flera av de som blivit utsatta för mobbing uppger att de blir utsatta både i skolan, på väg till och från skolan och via internet/mobilen. Vid en jämförelse mellan den grupp elever som uppger att de blivit mobbade med den grupp som uppger att de inte blivit mobbade kan man se att andelen elever som bedömer sin hälsa som ganska eller mycket dålig är nästan tre gånger så stor bland de elever som blivit utsatta för mobbing. De elever som blivit mobbade uppger i betydligt högre grad att de ofta är nedstämda och 50 procent uppger att de allvarligt funderat på självmord.

60 procent av de som blivit utsatta berättar för någon vuxen och av de som berättar uppger 70 procent att de fått hjälp. Fler tjejer än killar berättar att de blivit utsatta.

Sex

Av eleverna i årskurs nio är det 20 procent som uppger att de haft sex, i årskurs två på gymnasiet är motsvarande siffra drygt 58 procent. Av eleverna i årskurs nio är det 55 procent som uppger att de alltid använder preventivmedel, för årskurs två gymnasiet är motsvarande siffra 69 procent. Vanligaste sättet att skydda sig är p-piller, följt av kondom.

Utsatthet

Andelen unga som uppger att någon hotat dem under de senaste tolv månaderna är 7 procent vilket är en marginell minskning jämfört med 2019. Något fler killar än tjejer har blivit hotade. Av de unga som upplevt hot har drygt 55 procent berättat för någon vuxen och av de

som berättat har drygt 60 procent fått hjälp. Färre killar än tjejer berättar för någon vuxen.

Det är åtta procent av de unga som uppger att någon stulit något från dem de senaste 12 månaderna, en marginell minskning jämfört med tidigare år. Dubbelt så många killar än tjejer uppger att någon stulit från dem. Nästan 70 procent har berättat för någon vuxen om vad som hänt och av de som berättat har 75 procent fått hjälp. Fler tjejer än killar berättar för någon vuxen.

Andelen unga som uppger att de blivit utsatta för misshandel är 2 procent vilket är lika med 2018 och 2019 (19 unga). Av dem har knappt 60 procent berättat för någon vuxen om vad som hänt. Av dem som berättat har drygt hälften fått hjälp. Det är något fler pojkar som uppger att de blivit utsatta för misshandel.

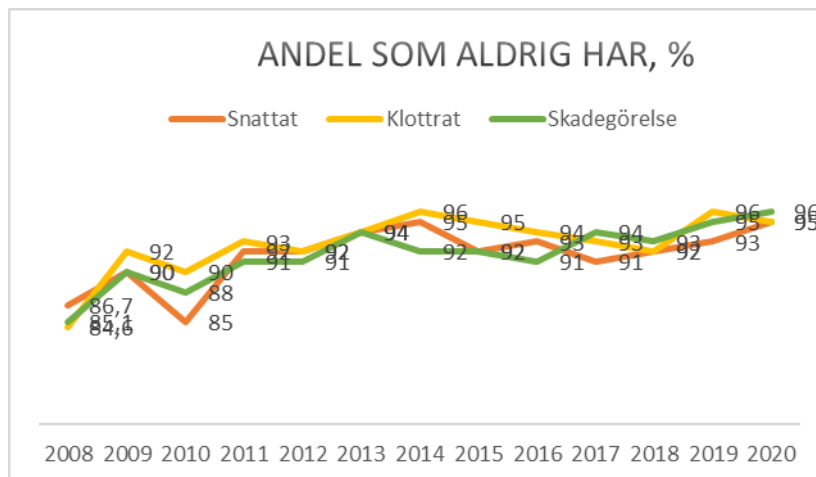
Det är en procent (15) ungdomar av som uppger att de blivit utsatta för sexuellt utnyttjande/sexuellt våld, en liten minskning jämfört med 2018 och 2019. Det är fler tjejer än killar som uppger att de blivit utsatta. Av dem som blivit utsatta har 40 procent berättat för någon vuxen.

Artikel 19, Barnkonventionen

Barn ska skyddas mot föräldrarnas eller närståendes våld. Det kan vara fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld.

Snatteri, klotter

Den största andelen av de unga som deltagit i undersökningen, uppger att de aldrig snattat, klottrat eller medverkat till skadegörelse under de senaste 12 månaderna. Ingen nämnvärd förändring kan ses de tre senaste åren. En liten andel unga 1-2 procent uppger att de snattat och klottrat mer än 10 gånger de senaste 12 månaderna.

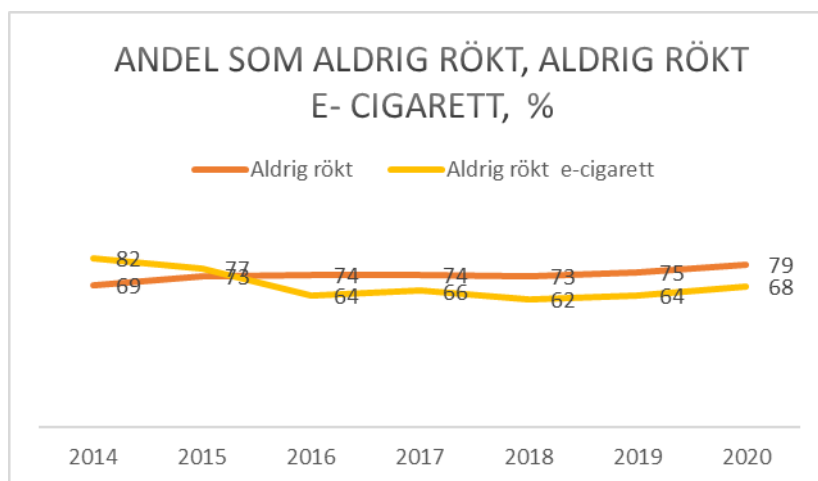
Tobak, alkohol, droger

Snus

Andelen unga som aldrig snusat är 69 procent. Dubbelt så många killar än tjejer snusar. Andelen elever som snusar stiger med ökande ålder och i gymnasiets årskurs 2 är det 16 procent av eleverna som snusar.

Tobak

Andelen unga som uppger att de aldrig rökt är 79 procent. Andelen unga som röker fortsätter således att minska. Det är fem procent av de unga som uppger att de röker vid enstaka tillfällen, en minskning med tre procentenheter jämfört med 2018 och 2019, och två procent (24 ungdomar) som uppger att de röker regelbundet. Något fler tjejer än killar röker. I årskurs sju är andelen elever som aldrig rökt 95 procent, i årskurs 9 är andelen 81 procent och i gymnasiet årskurs 2 är andelen som aldrig rökt 63 procent.

E-cigarett

Det är en procent av de unga som uppger att de röker e-cigarett och fyra procent som uppger att de röker e-cigarett vid enstaka tillfällen. Något fler killar än tjejer röker e-cigarett. Andelen som röker e-cigarett har minskat de tre senaste åren. Av dem som röker e-cigarett röker de flesta nikotin, 83 procent, vilket är en ökning med drygt 20 procentenheter sedan 2019.

Alkohol

Totalt är det 57 procent av de unga som uppger att de aldrig druckit alkohol. I årskurs 7 är andelen elever som aldrig druckit alkohol 80 procent, i årskurs 9 uppger 64 procent av eleverna att de aldrig druckit alkohol och i årskurs 2 gymnasiet är det 33 procent som uppger att de aldrig druckit alkohol.

Totalt uppger tre procent av de unga att de dricker alkohol regelbundet och 23 procent att de dricker alkohol vid enstaka tillfällen. Det är fler tjejer än killar som uppger att de dricker alkohol vid enstaka tillfällen. För de som svarat att de dricker alkohol regelbundet ses ingen skillnad mellan könen.

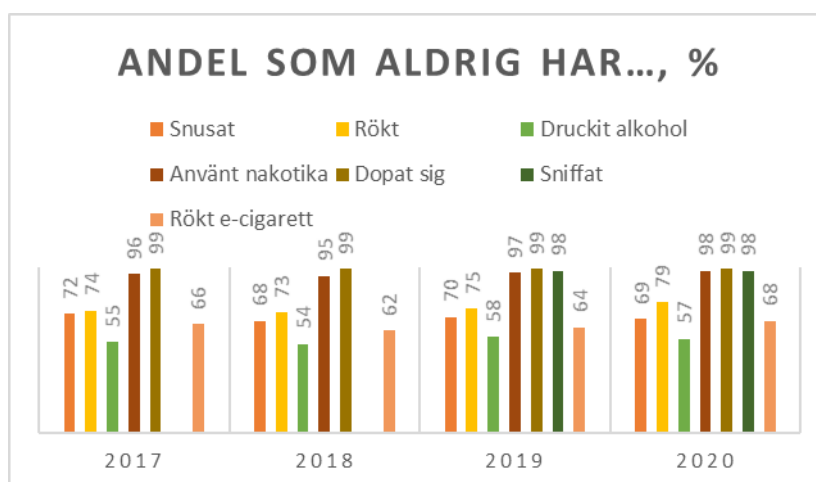
De allra flesta får tag på alkohol via kompisar. Vanligast är att tjejer dricker vin eller alkoholisk och killar dricker sprit, starkcider eller starköl. Det är 2 procent som uppger att de dricker sig berusade varje vecka och 20 procent som uppger att de dricker sig berusade varje månad. En minskning jämfört med 2019 kan ses för både de som uppger att de dricker sig berusade varje vecka och de som uppger att de dricker sig berusade varje månad.

Doping

Andelen som uppger att de aldrig dopat sig är 99 procent, oförändrat de tre senaste åren.

Narkotika

Det är 98 procent som uppger att de aldrig provat narkotika. Ingen i undersökningen har svarat att de använder narkotika regelbundet. 18 unga har svarat att de provat men inte fortsatt att använda narkotika.

Sömnmedel eller lugnande läkemedel

Det är sju procent av ungdomarna som uppger att de använder/ använt sömnmedel eller lugnande läkemedel med eget recept från läkare. Ingen skillnad kan ses mellan tjejer och killar. Andelen som uppger att de använt sömnmedel eller lugnande läkemedel utan eget recept från läkare är tre procent. Fler tjejer än killar uppger att de använt sömnmedel eller lugnande medel utan eget recept.

Artikel 33, Barnkonventionen

Barn ska skyddas mot alla former av droger.

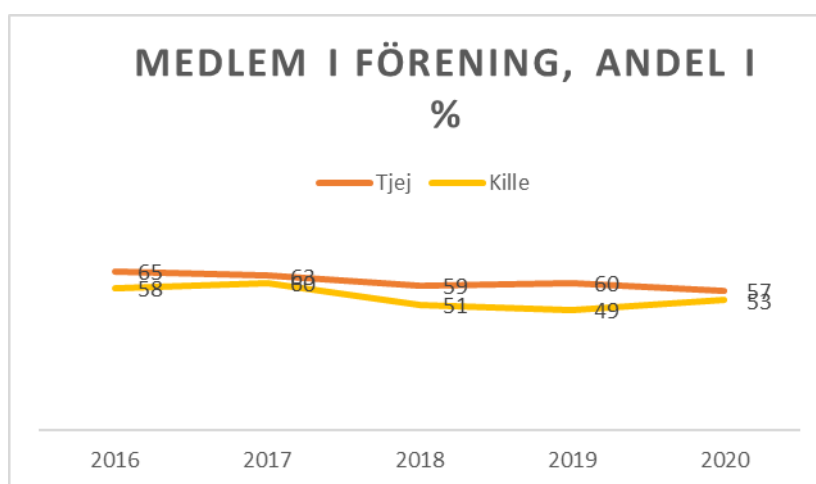
Demokrati och inflytande

Flest ungdomar, 54 procent, vet var de ska vända sig om de vill lämna åsikter för att inflytande i en skolfråga. Andelen elever som vet var de ska vända sig har sjunkit för samtliga frågeområden de senaste åren även om skillnaden mellan 2019 och 2020 är marginell.

Det är 14 procent som uppger att de försökt påverka/få inflytande i en samhällsfråga under de senaste 12 månaderna, fler tjejer än killar. Endast marginella förändringar de senaste åren kan ses. Av dem som försökt påverka uppger endast 11 procent att deras försök givit resultat men de allra flesta, 51 procent vet inte om försöken givit resultat eller inte.

Föreningstillhörighet

Andelen som uppger att de är medlem i någon förening ligger kvar på ungefär samma nivå som 2018 och 2019. Fler tjejer än killar uppger att de är medlem i en förening. Föreningstillhörigheten sjunker med stigande ålder.

Frågor om skolan

För andra gången (första gången 2017) ställs fördjupade frågor kring hur unga tänker om skolan och om sitt inflytande i skolan. Frågorna är tänkta att återkomma vart tredje år och ska användas som underlag för verksamhetsutveckling.

Tillgången till datorer, Undervisningen och **Lärarna** får de högsta betygen av eleverna och **Skolmaten** får de lägsta betygen. Störst skillnader mellan könen kan ses när det gäller **Möjligheten till extra stöd** och **Elevhälsan** där flickorna inte ger lika höga betyg som pojkarna. Vid en jämförelse mellan årskurserna är det eleverna i årskurs 9 som ger de lägsta betygen för samtliga frågeområden.

Inflytande

Eleverna uppger att de **vill** vara med och bestämma i högre omfattning än vad de anser att de **får** vara med och bestämma. Eleverna vill i högre omfattning vara med och påverka vad de får lära sig, vilka arbetssätt som används, läxor, prov, schema och skolmaten. Jämfört med 2017 anser eleverna att de **får** vara med och bestämma mer för samtliga frågeområden.

Till sist ... hur kan din hälsa förbättras

Något du kan göra själv

Liksom föregående år handlar majoriteten av svaren om livsstilsförändringar när det gäller kost, motion och sömn. Pojkarna svarar i högre utsträckning än flickorna att de vill börja träna mer och flickorna svarar oftare att de vill sluta stressa, ha bättre självförtroende och känna sig mer nöjda med sig själva.

*Ha bättre självförtroende och vara nöjd med
mina betyg*

*Försöka tro på mig själv mer, sköta mitt skol och
läxarbete bättre hemma och på skolan, låta andra
hjälpa mig när jag kanske behöver det.*

*Se till att jag får nog sömn, röra på mig oftare,
äta nyttigare och inte småäta*

Träna mera

Träna, äta nyttigt och socialisera mera.

Något skolan kan göra

Liksom tidigare år så handlar många synpunkter om skolmaten men också många synpunkter om mer idrott, mindre läxor och att minska stressen i skolan. Liksom föregående undersökningar så är det många ungdomar som skriver om att man önskar bättre samordning av lärarna så att inte alla prov och inlämningsuppgifter ligger samtidigt.

*Låta eleverna vara mer delaktiga i beslut som rör
dom, lyssna på vad eleverna vill, våra argument,
tex mobilförbudet*

*att lärarna inte sätter alla prov under samma
period*

*Försöka att förbättra skolmaten. Jag tycker själv
att skolmaten är helt okej men vissa dagar så kan
det vara mat som inte är så näringsrikt som
kycklingkorv som ser plastig ut*

Något personer i din närhet kan göra för dig

De unga vill att personerna i ens närhet ska stötta, uppmuntra, peppa, finnas till hands och lyssna.

Fråga mig mer hur jag mår och lyssna bättre på svaren

Jag har bra personer i min närhet som lyssnar på mig om jag har problem. Men jag måste bara våga prata med dem.

”SE PÅ MIG.

Ta min hand.
Varje gång jag försöker
flyga
ramlar jag ner,
för utan mina vingar är
jag svag.
Jag behöver någon.
Någon som kan vara
mina vingar
då jag inte längre orkar.

– Änglavakt, ur *Du är inte ensam - om och av tonåringar i Piteå*
(2017, s. 178)

Personligt 2020

*= röjande kontroll, dvs få har angett det svarsalternativet så utfall inte kan presenteras

Enkättagande

	Antal respondenter			Antal svar			Svarsfrekvens		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Flickor	665	696	638	598	627	528	90%	90%	83%
Pojkar	802	753	750	648	653	600	81%	87%	80%
Annan könsidentitet*				9	9	9			
Totalt	1467	1449	1388	1255	1289	1137	86%	89%	82%

*Annan könstillhörighet är nytt alternativ 2017

Frågor om hälsa och mående

Hur många skoldagar under en vecka äter du lunch?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Alla skoldagar	59	59	57	645	57	*	57	59	45	63
3-4 skoldagar	28	26	27	306	26	*	28	27	32	24
1-2 skoldagar	11	12	13	148	14	*	12	12	20	9
Aldrig	3	3	3	38	3	*	3	3	4	4

Svarsfrekvens 2020: 100% (1137/1137)

Var äter du vanligtvis din lunch under skoldagen?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Skolmatsalen	86	85	84	921	82	*	86	88	79	84
Skolcafeterian	3	5	6	68	8	*	5	7	7	5
Snabbmatställen	4	3	4	40	3	*	5	*	3	7
Hemmet	2	3	2	26	3	*	2	*	5	2
Annat	5	5	4	43	5	*	3	4	6	3

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1098/1099)

Varför äter du inte skollunchen varje dag i skolmatsalen?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Dålig meny	75	77	79	383	74	*	83	79	86	72
Tillägning (smak,	38	39	33	161	31	*	35	30	34	36
Schemat passar inte	5	3	6	27	6	*	5	*	5	8
Dålig miljö - trivsel	7	9	6	31	8	*	5	4	5	10
Buller	3	5	2	10	2	*	2	*	*	*
Jag har hkk	4	4	4	18	4	*	4	*	8	*
Annat, ange vad	14	14	14	66	15	*	12	12	13	16

Svarsfrekvens 2020: 99,4% (486/489) Frågan besvaras av de som inte äter i skolmatsalen.

Hur ofta tränar/motionerar du på din fritid? (minst 30 minuter per gång)

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
4 ggr per vecka el fler	38	39	39	437	35	*	41	43	38	35
2-3 gånger per vecka	34	37	36	412	42	*	31	40	34	35
En gång per vecka	16	15	14	163	13	*	15	10	14	18
Aldrig	11	9	11	124	10	*	12	7	14	12

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Under de senaste 12 månaderna, hur bedömer du din hälsa, hur du mår, eller känner dig?

**Nya svarsalternativ 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Mycket bra	30	30	32	366	21	*	43	42	25	29
Ganska bra	54	57	53	598	57	*	49	46	54	57
Ganska dåligt	13	10	13	143	19	*	7	10	17	12
Mycket dåligt	3	3	3	29	3	*	2	2	4	2

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Hur ofta har du haft huvudvärk under de senaste 12 månaderna?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Sällan eller aldrig	38	43	40	448	29	*	49	43	38	37
Någon eller några gånger	36	33	31	354	31	*	31	33	30	31
En gång i veckan	11	11	13	151	17	*	11	13	13	14
Flera gånger i veckan	10	10	13	144	19	*	8	9	16	14
I stort sett varje dag	5	4	3	37	5	*	1	2	3	4

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (1134/1137)

Hur ofta har du haft ont i magen under de senaste 12 månaderna?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Sällan eller aldrig	45	46	48	547	29	56	65	50	46	48
Någon eller några gånger	36	37	33	375	40	*	27	32	33	34
En gång i veckan	8	7	8	93	13	*	5	10	9	7
Flera gånger i veckan	8	7	8	87	13	*	3	7	9	8
I stort sett varje dag	3	2	3	34	5	*	1	2	3	4

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Hur ofta har du känt dig stressad under de senaste 12 månaderna?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Sällan eller aldrig	18	19	20	221	9	*	29	26	15	17
Någon eller några gånger i månaden	29	31	31	351	25	*	37	32	28	32
En gång i veckan	17	16	16	178	18	*	14	15	15	17
Flera gånger i veckan	24	22	23	257	31	*	16	21	27	21
I stort sett varje dag	13	12	11	128	18	*	5	6	15	13

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Hur ofta har du haft svårt att sova under de senaste 12 månaderna?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Sällan eller aldrig	37	42	34	389	28	*	40	38	32	33
Någon eller några gånger i månaden	30	28	28	320	29	56	28	27	25	32
En gång i veckan	12	12	14	158	16	*	13	14	17	12
Flera gånger i veckan	15	12	16	178	19	*	13	12	20	16
I stort sett varje dag	7	6	8	89	9	*	7	8	7	8

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (1134/1137)

Hur ofta har du känt dig nedstämd (deppig eller nere) under de senaste 12 månaderna?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Sällan eller aldrig	39	41	40	453	23	*	55	46	34	39
Någon eller några gånger i månaden	30	29	32	364	37	*	28	31	32	33
En gång i veckan	10	13	11	127	15	*	8	9	14	12
Flera gånger i veckan	15	13	13	143	20	*	6	11	16	12
I stort sett varje dag	6	4	4	46	6	*	2	3	5	5

Svarsfrekvens 2020: 99,6% (1133/1137)

Har du under de senaste 12 månaderna känt dig så deppig att du allvarligt funderat på självmord?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Ja	20	15	14	97	15	*	14	18	16	10
Nej	80	85	86	579	85	*	87	82	84	90

Svarsfrekvens 2020: 99,4% (676/680) Frågan besvaras ej av de som svarat att de sällan eller aldrig är nedstämda.

Har du berättat för någon vuxen att du varit deppig under en längre period?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Ja	36	37	38	252	46	*	24	37	33	41
Nej	64	63	63	420	54	*	76	63	67	59

Svarsfrekvens 2020: 98,8% (672/680) Frågan besvaras enbart av de som känt sig deppig.

Fick du hjälp när du berättade om din situation?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Ja	82	87	87	221	88	*	86	85	15	88
Nej	18	13	13	34	12	*	14	15	15	12

Svarsfrekvens 2020: 100% (255/255) Frågan besvaras enbart av de som känt sig deppig och berättat för någon vuxen

Om du skulle få problem, har du någon vuxen att prata med?

		Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
		2018	2019	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nej		8	9	9	98	10	44	7	9	10	7
Ja		92	91	91	1036	90	56	93	91	90	93

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (1134/1137)

Om du skulle få problem, har du någon jämnårig kamrat du kan prata med?

		Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
		2018	2019	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nej		8	8	10	108	7	33	11	12	10	7
Ja		92	92	91	1027	93	67	89	88	90	93

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Under de senaste 12 månaderna, har du: Blivit mobbad, trakasserad, kränkt, eller utfryst?

**Ny fråga 2017*

		Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
		2018	2019	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nej		80	82	87	983	82	56	91	84	86	90
Ja, enstaka gånger		17	15	10	116	14	*	7	12	11	8
Ja, under en längre period		3	3	3	36	4	*	2	5	4	2

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Var blev du mobbad, trakasserad, kränkt, eller utfryst?

**Ny fråga 2017*

		Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
		2018	2019	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Hemma		7	6	12	18	14	*	*	13	*	14
I någon annans hem		4	7	4	6	*	*	*	*	*	*
I mitt bostadsområde		4	5	*	*	*	*	*	*	*	*
På väg till eller från skolan		6	7	5	8	7	*	*	*	*	*
I skolan		85	80	77	114	76	*	78	85	76	66
På träningen eller annan organiserad fritidsaktivitet		5	9	9	13	8	*	11	10	*	*
På bussen		2	4	3	5	*	*	*	*	*	*
På internet/i mobilen		23	22	32	47	33	*	32	30	33	32

Svarsfrekvens 2020: 98% (149/152) Besvaras endast av de utsatta.

Vem eller vilka gjorde det?

**Ny fråga 2017*

		Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
		2018	2019	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Andra elever/ungdomar		96	94	93	140	94	*	94	97	91	91
Familj/släkt		6	4	7	11	9	*	*	8	*	11
Annan vuxen person på fritiden		4	5	5	7	*	*	*	*	*	*
Annan vuxen person på skolan		7	7	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 98,7% (150/152) Besvaras endast av de utsatta.

Vad tror du det beror på?

*Ny fråga 2017

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Etnisk tillhörighet	3	2	4	6	*	*	*	*	*	*
Kön	5	5	5	7	8	*	*	*	*	*
Könsidentitet eller könsuttryck	2	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Sexuell läggning	4	3	5	8	7	*	*	*	*	*
Ålder	7	5	6	9	8	*	*	*	*	*
Funktionsnedsättning	4	3	4	6	*	*	*	*	*	*
Religion eller trosuppfattning	3	3	3	5	*	*	*	*	*	*
Utseende	21	22	23	35	28	*	15	32	24	11
Vet ej	53	52	48	72	47	*	51	40	53	53
Annan orsak	31	34	41	62	45	*	36	43	42	38

Svarsfrekvens 2020: 98,7% (150/152) Besvaras endast av de utsatta.

Har du berättat för någon vuxen att du blivit mobbad, trakaserad, kränkt, eller utfryst?

*Ny fråga 2017

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	48	41	40	61	32	*	52	41	44	36
Ja	52	59	60	90	68	*	48	59	56	64

Svarsfrekvens 2020: 99,3% (151/152) Besvaras endast av de utsatta.

Fick du hjälp när du berättade om din situation?

*Ny fråga 2017

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	26	30	30	27	30	*	27	33	32	24
Ja	74	70	70	63	70	*	73	67	68	76

Svarsfrekvens 2020: 98,9% (90/91) Besvaras endast av de utsatta som berättat.

Har du varit med och mobbat, trakaserat, kränkt, eller fryst ut någon under de senaste 12 månaderna?

*Ny fråga 2017

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Ja	8	7	6	62	5	*	6	6	7	4
Nej	92	92	95	1074	96	*	94	94	93	96

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Har du haft sex med annan/andra personer?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Ja	30	28	29	331	33	*	26	3	20	58
Nej	70	72	71	805	67	*	75	97	80	42

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

När du har sex, i vilken omfattning använder ni preventivmedel?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Aldrig	10	16	12	39	8	*	16	*	16	10
Sällan	8	9	9	28	5	*	13	*	10	8
Ofta	17	11	14	47	14	*	15	*	19	13
Alltid	65	64	65	213	74	*	56	46	55	69

Svarsfrekvens 2020: 98,8% (327/331) Frågan besvaras enbart av de som haft sex.

När du har sex, hur skyddar ni er?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Kondom	46	35	40	130	30	*	51	70	65	33
P-piller	55	63	59	192	63	*	56	*	45	65
P-stav	12	17	19	60	17	*	20	*	20	19
Avbrutet samlag	8	10	7	23	6	*	7	*	12	5
Annat	8	6	7	21	8	*	5	*	*	7

Svarsfrekvens 2020: 97,6% (323/331) Frågan besvaras enbart av de som svarat att de har haft sex.

Frågor om lag och rätt

Har någon hotat dig under de senaste 12 månaderna?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	87	87	89	1007	90	67	88	84	90	92
Ja	8	10	7	79	5	*	8	9	7	5
Vill inte svara	6	4	4	49	5	*	4	7	3	3

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Har du berättat för någon vuxen om vad som hänt?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	51	58	44	35	39	*	46	33	55	50
Ja	49	42	56	44	62	*	54	67	46	50

Svarsfrekvens 2020: 100% (79/79) Frågan besvaras endast av de som upplevt hot.

Fick du hjälp när du berättade om vad som hänt?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	31	22	14	6	*	*	*	*	*	*
Ja	69	78	86	28	88	*	85	86	80	92

Svarsfrekvens 2020: 100% (44/44) Frågan besvaras endast av de som upplevt hot.

Har någon stulit från dig de senaste 12 månaderna?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	88	88	91	1029	94	56	89	91	89	92
Ja	11	11	8	93	5	*	10	8	10	7
Vill inte svara	2	2	1	13	1	*	1	2	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Har du berättat för någon vuxen om vad som hänt?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	51	37	31	29	21	*	34	35	36	24
Ja	49	63	69	64	79	*	66	66	65	76

Svarsfrekvens 2020: 100% (93/93) Frågan besvaras endast av de som blivit avstulna något.

Fick du hjälp när du berättade om vad som hänt?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	33	35	25	16	23	*	28	21	40	16
Ja	67	65	75	48	77	*	73	79	60	84

Svarsfrekvens 2020: 100% (64/64) Frågan besvaras endast av de som berättat att de blivit avstulna något.

Har du blivit utsatt för misshandel under de senaste 12 månaderna?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	97	96	97	1101	97	67	97	96	96	98
Ja	2	2	2	19	1	*	2	2	2	1
Vill inte svara	2	2	1	16	2	*	1	2	2	1

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Har du berättat för någon vuxen om vad som hänt?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	52	40	42	8	*	*	46	*	*	*
Ja	48	60	58	11	*	*	55	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (19/19) Frågan besvaras endast av de som utsatts för misshandel.

Fick du hjälp när du berättade om vad som hänt?

**Ny fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	*	33	46	5	*	*	*	*	*	*
Ja	*	67	55	6	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (11/11) Frågan besvaras endast av de som berättat att de utsatts för misshandel.

Har du blivit utsatt för sexuellt utnyttjande/sexuellt våld under de senaste 12 månaderna?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	96	96	97	1100	95	89	99	98	96	97
Ja	2	2	1	15	3	*	*	*	2	1
Vill inte svara	2	2	2	19	3	*	*	*	3	2

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (1134/1137)

Har du berättat för någon vuxen om vad som hänt?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	64	62	60	9	54	*	*	*	*	*
Ja	36	39	40	6	46	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (15/15) Frågan besvaras endast av de som utsatts.

Fick du hjälp när du berättade om vad som hänt?

**Omformulerad fråga 2017*

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Ja	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (6/6) Frågan besvaras endast av de som berättat att de utsatts.

Har du snattat de senaste 12 månaderna?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	92	93	95	1074	95	78	95	94	92	97
Det har hänt 1-4 gånger	6	5	4	45	4	*	4	5	6	2
Det har hänt 5-10 gånger	1	1	0.4	5	*	*	*	*	*	*
Det har hänt mer än 10 gånger	2	2	1	11	*	*	1	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Har du klottrat de senaste 12 månaderna (exempelvis otillåtet klotter, graffiti, tags, mm)?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	92	96	95	1076	95	78	95	95	92	97
Det har hänt 1-4 gånger	5	3	4	44	4	*	4	3	6	3
Det har hänt 5-10 gånger	1	*	1	6	*	*	*	*	*	*
Det har hänt mer än 10 gånger	2	1	1	9	*	*	1	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Har du medverkat vid annan skadegörelse de senaste 12 månaderna?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	93	95	96	1085	98	56	94	97	93	96
Det har hänt 1-4 gånger	6	4	4	44	2	*	5	3	6	4
Det har hänt 5-10 gånger	1	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Det har hänt mer än 10 gånger	1	1	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Frågor om tobak, alkohol och droger

Snusar du?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Jag har aldrig snusat	68	70	69	785	72	*	67	91	72	48
Jag har provat men inte fortsatt att snusa	15	14	16	179	15	*	17	8	15	23
Jag snusar vid enstaka tillfällen	7	5	6	73	8	*	5	1	5	12
Jag har tidigare snusat men har nu slutat	1	1	1	9	*	*	1	0	1	1
Jag snusar	9	10	8	91	5	*	10	0	6	16

Svarsfrekvens 2020: 100% (1137/1137)

Röker du tobak?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Jag har aldrig rökt	73	75	79	892	78	78	79	95	81	63
Jag har provat men inte fortsatt att röka	14	13	13	146	12	*	14	4	12	21
Jag röker vid enstaka tillfällen	8	8	5	59	5	*	5	*	5	9
Jag har tidigare rökt men slutat	2	2	1	15	2	*	1	*	*	3
Jag röker	3	3	2	24	3	*	2	*	*	5

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Röker du e-cigarett?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Jag har aldrig rökt e-cigarett	62	64	68	771	71	78	65	87	67	52
Jag har provat men inte fortsatt att röka	21	22	24	276	23	*	26	10	24	37
Jag röker vid enstaka tillfällen	9	8	4	45	3	*	4	1	6	5
Jag har tidigare rökt men slutat	3	3	3	36	2	*	4	2	2	5
Jag röker	5	3	1	9	*	*	1	*	2	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (1137/1137)

Vad röker du i e-cigaretten?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nikotin	62	66	83	45	90	*	78	*	82	92
Örter (Nikotinfritt ex: äppelsmak)	47	41	32	17	*	*	41	*	41	19
Narkotiska preparat	*	4	*	*	*	*	*	*	*	*
Annat, nämligen:	11	6	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (54/54) Besvaras av dem som röker e-cigarett

Dricker du alkohol? (Gäller inte lättöl eller svagcider)

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Jag har aldrig druckit alkohol	54	58	57	653	56	56	59	80	64	33
Jag har provat men inte fortsatt att dricka alkohol	19	16	16	187	14	*	19	18	22	11
Jag dricker alkohol vid enstaka tillfällen	21	22	23	263	27	*	20	2	12	49
Jag har tidigare druckit alkohol regelbundet men har nu slutat	1	1	*	*	*	*	*	*	*	0
Jag dricker alkohol regelbundet	5	3	3	32	3	*	3	*	*	6

Svarsfrekvens 2020: 100% (1137/1137)

Hur får du tag på alkohol?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Föräldrar	9	10	12	35	12	*	12	*	*	13
Föräldrar utan deras tillstånd	6	4	6	18	5	*	7	*	12	4
Syskon	12	8	6	19	5	*	8	*	*	7
Kompisar	67	61	57	167	53	*	62	*	51	58
Annan vuxen	29	30	32	94	34	*	29	*	34	32
Annat sätt	13	20	16	46	15	*	16	*	27	13

Svarsfrekvens 2020: 100% (295/295) Frågan besvaras enbart av dem som druckit alkohol.

Vilken typ av alkohol dricker du?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Alkoläsk	41	42	44	129	56	*	30	*	20	48
Folköl	25	22	16	48	5	*	29	*	20	16
Hembränd alkohol	25	17	18	52	14	*	23	*	29	16
Sprit	74	76	60	176	51	*	69	*	68	59
Starkcider	49	48	47	139	44	*	52	*	22	52
Starköl	41	37	27	79	7	*	50	*	17	28
Vin	25	27	37	109	56	*	16	*	12	40
Annat	9	10	8	22	8	*	7	*	15	5

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (294/295) Frågan besvaras enbart av dem som druckit alkohol.

Hur ofta dricker du alkohol så att du blir berusad?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Någon enstaka gång per år	56	64	69	202	65	*	73	86	70	69
Varje månad	37	32	29	85	33	*	25	*	28	30
Varje vecka	8	4	2	5	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99% (292/295) Frågan besvaras enbart av dem som dricker alkohol.

Använder du dopingmedel?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Jag har aldrig dopat mig	99	99	99	1128	100	89	99	100	99	100
Jag har provat men inte fortsatt att dopa mig	*	1	*	*	*	*	*	*	*	*
Jag dopar mig vid enstaka tillfällen	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Jag har tidigare dopat mig regelbundet men har nu slutat	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Jag dopar mig	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Använder du hasch eller annan narkotika?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Jag har aldrig använt narkotika	95	97	98	1109	99	100	97	100	97	96
Jag har provat men inte fortsatt att använda narkotika	3	2	2	18	1	*	2	*	2	3
Jag använder narkotika vid enstaka tillfällen	1	1	*	*	*	*	*	*	*	*
Jag har tidigare använt narkotika regelbundet men har nu slutat	1	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Jag använder regelbundet narkotika	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Svarsfrekvens 2020: 99,8% (1135/1137)

Hur får du tag på narkotika?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Internet	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Kompisar	61	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Familjen (föräldrar,	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Bekanta	44	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Okänd person	50	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Läkare	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Annat sätt:	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: Frågan besvaras enbart av dem som använder narkotika.

Vilken typ av narkotika använde/använder du?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Amfetamin	*	67	*	*	*	*	*	*	*	*
Ecstasy	44	*	*	*	*	*	*	*	*	*
GHB	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Hasch/marijuana/cannabi	89	78	*	*	*	*	*	*	*	*
Nättdroger (ex, spice,	28	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Heroin	*	56	*	*	*	*	*	*	*	*
Kokain	*	56	*	*	*	*	*	*	*	*
LSD	39	56	*	*	*	*	*	*	*	*
Sömmedel/ lugnande	39	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Annat	33	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: Frågan besvaras enbart av dem som använt/använder narkotika.

Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande läkemedel?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	89	91	91	1032	89	100	92	93	92	89
Ja, med eget recept från	9	8	7	77	7	0	7	5	7	8
Ja, utan eget recept från	3	2	3	29	4	0	2	2	2	4

Svarsfrekvens 2020: 99,9% (1136/1137)

Har du någon gång använt sömnmedel eller lugnande läkemedel i syfte att bli berusad/drogad?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Nej	93	89	96	101	97	0	96	96	96	96
Ja, med eget recept från	5	5	*	*	*	*	*	*	*	*
Ja, utan eget recept från	5	6	*	*	*	*	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 100% (105/105)

Sniffar/boffar du?

	Tidserie, %			Antal	Andel i %, 2020					
		2019	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Jag har aldrig sniffat/boffat		98	98	1110	98	100	98	98	97	98
Jag har provat men inte fortsatt		1	2	17	2	0	1	2	2	*
Jag har sniffat/boffat vid enstaka tillfällen		0	*	*	*	0	*	*	*	*
Jag har tidigare sniffat/boffat men har nu slutat		*	*	*	*	0	*	*	*	*
Jag sniffar/boffar regelbundet		*	*	*	*	0	*	*	*	*

Svarsfrekvens 2020: 99,6% (1133/1137)

Debutålder

Typålder, vanligaste åldern	2019	2020								
			Tjej	Kille						
Rökta tobak	16	15	14	15						
Berusad första gången	16	16	16	16						
Använde hasch/narkotika	16	15	15	15						

Frågor om demokrati och inflytande

Vet du vart du ska vända dig för att lämna dina åsikter för att du ska kunna få inflytande i följande frågor?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Skolfrågor	57	54	54	603	57	*	52	52	52	58
Trafikfrågor	33	30	30	334	28	*	32	25	29	35
Kultur- och fritidsfrågor	24	22	23	257	23	*	23	18	24	27
Miljöfrågor	17	17	18	200	17	*	19	13	19	21
Sociala frågor	24	22	23	254	24	*	22	18	22	28
Ingen aning	42	46	46	514	44	67	48	49	48	43

Svarsfrekvens 2020: 97,9% (1113/1137)

Har du försökt att påverka/få inflytande i en samhällsfråga under de senaste 12 månaderna?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nej	87	88	86	970	84	78	88	88	83	87
Ja	13	12	14	155	16	*	12	12	17	13

Svarsfrekvens 2020: 98,9% (1125/1137)

Gav någon av dina försök att påverka/få inflytande resultat?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nej	23	25	38	58	26	*	54	41	36	38
Ja	18	16	11	17	10	*	12	7	13	12
Vet ej	59	59	51	78	65	*	35	52	51	50

Svarsfrekvens 2020: 98,7% (153/155) Frågan besvaras enbart av de som försökt påverka/få inflytande.

Är du medlem i någon förening/klubb (idrotts-, religiös-, kulturell-, politisk-, nykterhetsförening mfl)?

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
	2018	2019	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Nej	46	46	45	511	43	44	47	35	45	54
Ja	55	54	55	623	57	56	53	65	55	46

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (1134/1137)

Frågor om skolan

Vad tycker du om skolmiljön?

*Ny fråga 2017

	Tidserie, %			Antal 2020	Andel i %, 2020					
		2017	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Inte alls bra		3	4	43	3	*	4	3	5	4
Mindre bra		16	12	137	14	*	10	12	17	9
Ganska bra		67	67	763	70	*	66	64	71	67
Mycket bra		13	17	191	13	*	21	21	7	20

Svarsfrekvens 2020: 99,7% (1134/1137)

Vad tycker du om skolbiblioteket?**Ny fråga 2017*

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Inte alls bra		7	10	116	9	*	11	12	17	4
Mindre bra		10	7	82	7	*	7	6	14	4
Ganska bra		49	52	581	51	*	54	47	52	57
Mycket bra		34	30	334	33	*	28	35	18	35

Svarsfrekvens 2020 97,9% (1113/1137)

Vad tycker du om skolmaten?**Ny fråga 2017*

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Inte alls bra		25	27	308	24	56	29	25	33	25
Mindre bra		38	38	432	38	*	39	39	39	37
Ganska bra		31	29	324	31	*	27	30	26	30
Mycket bra		6	6	66	7	*	5	7	2	8

Svarsfrekvens 2020: 99,4% (1130/1137)

Vad tycker du om undervisningen?**Ny fråga 2017*

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Inte alls bra		2	2	22	2	*	2	2	3	1
Mindre bra		7	6	72	5	*	7	4	11	5
Ganska bra		64	59	663	63	*	55	55	62	60
Mycket bra		26	33	374	30	*	36	39	24	35

Svarsfrekvens 2020: 99,5% (1131/1137)

Möjligheten att få extra stöd och hjälp av lärarna om du behöver det?**Ny fråga 2017*

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Inte alls bra		5	5	52	5	*	4	3	7	5
Mindre bra		15	11	120	14	*	8	9	13	10
Ganska bra		52	48	536	46	*	49	45	49	48
Mycket bra		29	37	421	35	*	40	43	31	37

Svarsfrekvens 2020: 99,3% (1129/1137)

Vad tycker du om elevhälsan? (skolkurator, skolsköterska eller skolpsykolog)

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
				2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
	2017	2020								
Inte alls bra	5	5		50	3	56	5	2	9	3
Mindre bra	15	9		104	12	*	7	8	11	9
Ganska bra	54	53		597	53	*	54	48	57	56
Mycket bra	27	33		366	32	*	34	42	23	32

Svarsfrekvens 2020: 98,2% (1117/1137)

Vad tycker du om tillgången till datorer?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
				2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
	2017	2020								
Inte alls bra	3	2		23	1	*	2	*	3	3
Mindre bra	11	2		25	1	*	3	*	1	4
Ganska bra	37	22		251	24	*	21	16	24	26
Mycket bra	49	74		833	73	67	74	83	72	67

Svarsfrekvens 2020: 99,6% (1132/1137)

Vad tycker du om lärarna?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
				2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
	2017	2020								
Inte alls bra	3	2		23	2	*	2	1	5	1
Mindre bra	7	5		54	5	*	4	3	9	3
Ganska bra	51	51		574	56	*	47	43	54	55
Mycket bra	39	43		482	38	*	47	53	33	41

Svarsfrekvens 2020: 99,6% (1133/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...
Vad jag får lära mig?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
				2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
	2017	2020								
Väldigt lite eller ingenting	8	8		95	6	*	10	9	10	7
Ganska lite	31	26		296	26	*	27	28	28	23
Ganska mycket	45	47		527	51	*	43	45	43	51
Väldigt mycket	15	19		213	17	*	21	17	19	20

Svarsfrekvens 2020: 99,5% (1131/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...
Hur vi ska arbeta, till exempel grupparbete/projektarbete?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
				2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
	2017	2020								
Väldigt lite eller ingenting	6	5		59	3	*	7	6	6	4
Ganska lite	21	21		235	21	*	21	26	23	15
Ganska mycket	49	50		563	52	*	48	47	47	55
Väldigt mycket	23	24		270	24	*	24	21	24	26

Svarsfrekvens 2020: 99,1% (1127/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Läxorna? *Ny fråga 2017

					Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Väldigt lite eller ingenting		12	14	162	10	*	19	16	16	12	
Ganska lite		23	23	260	23	*	23	27	20	22	
Ganska mycket		37	36	404	39	*	34	35	33	38	
Väldigt mycket		29	26	296	28	*	24	22	30	27	

Svarsfrekvens 2020: 98,7% (1122/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Proven? *Ny fråga 2017

					Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Väldigt lite eller ingenting		10	11	126	8	*	14	15	11	8	
Ganska lite		27	26	290	24	*	27	29	25	24	
Ganska mycket		42	39	439	41	*	38	37	37	43	
Väldigt mycket		21	24	267	27	*	21	19	28	25	

Svarsfrekvens 2020: 98,7% (1122/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Schemat? *Ny fråga 2017

					Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Väldigt lite eller ingenting		11	12	136	10	*	14	14	11	11	
Ganska lite		20	24	269	23	*	25	25	23	24	
Ganska mycket		39	36	407	40	*	33	38	32	38	
Väldigt mycket		30	27	306	26	*	28	23	33	27	

Svarsfrekvens 2020: 98,3% (1118/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Maten? *Ny fråga 2017

					Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Väldigt lite eller ingenting		14	15	173	12	*	18	13	17	17	
Ganska lite		18	20	220	20	*	20	25	15	18	
Ganska mycket		32	30	342	34	*	27	31	31	30	
Väldigt mycket		36	35	389	34	*	35	32	38	35	

Svarsfrekvens 2020: 98,9% (1124/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Skolans "regler"?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		17	17	187	13	*	20	17	18	16
Ganska lite		33	35	395	37	*	35	36	33	36
Ganska mycket		34	32	358	35	*	30	31	29	35
Väldigt mycket		16	16	178	16	*	16	16	20	13

Svarsfrekvens 2020: 98,3% (1118/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Skolmiljön inne?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		14	16	178	13	*	18	20	16	13
Ganska lite		32	34	373	35	*	33	34	33	33
Ganska mycket		37	37	411	38	*	37	34	35	41
Väldigt mycket		18	14	153	15	*	12	12	17	13

Svarsfrekvens 2020: 98,1% (1115/1137)

Hur mycket eller lite vill du som elev vara med och bestämma om...

Skolmiljön ute?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		23	26	294	25	*	28	28	29	23
Ganska lite		38	40	444	44	*	36	39	38	42
Ganska mycket		26	25	279	23	*	27	24	23	27
Väldigt mycket		13	9	103	8	*	10	9	10	9

Svarsfrekvens 2020: 98,5% (1120/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Vad jag får lära mig?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		31	28	317	28	67	28	28	38	22
Ganska lite		43	38	430	44	*	34	37	39	40
Ganska mycket		23	28	310	25	*	31	29	18	33
Väldigt mycket		3	6	62	4	*	7	7	4	5

Svarsfrekvens 2020: 98,4% (1119/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Hur vi ska arbeta, till exempel grupparbete/projektarbete?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		18	16	180	13	67	18	17	25	10
Ganska lite		45	38	425	42	*	35	41	43	33
Ganska mycket		34	39	437	39	*	40	36	29	50
Väldigt mycket		4	6	71	6	*	7	7	3	8

Svarsfrekvens 2020: 97,9% (1113/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Läxorna?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		39	36	397	35	67	37	41	45	26
Ganska lite		40	39	437	44	*	36	34	37	45
Ganska mycket		18	20	222	18	*	22	19	14	25
Väldigt mycket		3	5	52	4	*	6	7	4	4

Svarsfrekvens 2020: 97,4% (1108/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Proven?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		38	35	391	33	67	37	44	39	25
Ganska lite		39	37	408	42	*	33	33	36	41
Ganska mycket		19	24	260	22	*	26	18	22	29
Väldigt mycket		3	4	48	4	*	5	5	3	5

Svarsfrekvens 2020: 97,4% (1108/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Schemat?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		53	50	548	54	67	45	53	58	41
Ganska lite		31	27	302	28	*	27	24	23	33
Ganska mycket		14	17	192	15	*	20	15	14	21
Väldigt mycket		3	6	63	3	*	8	8	5	5

Svarsfrekvens 2020: 97,2% (1105/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Maten?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		65	60	659	63	78	57	48	65	66
Ganska lite		23	25	280	26	*	25	30	24	22
Ganska mycket		9	11	122	9	*	13	14	10	9
Väldigt mycket		3	4	46	3	*	6	8	2	3

Svarsfrekvens 2020: 97,4% (1107/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Skolans "regler"?

*Ny fråga 2017

				Antal	Andel i %, 2020					
		2017	2020		2020	Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9
Väldigt lite eller ingenting		42	41	454	40	78	41	35	48	41
Ganska lite		36	34	379	37	*	32	32	33	37
Ganska mycket		19	20	223	19	*	22	25	16	19
Väldigt mycket		3	5	51	4	*	5	8	3	3

Svarsfrekvens 2020: 97,4% (1107/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Skolmiljön inne?

*Ny fråga 2017

				Antal 2020	Andel i %, 2020					
		2017	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Väldigt lite eller ingenting		36	32	358	31	75	33	28	36	34
Ganska lite		40	39	428	45	*	33	40	36	39
Ganska mycket		20	25	280	22	*	28	27	26	23
Väldigt mycket		4	4	45	2	*	6	5	2	4

Svarsfrekvens 2020: 97,7% (1111/1137)

Hur mycket eller lite upplever du att du som elev får vara med och bestämma om...

Skolmiljön ute?

*Ny fråga 2017

				Antal 2020	Andel i %, 2020					
		2017	2020		Tjej	Annan	Kille	År 7	År 9	År 2
Väldigt lite eller ingenting		43	42	471	44	67	40	38	47	43
Ganska lite		37	36	395	39	*	33	37	31	37
Ganska mycket		17	19	206	15	*	22	20	19	16
Väldigt mycket		3	4	39	2	*	5	5	2	3

Svarsfrekvens 2020: 97,7% (1111/1137)

§78

Barn och unga – tidiga insatser, information och erfarenhetsdialog

21BUN164

§79

Information om sommar öppen förskola och fritidshem

21BUNI89

§80

**Mottagna anmälningar om
kränkande behandling,
trakasserier eller
diskriminering**

21BUNI

§81

Delegationsbeslut

21BUN2

§82

Delgivningsärenden

21BUN3

§ 22

Avvikelseberättelse måltidsservice

Diarienummer 21FSN8

Beslut

Fastighets- och servicenämnden godkänner redovisningen avseende perioden 2020-09-01--2020-12-31.

Fastighets- och servicenämnden uppdrar till Måltidsservice att, vid behov, löpande vidta åtgärder med anledning av inkomna avvikelseberättelser.

Socialnämnden delges redovisningen.

Barn- och utbildningsnämnden delges redovisningen.

Ärendebeskrivning

2014-01-01 tog Fastighets- och serviceförvaltningen över sammanställningen av avvikelseberättelser enligt överenskommelse mellan Socialtjänsten och Fastighets- och serviceförvaltningen. Kost- och servicenämnden redovisar avvikelser rörande ordinärt boende från och med 1 januari 2019 på grund av ny politisk organisation.

Avvikelseberättelserna ska utgöra underlag för kvalitetsförbättringar inom respektive förvaltning. Det finns ett inarbetat system för återkoppling och dialog på alla nivåer mellan Socialtjänsten och Fastighets- och serviceförvaltningen.

Beslutsunderlag

- 2020 T3 Avvikelseberättelser måltidsleveranser FSN

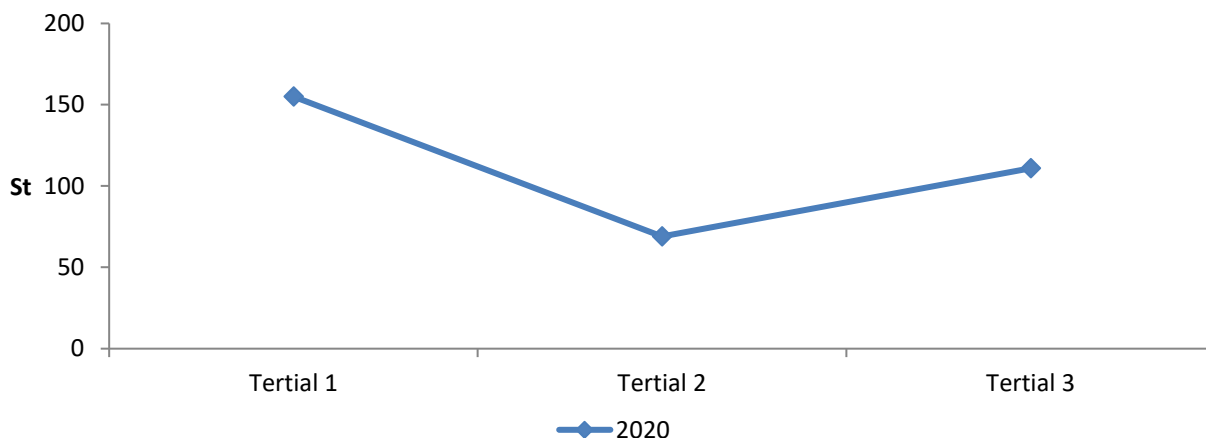

Sammanställning avvikelserapporter måltidsservice T3, Fastighets- och servicenämnden

Inrapporterade avvikelser rörande produktion av mat till förskola, skola samt vård- och omsorgsboende under tredje tertialet 2020 samt inrapporterade avvikelser rörande slutberedning i förskola och skola under samma period redovisas i detta dokument. Avvikelseberedning rörande slutberedning startade februari 2020.

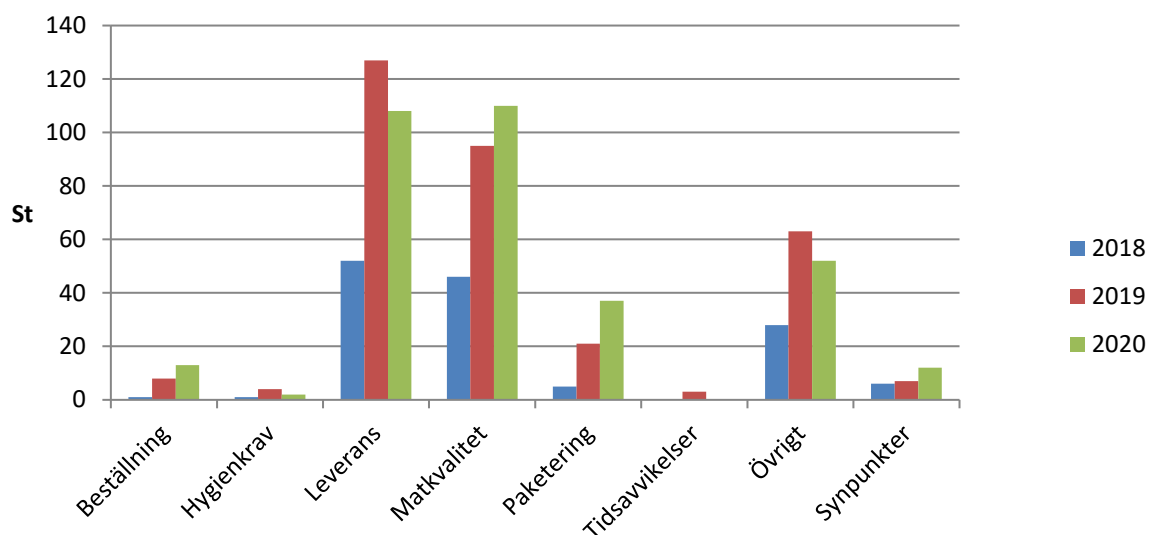
Avvikelseproduktion

Sammanställning 2020, produktionskök

Antalet inskickade avvikelser som rörde produktionskök var 155 stycken under tertial 1, 69 stycken under tertial 2 och 112 stycken under sista tertialet, totalt har 336 avvikelser rapporterats 2020. Det finns inget jämförbart resultat per tertial då tidigare redovisning var per kvartal. En jämförelse av rapporterade avvikelser per år visar att antalet ligger på samma nivå, 328 avvikelser rapporterades 2019. Däremot ökade inrapporterade avvikelser mellan 2018 och 2019.

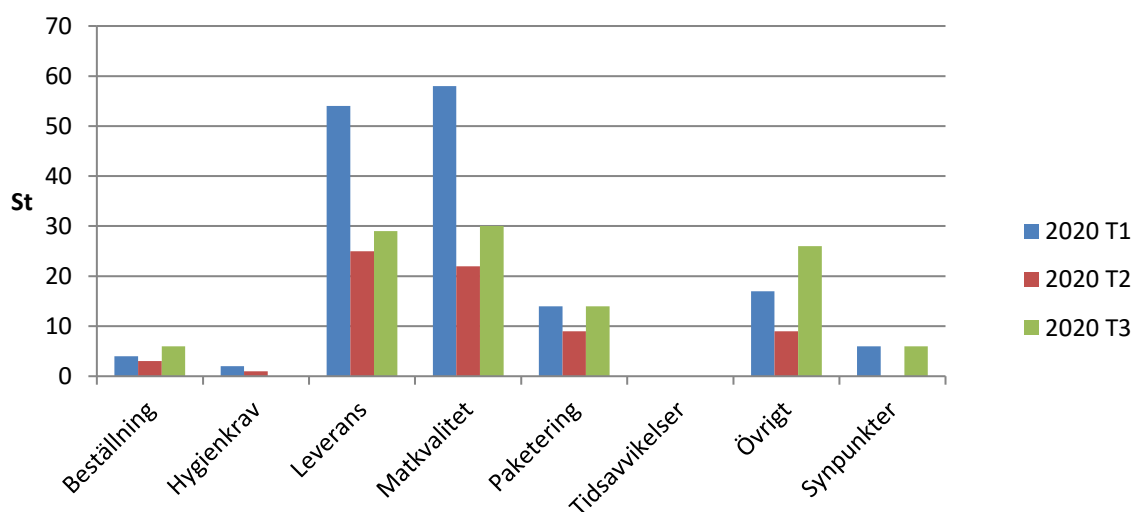
I nedanstående tabell återges inrapporterade avvikelser till produktionsköken per kategori och år.

Beställning:	Beställning/avbokning enligt överenskommelse
Hygienkrav:	Boxar, vagnar och kantiner uppfyller inte hygienkraven
Leverans:	Fel vara skickad/utebliven/returnerad
Matkvalitet:	Fel temperatur, fel konsistens.
Paketering:	Trasig förpackning
Tidsavvikelser:	För tidig/för sen leverans
Övrigt:	Kryddning, utseende
Synpunkter:	Egna synpunkter

Den kategori som erhållit den största ökningen av inrapporterade avvikelser från 2018 till 2020 är matkvalitet tätt följt av leverans. Antalet inrapporterade avvikelser avseende dessa kategorier fördubblades i relation till 2018. Även kategorin paketering har markant ökat antal inrapporterade avvikelser under perioden. Ingen kategori har erhållit färre avvikelser 2020 i relation till 2018, däremot har kategorierna hygien och tidsavvikelser legat på en låg nivå alla åren.

Resultat per tertial 2020, produktionskök

Det var en markant minskning av inrapporterade avvikelser andra tertialet 2020. Det totala antalet rapporterade avvikelser har ökat under tredje tertialet med 38 stycken. De största ökningarna avser Öjebyns produktionskök och Hortlax produktionskök vilka bägge erhållit 18 fler avvikelser i relation till tertial 2. Strömbacka produktionskök har erhållit färre inrapporterade avvikelser under tertial 3.

Av inkomna avvikelser tertial 3 avser 64 % normalkost, 34 % specialkost och 2 % var inte matrelaterat. Med hänsyn till berörda portioner avser 96 % normalkost och 4 % specialkost, vilket är en procentenhet högre än föregående tertial. En särskild uppföljning sker vid produktionsköken vid avvikelser rörande special kosters eftersom de är ett prioriterat område.

Under tredje tertialet har Öjebyns produktionskök och Hortlax produktionskök något högre andel (0,42 % och 0,55 %) avvikelser avseende berörda portioner än övriga produktionskök som ligger på 0,10 % eller lägre.

Kategorierna matkvalitet och leveranser är likt tidigare de kategorier som erhåller flest avvikelser, under tredje tertialet är det jämt dem emellan.

Avvikelser avseende matkvalitet rör främst konsistens, utseende och innehåll men även frusna grönsaker och temperatur som avvikit. De avser olika maträtter och bedöms vara av tillfällig karaktär. Flest avvikelser rör Strömbacka produktionskök och minst avvikelser rör Öjebyns produktionskök. Avvikelserna rör både normalkost och specialkost, 6 av 30 matkvalitetavvikelser avser specialkost.

Leveransavvikelserna omfattar samtliga produktionskök och avser beställningar som uteblivit eller är felaktiga. Samtliga produktionskök berörs, en tredjedel avser Strömbacka produktionskök, en tredjedel avser Öjebyns produktionskök och resterande tredjedel avser Hortlax produktionskök samt Norrfjärdens produktionskök. Avvikelserna omfattar både normalkost och specialkost relativt jämnt fördelat, 13 av 29 avvikelser rör specialkost.

Paketeringsavvikelser handlar om att förslutningsfilmen lossnat eller är dålig, trasiga förpackningar och att plastbit från förslutningsplasten finns i matförpackningen. Avvikelserna avser huvudsakligen Öjebyns produktionskök, främst normalkost, 3 av 14 avvikelser rör specialkost.

Avvikelser rörande beställningar avser leverans av felaktig mängd mat och rör endast Öjebyns produktionskök. Samtliga avvikelser avser normalkost.

Övriga avvikelser rör Öjebyns produktionskök, Hortlax produktionskök och Norrfjärdens produktionskök. Flertalet avvikelser rör normalisering, övriga rör ben som hittades i fisk, benbitar i kyckling naggets samt mat som var för salt. Avvikelserna är jämnt fördelat mellan normalkost och specialkost, 13 av 26 avvikelser rör specialkost.

Inskickade synpunkter avser främst Öjebyns produktionskök och de omfattar märkning av lådor, information om specialkost, variation i meny och mängd mat. Synpunkterna är jämnt fördelat mellan normalkost och specialkost, 3 av 6 avvikelser rör specialkost.

Därutöver har positiv feedback lämnats från en kund rörande laxsoppan som upplevdes som mycket god.

Inskickade avvikelser per enhet 2020-09-01-2020-12-31, produktionskök

Under tertial 3 har 615 716 portioner producerats och 112 avvikelser lämnats som avsåg 2 023 portioner. Se tabell nedan, statistiken är fördelad på förskola, skola och vård- och omsorgsboende.

Produktions kök	Enhet	Antal levererade portioner T3	Antal Avvikelser T3	Berörda portioner T3		Avslutade T3
				antal	%	
Öjebyn	Förskola	86 182	15	266	0,31%	15
	Skola	146 403	18	1 112	0,76%	18
	Specialkost Förskola och skola	5 098	2	5	0,10%	2
	Specialkost Vård- och omsorgsboende	16 260	5	17	0,10%	5
	Totalt	253 943	40	1 400	0,55%	40
Strömbacka	Berggården	15 741	6	36	0,23%	6
	Källbogården	10 109	3	17	0,17%	3
	Mogården	17 863	8	30	0,17%	8
	Munkberga	9 411	2	2	0,02%	2
	Ängsgården	14 913	3	12	0,08%	3
	Trädgårdens äldrecentra	6 652	0	0	0,00%	0
	Öjagården	10 100	2	11	0,11%	2
	Österbo	13 859	1	1	0,01%	1
	Gruppboende	1 578	0	0	0,00%	0
	Strömbacka gymnasium	62 878	0	0	0,00%	0
Totalt	163 104	25	109	0,07%	25	
Hortlax	Hortlaxgården	14 005	3	43	0,31%	3
	Roknäsgränd	13 739	13	59	0,43%	13
	Förskola	16 396	3	54	0,33%	3
	Skola	54 549	7	263	0,48%	7
	Totalt	98 689	26	419	0,42%	26
Norrjärden	Norrgården	18 418	11	35	0,19%	11
	Rosågränd	5 451	1	2	0,04%	1
	Ospecificerat vård- och omsorg		3	3		3
	Förskola	29 118	2	51	0,18%	1
	Skola	46 993	4	4	0,01%	4
	Totalt	99 980	21	95	0,10%	20
Totalt		615 716	112	2023	0,33%	111

Inkomna avvikelser berör 0,33 % av producerade portioner. Antal "berörda portioner" avser hur många portioner som respektive avvikelserapport omfattar. Huvudparten av de inrapporterade avvikelserna är avslutade, en kvarstår.

Åtgärder produktionskök

Måltidsservice arbetar kontinuerligt med att utveckla och förbättra sin verksamhet. Rapporterade avvikelser analyseras och åtgärder vidtas för att eliminera eller minimera riskerna framgent.

Samtliga produktionskök har arbetat med kvalitetssäkring kring leveranser, transportvagnar och kylkedjan. Utöver det har nedanstående åtgärder vidtagits vid respektive produktionskök under perioden utifrån inskickade rapporter rörande avvikelser:

Öjebyn har vidtagit följande åtgärder

- Utvecklat rutin ersättningsrätt specialkost och ersättningskomponenter specialkost
- Genomgång rutiner bl.a. normalisering, packning till kund och paketering
- Receptutveckling/tillagningsmetod
- Genomgång/service packmaskin samt städrutin
- Reklamation till grossist avseende fisk och kyckling
- Korrigering av portionsstorlek samt översyn skillnad i vikt och volym
- Synpunkter på menyn skickad till menygruppen

Norrfjärden har vidtagit följande åtgärder

- Genomgång tillagningsmetod
- Genomgång rutiner bland annat packrutin och rutin för normalisering
- Informerat beställare om rutin för avbeställning av specialkost
- Receptutveckling/tillagningsmetod
- Reklamation till grossist

Strömbacka har vidtagit följande åtgärder

- Genomgång rutiner bland annat utebliven leverans, tillagning, kontroll temperatur och kontroll av värmevagn
- Service av förslutningsmaskinen
- Skickat avvikelse till mat transportör
- Synpunkter på menyn skickad till menygruppen

Hortlax har vidtagit följande åtgärder

- Receptutveckling
- Genomgång rutin för packning och normalisering
- Service värmeskåp
- Synpunkter på menyn skickad till menygruppen

Analys produktionskök

Totalt rör inrapporterade avvikelser 0,46 % av totalt producerade portioner 2020, vilket vi bedömer är relativt lågt och en effekt av det systematiska kvalitetsarbetet som bedrivs utifrån inrapporterade avvikelser. Avvikelserna under året avser samtliga produktionskök.

Den kraftiga ökningen av inrapporterade avvikelser med över 200 % mellan 2018 och 2019 går inte att hänvisa till ett specifikt produktionskök, avvikelserna ökar vid samtliga kök. Den största ökningen avser Öjebyns produktionskök, vilken erhåller ca 50 % av ökningen och resterande 50 % avser de övriga tre produktionsköken. Ökat antal avvikelser 2019 beror huvudsakligen på att Öjebyns produktionskök startade produktion av mat till socialtjänsten i Luleå kommun februari

2019. Produktionen i köket dubblerades och det var en inkörningsperiod under första halvåret, vilket även påverkade produktionen av mat till förskolor/skolor i Piteå kommun.

Hösten 2019 anpassades Strömbacka produktionskök till att klara av ökad produktionsmängd, både för Ängsgården som startade september 2019 och framtida vård- och omsorgsboenden. Under denna period flyttade Strömbacka produktionskök sin verksamhet till andra kök, vilket också är en orsak till ökat antal leveransavvikelser 2019 i relation till 2018.

Rapporterade avvikelser 2019 och 2020 ligger på samma nivå, det var 8 fler avvikelser 2020.

Tredje tertialet rör inrapporterade avvikelser 0,33 % av producerade portioner.

Avvikelsena som rör matkvalitet avser olika maträtter och bedöms vara av tillfällig karaktär. Vid inrapporterade avvikelser analyseras orsak och lämplig åtgärd vidtas vid varje tillfälle. Detta bedöms vara det bästa sättet att agera för att förbättra mat kvalitén då inga strukturella brister upptäckts. Matkvalitet är den kategori som erhållit flest avvikelser avseende normalkost.

Avvikelser som rör leverans avser främst uteblivna beställningar. Samtliga kök ligger kvar på samma nivå som föregående tertial. Det är en av de kategorier som har flest inrapporterade avvikelser avseende specialkost.

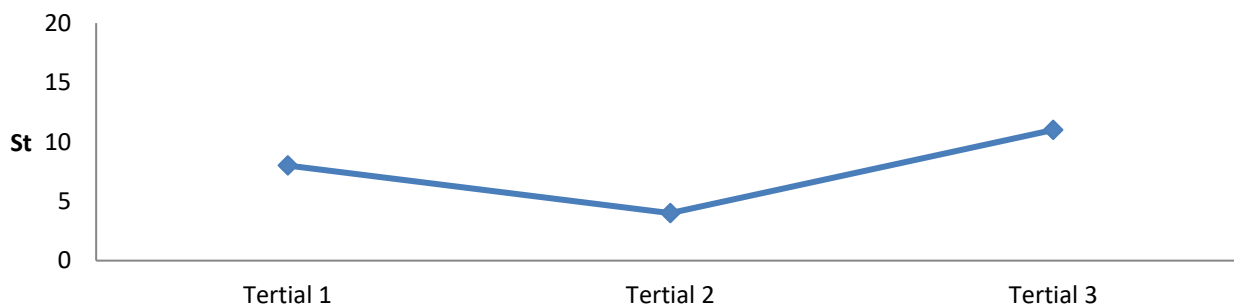
Paketeringsavvikelser har förekommit även detta tertial, det avser huvudsakligen kantiner som inte varit förslutna ordentligt. Öjebyns produktionskök har haft problem under året med sin nya packmaskin. Flera åtgärder är vidtagna men den nya packmaskinen fungerar inte tillfredsställande trots påpekanden och genomgången service från servicebolaget. Ytterligare åtgärder behöver vidtas för att komma tillrätta med förslutning av engångsformar. Även Strömbacka produktionskök har genomfört service av sin förslutningsmaskin tertial 3. Förslutningsmaskinerna behöver regelbunden service.

Övriga avvikelser har ökat markant detta tertial vid alla produktionskök utom Strömbacka produktionskök. Under tredje tertialet har avvikelser rörande normalisering ökat i relation till tidigare tertial. Arbetet med att normalisera maträtter har granskats för att kvalitetssäkra leveranser av specialkost och ett arbete pågår för att tydliggöra olika delar i hantering av densamma. Det är en av de kategorier som har flest inrapporterade avvikelser avseende specialkost.

Avvikelser slutberedningskök

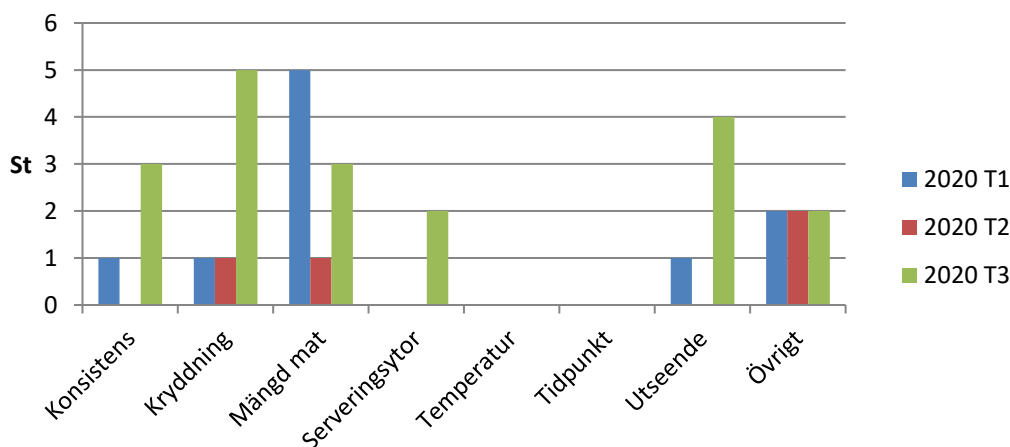
E-tjänsten för rapportering av avvikelser avseende slutberedningskök startade 1 februari 2020. Information om tjänsten finns på utbildningsförvaltningens hemsida/insida, utöver det har information lämnats till utbildningsförvaltningens avdelningschefer att tjänsten införts. Tanken är att elever och pedagoger ska använda e-tjänsten för rapportering av avvikelser.

Sammanställning 2020, slutberedningskök

Antalet inskickade avvikelser var 11 stycken under tertial 3 år 2020, totalt har 23 avvikelser rapporterats under året. Eftersom avvikelserrapporteringen är ny finns inget jämförbart resultat sedan tidigare.

Resultat per tertial 2020, slutberedningskök

Det har inkommit fler avvikelser under sista tertialet 2020, men det är fortsatt på en mycket låg nivå. Den kategori som erhållit flest avvikelser är kryddning följt av utseende, konsistens och mängd mat. De inskickade avvikelserna rör två olika enheter, en förskola och en skola. Förskolan har skickat in alla avvikelser utom en. Nedan återges vad de olika avvikelserna avser per kategori;

- Kryddning; avser både för starkt och för svagt kryddad mat samt smaksättning av grönsaker, främst rörande syra sättningen.
- Utseende; avser huvudsakligen sallad.
- Konsistens; avser tillagning av ris, makaroner och sallad.
- Mängd mat; avser främst för liten mängd pålägg i relation till befintliga förskolebarn.
- Serveringsytor; avser för gammalt bröd och isbergssalladens yta.
- Övrigt; avser specialkost och stark bismak från morötter.

Inskickade avvikelser per enhet 2020-09-01-2020-12-31, slutberedningskök

Under tertial 3 har 432 572 portioner slutberetts. I 11 avvikelser har rapporterats vilka omfattar 359

portioner, vilket utgör 0,08 % av slutberedda portioner. Avvikelserna avser främst förskoleverksamhet, se tabell nedan.

Enheter	Verksamhet	Antal slutberedda portioner* T3	Antal avvikelser T3	Antal berörda portioner T3	Andel berörda portioner T3 %
Norra	Förskola	49 847	0	0	0,00
	Skola	44 050	0	0	0,00
	Totalt	93 897	0	0	0,00
Södra	Förskola	35 252	0	0	0,00
	Skola	112 108	1	1	0,00
	Totalt	147 360	1	1	0,00
Västra	Förskola	41 861	10	358	0,86
	Skola	63 680	0	0	0,00
	Totalt	105 541	10	358	0,34
Övriga	Skola	85 774	0	0	0,00
	Totalt	85 774	0	0	0,00
Totalt		432 572	11	359	0,08

*(Antal inskrivna barn/elever) x (antal skoldagar)-(schablon frånvaro 15 % barn/10 % elever).

Åtgärd, slutberedningskök

Måltidsservice arbetar kontinuerligt med att erbjuda välsmakande, kvalitetssäkrade och näringsriktiga måltider. Vid avvikelser sker analys och felsökning och åtgärder vidtas för att eliminera eller minimera avvikelser i framtiden. Bland annat sker dialog med berörd personal för att undersöka orsak till avvikelse. Detta är en del i det kvalitetsarbete som bedrivs inom måltidsservice.

Under perioden har nedanstående åtgärder vidtagits vid berörda kök:

- Dialog och genomgång av inkomna avvikelser med berörd personal
- Genomgång av recept
- Genomgång av rutin rörande hantering av specialkost
- Genomgång anpassning av mängd pålägg och förtydligande var mer kan hämtas vid behov

Analys, slutberedningskök

Totalt rör avvikelserna 0,08 % av slutberedda portioner under tertial 3, vilket är mycket lågt. Vi bedömer att kunskapen om e-tjänsten och att inrapporterade avvikelser bör öka framöver.

Inrapporterade avvikelser kommer huvudsakligen från en förskola där det pågår aktiva åtgärder för att förbättra måltidsupplevelsen.

Helena Lundberg
Kostchef
Måltidsservice

Återrapport SAM nämnder

Barn- och utbildningsnämnden /
Utbildningsförvaltningen

2021-05-17

Innehållsförteckning

1	Årlig uppföljning	3
1.1	Årlig uppföljning.....	3
2	Allvarliga risker	11

I Årlig uppföljning

Sammanfattande analys

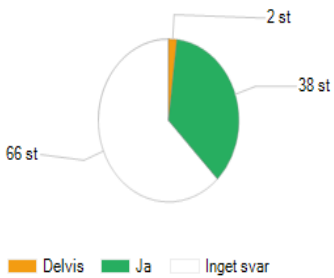
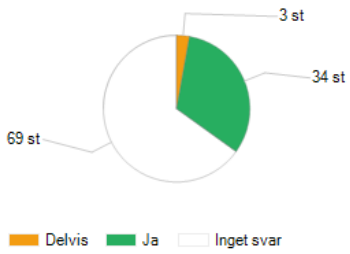
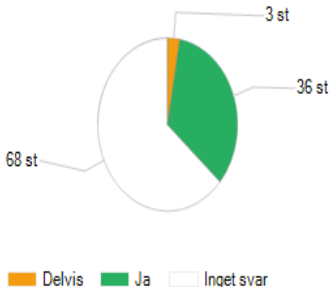
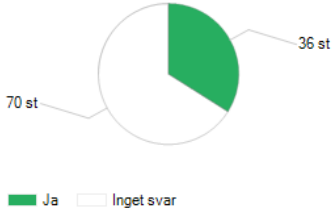
I ett led för det systematiska arbetsmiljöarbetet skapas en rapport där information och data redogörs för på ett överskådligt sätt. För att möjliggöra dokumentation av åtgärder på enskilda skolenheter baseras rapportens data på skolenhetsnivå. Inom Utbildningsförvaltningen kan en chef ansvara för flera skolenheter varpå enkäten blir missvisande. Anvisningar har gått ut att vid de fall en ansvarig chef har flera skolenheter behöver inte enkäten fyllas i för varje enskilda skolenhet, det är tillräckligt att göra detta på en övergripande nivå. Resultatet av detta är att enkäten ser ut att ha en lägre svarsfrekvens än vad det i realiteten är. För första frågan är svarsfrekvensen manuellt justerad för att motsvara faktiskt antal svaranden, vilket ökar antalet markant. För resterande frågor är denna justering inte genomförd och bör därför tas i beaktande.

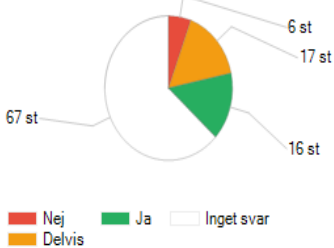
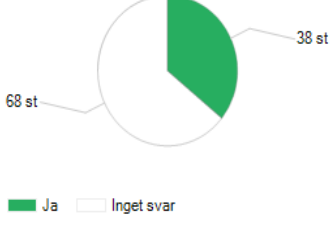
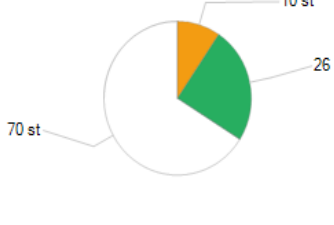
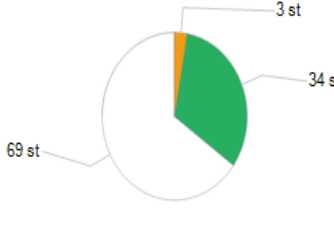
Uppföljningen visar att verksamheten bedriver ett adekvat systematiskt arbetsmiljöarbete. Något mer som har framkommit är att dokumentationen sker i olika format och plattformar vilket försvårar en helhetsbild. Kommunledningsförvaltningen avser att förtydliga och förenkla möjligheterna till ett enhetligt systematiskt arbetsmiljöarbete för att möjliggöra konsoliderade underlag.

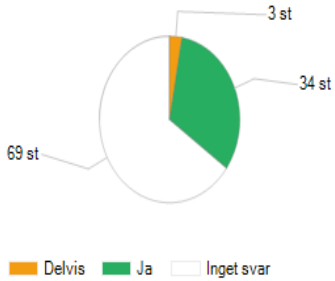
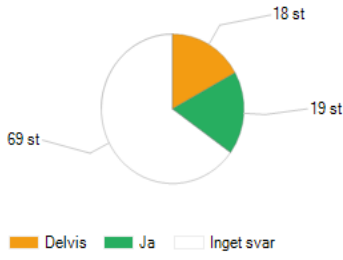
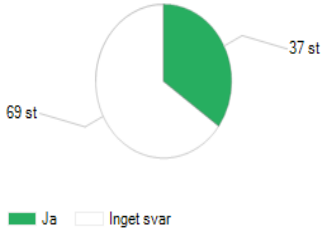
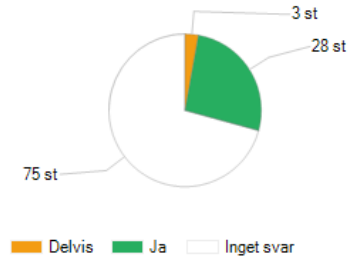
1.1 Årlig uppföljning

Årlig uppföljning

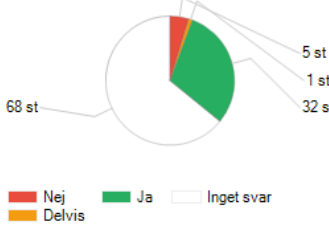
Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
Arbetar ni systematiskt med den organisatoriska arbetsmiljön?	 Ja(Eget)	Statistiken baseras på antalet enheter som möjliga svarsalternativ. Anvisningar har gått ut till rektorer att vid de fall de har arbetsmiljöansvar för mer än en enhet så ska de svara övergripande för samtliga enheter. Detta för att undvika en för hög arbetsbelastning. Konsekvensen av detta är att statistiken blir missvisande, där diagrammen visar ett högre svarsbortfall än vad det i själva verket är. För detta svar har svaren justeras för att vara mer rättvisande och redogör för cirka 80% svarande. Denna manuella åtgärd har inte gjorts för resterande frågor och bör därmed tas i beaktande.
 Legend: Ja (green), Inget svar (white)		
Arbetar ni systematiskt med den sociala arbetsmiljön?	 Ja(Eget)	
 Legend: Delvis (orange), Ja (green), Inget svar (white)		

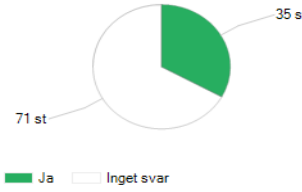
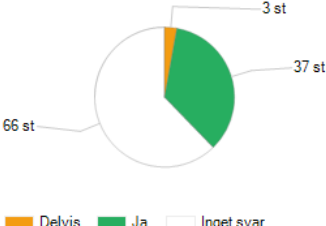
Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
<p>Arbetar ni systematiskt med den fysiska arbetsmiljön?</p> 	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har ni rutiner enligt SAM - hjulet för att undersöka och bedöma risker för den organisatoriska arbetsmiljön?</p> 	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har ni rutiner enligt SAM - hjulet för att undersöka och bedöma risker för den sociala arbetsmiljön?</p> 	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har ni rutiner enligt SAM - hjulet för att undersöka och bedöma risker för den fysiska, arbetsmiljön?</p> 	<p>● Ja(Eget)</p>	

Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
<p>Dokumenterar ni skriftligt de arbetsmiljörisker som finns och de åtgärder som ska genomföras i Stratsys?</p> <p>6 st 17 st 67 st 16 st</p> <p>Nej Ja Inget svar Delvis</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har du som chef tillräckliga befogenheter för att arbeta systematiskt med arbetsmiljö?</p> <p>38 st 68 st</p> <p>Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har du som chef tillräckliga resurser för att arbeta systematiskt med arbetsmiljö?</p> <p>10 st 26 st 70 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har medarbetarna tillräckliga kunskaper om arbetet och riskerna i arbetsmiljön för att kunna förebygga ohälsa och olycksfall?</p> <p>3 st 34 st 69 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>◆ Delvis(Eget)</p>	

Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
<p>Har skyddsombud och medarbetare möjlighet att medverka i det systematiska arbetsmiljöarbetet?</p> <p>3 st 34 st 69 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har ni gått igenom de styrande dokument som finns kring arbetsmiljö så att alla känner till dem?</p> <p>18 st 19 st 69 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>◆ Delvis(Eget)</p>	
<p>Är delegationen av ansvaret för arbetsmiljön från överordnad skriftligt dokumenterad?</p> <p>37 st 69 st</p> <p>Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har verksamheten rutiner för att kartlägga vilka krav och resurser som finns i arbetet?</p> <p>3 st 28 st 75 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	

Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
<p>Har medarbetare och arbetsgrupper balans mellan krav och resurser?</p> <p>22 st 13 st 71 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>◆ Delvis(Eget)</p>	
<p>Har verksamheten fungerande rutiner för när och hur dialogen kring arbetsbelastning mellan chef och medarbetare ska föras?</p> <p>36 st 70 st</p> <p>Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har du som chef tillräckliga kunskaper för att förebygga och hantera ohälsosam arbetsbelastning?</p> <p>36 st 70 st</p> <p>Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har verksamheten fungerande rutiner och forum för dialog mellan chef och medarbetare för att tillsammans gå igenom och klargöra arbetsuppgifters utförande och resultat?</p> <p>36 st 70 st</p> <p>Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	

Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
<p>Genomförs konsekvensanalyser vid organisationsförändringar och dokumenteras de i Stratsys?</p> <p>70 st 22 st 14 st</p> <p>Delvis Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har ni identifierat och åtgärdat några arbetsuppgifter som är starkt psykiskt påfrestande i verksamheten?</p> <p>68 st 5 st 1 st 32 st</p> <p>Nej Ja Inget svar Delvis</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Arbetar ni förebyggande med att motverka att arbetsuppgifter och arbetsituationer som är starkt psykiskt påfrestande leder till ohälsa?</p> <p>69 st 1 st 2 st 34 st</p> <p>Nej Ja Inget svar Delvis</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har ni kunskaper om hur olika sätt att förlägga arbetstiden påverkar hälsan hos medarbetarna?</p> <p>70 st 36 st</p> <p>Ja Inget svar</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	

Uppföljning	Svar, alla enheter	Kommentar
<p>Rapporteras och utreds alla arbetsskador, tillbud, hot och våld samt elevskadeanmälningar?</p> <p>A pie chart with two segments: a green segment representing 'Ja' (35 st) and a white segment representing 'Inget svar' (71 st). A legend below the chart shows a green square for 'Ja' and a white square for 'Inget svar'.</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har du fyllt i checklisten för likabehandling/diskriminering, inkl kränkande särbehandling?</p> <p>A pie chart with three segments: a small orange segment for 'Delvis' (2 st), a green segment for 'Ja' (34 st), and a white segment for 'Inget svar' (70 st). A legend below the chart shows an orange square for 'Delvis', a green square for 'Ja', and a white square for 'Inget svar'.</p>	<p>● Ja(Eget)</p>	
<p>Har verksamheten genomfört alla brandskyddsronder under året?</p> <p>A pie chart with three segments: a small orange segment for 'Delvis' (3 st), a green segment for 'Ja' (37 st), and a white segment for 'Inget svar' (66 st). A legend below the chart shows an orange square for 'Delvis', a green square for 'Ja', and a white square for 'Inget svar'.</p>	<p>◆ Delvis(Eget)</p>	

2 Allvarliga risker

Risk	Enhet	Åtgärder
Mögellukt som kan ge hälsoproblem avd. Ville i ateljé	 Gripens förskola	Anmäلت risk och mögellukt till utbildningsförvaltningen samt fastighetsägaren PiteBo
Svårt att hålla tillsynsansvar när grindar ej är funktionella	 Solbacka förskola	Byte av grindar
Inomhusmiljön - dålig luftkvalitet/ventilation	 Rönnens förskola	Samarbete mellan verksamheten, Fastighets- och serviceförvaltningen samt miljö- och hälsoinspektören: Undersökning av ventilationens funktion, anpassningar i verksamheten, Anticimex provtar/undersöker vägg, golv
Ökad arbetsbelastning när pedagoger ska utföra andra aktiviteter (städ och måltidssituationer) som inte tillhör den pedagogiska verksamheten. Att pedagoger utsätts för hög arbetsbelastning och kanske utvecklar ohälsa	 Fagottens förskola	
Ökad arbetsbelastning när pedagoger ska utföra andra aktiviteter (städ och måltidssituationer) som inte tillhör den pedagogiska verksamheten. Att pedagoger utsätts för hög arbetsbelastning och kanske utvecklar ohälsa	 Kullens förskola	
Ökad arbetsbelastning när pedagoger ska utföra andra aktiviteter (städ och måltidssituationer) som inte tillhör den pedagogiska verksamheten. Att pedagoger utsätts för hög arbetsbelastning och kanske utvecklar ohälsa	 Myrans förskola	
Halka utomhus under vinterhalvåret	 Bergsviken/Jävreområdet skolområde	Sanda ordentligt och använda broddar
Skyddsronnd fysisk arbetsmiljö görs årligen i samarbete med skyddsombud och lokalt facklig personal. Utvecklingen följs löpande av rektor. Åtgärder justeras löpande. Dokumentation finns i UBF mappstruktur på V:	 Porsnässkolan	Renovering
Nedhängande skyddsgaller från lampor Sporthall	 Grans Naturbruksgymnasium	Felanmälan till Fastighets- och serviceförvaltningen som måste sätta fast gallret

§83

Förvaltningschefer informerar

21BUN4